Dogfen ir Cyhoedd

Dr Gwynne Jones
Prif Weithredwr – Chief Executive
CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGEFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD		NOTICE OF MEETING
PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL		CORPORATE SCRUTINY COMMITTEE
DYDD LLUN, 1 CHWEFROR 2016 am 2.00 o'r gloch y prynhawn		MONDAY, 1 FEBRUARY, 2016 at 2:00 p.m.
YSTAFELL BWYLLGOR 1, SWYDDFEYDD Y CYNGOR, LLANGEFNI		COMMITTEE ROOM 1, COUNCIL OFFICES, LLANGEFNI
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518	Committee Officer

AELODAU / MEMBERS
Cynghorwyr / Councillors:-

ANNIBYNNOL / INDEPENDENT

Jim Evans, Victor Hughes, G.O. Jones (Is-Gadeirydd /Vice-Chair), Raymond Jones

PLAID CYMRU/THE PARTY OF WALES

R. Meirion Jones (Cadeirydd/Chair), Lewis Davies, Ann Griffith a Llinos Medi Huws

GRWP CHWYLDROAD/REVOLUTIONIST GROUP

Peter Rogers

HEB YMUNO/UNAFFILIATED

R Ll Jones

AELODAU CYFETHOLEDIG GYDA PHLEIDLAIS PAN YN TRAFOD MATERION YN YMWNEUD AG ADDYSG / CO-OPTED MEMBERS WITH A RIGHT TO VOTE WHEN DEALING WITH EDUCATIONAL MATTERS

Mr Keith Roberts (Yr Eglwys Babyddol Rufeinig / The Roman Catholic Church) a
Canon Robert Townsend (Yr Eglwys yng Nghymru / The Church in Wales)

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

2 **DIWEDDARIAD Y CADEIRYDD A'R IS-GADEIRYDD**

Derbyn unrhyw ddiweddariad gan y Cadeirydd a/neu'r Is-Gadeirydd.

3 **COFNODION CYFARFOD 1 RHAGFYR, 2015** (Tudalennau 1 - 10)

Cyflwyno cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a gynhaliwyd ar 1 Rhagfyr, 2015.

4 **GOSOD CYLLIDEB 2016/17: REFENIW A CHYFALAF** (Tudalennau 11 - 30)

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Sgriwtini Dros Dro.

5 **PANEL CANLYNIAD SGRIWTINI: ARBEDION EFFEITHLONRWYDD 2015/16** (Tudalennau 31 - 54)

Cyflwyno adroddiad terfynol ac argymhellion y Pwyllgor Canlyniad Sgriwtini mewn perthynas ag Arbedion Effeithlonrwydd 2015/16.

6 **GWASANAETH IECHYD MEDDWL CYMUNEDOL** (Tudalennau 55 - 58)

Cyflwyno datganiad sefyllfa ynglyn â'r Gwasanaeth Iechyd Meddwl Cymunedol.

7 **SICRHAU GWASANAETHAU CYNALIADWY AC EFFEITHLON AR GYFER Y DYFODOL: TRAWSFFURFIO LLYFRGELLOEDD** (Tudalennau 59 - 92)

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Dysgu.

8 **ADRODDIAD BLYNYDDOL AR BERFFORMIAD YSGOLION MÔN** (Tudalennau 93 - 110)

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Dysgu.

9 **BLAEN RHAGLEN WAITH** (Tudalennau 111 - 114)

Cyflwyno Blaen Rhaglen Waith y Pwyllgor.

10 **DATGANIAD SEFYLLFA : PANELAU CANLYNIAD SGRIWTINI** (Tudalennau 115 - 122)

Cyflwyno er gwybodaeth, ddatganiad sefyllfa ynglyn â'r Panelau Canlyniad Sgriwtini.

PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 1 Rhagfyr, 2015

PRESENNOL:	Y Cynghorydd R.Meirion Jones (Cadeirydd) Y Cynghorydd G O Jones (Is-gadeirydd) Y Cynghorwyr Jim Evans, Lewis Davies, Ann Griffith, Victor Hughes, Raymond Jones, R. Llewelyn Jones, Peter Rogers
HEFYD YN BRESENNOL:	Prif Weithredwr Cyfarwyddwr Cymuned Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Pennaeth y Gwasanaethau Plant Pennaeth Dysgu Pennaeth Trawsnewid Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) Pennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo Rheolwr y Rhaglen Gorfforaethol (GM) Prif Swyddog Prisio (DE) Rheolwr Gwasanaethau Technegol Tai (DR) Rheolwr Gwasanaethau Llyfrgelloedd (RE) Cydlynydd Absenoldeb Salwch (AR) Rheolwr Sgriwtini Dros Dro (AGD) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorydd Llinos Medi Huws, y Cynghorydd Ieuan Williams (Arweinydd), y Cynghorydd Aled Morris Jones (Aelod Portffolio Tai a Gwasanaethau Cymdeithasol)
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd H Eifion Jones (Aelod Portffolio Cyllid), y Cynghorydd Alwyn Rowlands (Aelod Portffolio Trawsnewid ac Adnoddau Dynol), Prif Weithredwr Cynorthwyol (CT), Mr Mark Roberts, (AGGCC), Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd (JHJ), Rheolydd Sgriwtini (BS)

DRAFT

1. DATGAN DIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

2. DIWEDDARIAD GAN Y CADEIRYDD A'R IS-GADEIRYDD

Dywedodd yr Is-gadeirydd y cynhaliwyd cyfarfod o'r Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned ar 19 Tachwedd 2015 ac yn ystod y cyfarfod hwnnw, rhoddwyd ystyriaeth i gynigion cychwynnol y Pwyllgor Gwaith ar gyfer Cyllideb 2016/17 yn ogystal â rhaglen waith y ddau bwyllgor sgriwtini. Cadarnhaodd y Rheolwr Sgriwtini Dros Dro y cyflwynwyd i'r Fforwm Ddatganiad Sefyllfa ar ffrydiau gwaith sgriwtini. Y bwriad oedd darparu gwybodaeth i'r Fforwm am waith a statws y panelau canlyniad sgriwtini yn ogystal â ffrwd waith sy'n esblygu mewn perthynas ag ymgysylltu gyda dinasyddion/y cyhoedd

a hynny ar y cyd â Lleisiau Cymunedol, ond oherwydd prinder amser, roedd y wybodaeth wedi cael ei chylchredeg wedyn.

3. COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR 16 TACHWEDD 2015

Cyflwynwyd a chadarnhawyd fel rhai cywir – cofnodion y cyfarfod diwethaf o'r Pwyllgor Sgriwtini a gynhaliwyd ar 16 Tachwedd 2015.

Yn codi -

Rhoddwyd ystyriaeth i enwebu Aelod o'r Pwyllgor i wasanaethu ar y Bwrdd Trawsnewid Gwasanaethau Oedolion.

Penderfynwyd enwebu'r Cynghorydd R. Llewelyn Jones i wasanaethu ar y Bwrdd Trawsnewid Gwasanaethau Oedolion.

4. MONITRO PERFFORMIAD: CHWARTER CERDYN SGORIO CORFFORAETHOL 2 2015/16

Cyflwynwyd er sylw'r Pwyllgor - Adroddiad y Pennaeth Trawsnewid yn ymgorffori'r Cerdyn Sgorio Corfforaethol a oedd yn rhoi darlun o sefyllfa'r Cyngor yn erbyn ei amcanion gweithredol fel y cawsant eu hamlinellu a'u cytuno ar y cyd rhwng yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth / y Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Gwaith Cysgodol ar ddiwedd Chwarter 2 2015/16.

Materion a godwyd gan y Pwyllgor -

- Rheolaeth Ariannol - cyfeiriwyd at nifer y meysydd a oedd â statws CAG 'Coch'. Dywedodd y Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 bod y meysydd hynny sy'n sgorio'n coch oherwydd gorwariant ar y gyllideb yn cael eu sylw yn yr adroddiad monitro ar y Gyllideb Refeniw. O ran y gorwariant mwy sylweddol mewn perthynas â chostau staff asiantaeth ac ymgynghorwyr, eglurodd y Swyddog fod oddeutu £ 500k wedi ei wario ar y cyntaf a bod £200k yn arian grant ac mae'r rhan fwyaf o'r gwariant yn digwydd yny Gwasanaethau Plant, Penhesgyn ac Adnoddau. Mae'r costau yn Adnoddau'n gysylltiedig â 2 aelod o staff asiantaeth sy'n ymwneud â'r prosiect CIVICA ac mae modd cwrdd â'r costau hyn o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd ac mae 1 aelod o staff asiantaeth yn cael ei gyflogi gan y Tîm Refeniw sy'n gweithio ar gasglu dyledion, gwaith sydd, wrth ei natur, yn creu incwm.

  Dywedodd y Swyddog bod y gwaith ymgynghorol yn fwy anodd ei ddiffinio ac i dynnu gwahaniaeth rhyngddo a gwasanaeth proffesiynol. Mae llawer ohono yn cael ei ariannu drwy grantiau sy'n golygu bod y costau gwirioneddol yn llai nag oedd yn ymddangos yn wreiddiol. Mae rhai ymgynghorwyr yn llenwi i mewn ar gyfer swyddi staff sy'n golygu bod cyllideb staffio ar gael i dalu am y costau hynny. Er enghraifft, mae rheolaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei ddarparu drwy gontract gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, ac er bod y gwaith hwn yn cael ei gategoreiddio fel ymgynghoriaeth, mae mewn gwirionedd yn cyflawni swyddogaeth staffio y mae cyllideb ar ei chyfer.

  Cyfeiriodd y Swyddog at y diffyg yn yr Adain Adnoddau (£73k) mewn perthynas â'r hyn y llwyddwyd i'w gyflawni o ran arbedion a dywedodd fod hyn oherwydd anhawster annisgwyl i gyflawni'r arbedion yn sgil yr ymarfer tendro banc. Dywedodd y Swyddog bod arbedion effeithlonrwydd yn destun sgriwtini gan Banel Canlyniad Sgriwtini penodol a fyddai'n adrodd ar ei waith ym mis Chwefror, 2016.

  Nododd y Pwyllgor yr esboniadau a roddwyd o ran lliniaru'r tanberfformiad yn erbyn targedau DP a gofynnodd am ffigurau'r flwyddyn flaenorol i ddibenion cymharu ac i gynorthwyo'r Pwyllgor i werthuso lefel y cynnydd neu fel arall.

  - Rheoli Perfformiad - Cyfeiriwyd at DP 21 (nifer y tasgau trwsio tai a gwblhawyd ar gyfartaledd fesul gweithiwr pob diwrnod) a DP 23 (y nifer o ddiwrnodau calendr a gymer ar gyfartaledd i osod

DRAFT

unedau llety (heb gynnwys Eiddo Anodd eu Gosod) fel dau allan o bedwar o ddangosyddion yn y Gwasanaeth Tai sydd yn tanberfformio.

Eglurodd y Rheolwr Gwasanaethau Technegol Tai mewn perthynas â DP 21 bod angen adolygu'r data a ddefnyddir i gyfrifo'r ffigurau. Ar hyn o bryd, nid yw nifer y tasgau a gyflawnir ar eiddo gweigion a gwaith cynnal a chadw'n cael ei gofnodi gan weithwyr oherwydd nid oes rhestr briodol o gyfraddau ar eu cyfer y gellir cofnodi amser cynhyrchiol yn eu herbyn. Bydd rhestr o brisiau'n cael ei hymgorffori yn y systemau casglu data i'r dyfodol. Mewn perthynas â DP 23, mae adolygiad o'r broses Rheoli Eiddo Gwag wedi cael ei wneud ac mae'r argymhellion yn cael eu gweithredu.

Nododd y Pwyllgor yr esboniadau a roddwyd ynghyd â'r camau lliniaru a gynlluniwyd a / neu gamau a gymerwyd gan y gwasanaeth. Yn ogystal, nododd y Pwyllgor ymhellach ei fod wedi penderfynu mewn cyfarfod blaenorol bod Panel Canlyniad Sgriwtini i archwilio'r gwaith o reoli eiddo gwag yn cael ei sefydlu ac y bydd y gwaith hwn yn cael ei wneud yn Chwarter 4.

Nododd y Pwyllgor hefyd yr angen i gymryd ymagwedd fwy rhagweithiol o ran monitro a gorfodaeth mewn perthynas â thenantiaid sy'n methu cynnal eu llety. Dywedodd y Rheolwr Gwasanaethau Technegol Tai fod y gwasanaeth rheoli tai wedi cael ei gryfhau yn ddiweddar a bod swyddog yn delio gydag ymddygiad gwrthgymdeithasol yn benodol. Dywedodd y Prif Weithredwr y bwriedir ymofyn pwerau ychwanegol i'r Cyngor ddelio gydag ymddygiad gwrthgymdeithasol gan denantiaid a bydd cynllun peilot yn cael ei gynnal mewn un ardal. Ni fedrir datrys y mater dros nos ond drwy ymdrin yn gadarn ag achosion unigol, daw'r neges yn glir bod y Cyngor o ddifrif ynghylch mynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol yn ei dai.

- Gwasanaeth Cwsmer - gofynnwyd am eglurhad ynghylch sgôp yr ymarfer siopwr cudd ac a oedd yn cynnwys ymweliadau â'r swyddfeydd hefyd. Cadarnhaodd y Rheolwr Rhaglen Gorfforaethol bod yr ymarfer siopwr cudd yn cwmpasu ystod o weithgareddau fel y cânt eu disgrifio ym mharagraff 2.5.7 yr adroddiad ysgrifenedig gan gynnwys ymweld â chroestoriad o wasanaethau'r Cyngor i gysylltu wyneb yn wyneb ac i sicrhau bod gwasanaethau'n glynu wrth y Siarter Gofal Cwsmer. Roedd yr adroddiad allbwn sydd, ar y cyfan, yn bositif, wedi cael ei ystyried gan y Bwrdd Rhaglen Rhagoriaeth Gwasanaeth a fydd yn goruchwylio unrhyw gamau y mae angen eu rhoi ar waith.

Penderfynwyd -

- **Nodi'r meysydd y mae'r UDA yn eu rheoli i sicrhau gwelliannau yn y dyfodol fel y cânt eu crynhoi dan baragraff 1.3 yr adroddiad.**
- **Nodi'r mesurau lliniaru a amlinellwyd yn yr adroddiad ac a gyflwynwyd ar lafar yn y cyfarfod.**

CAM GWEITHREDU: Y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 i ddarparu ffigurau 2014/15 ar y Dangosydd Perfformiad ar gyfer Rheolaeth Ariannol fel y gellir cymharu.

5. MONITRO PERFFORMIAD: RHEOLI POBL

Rhoddodd y Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a'r Cydlynydd Absenoldeb Salwch gyflwyniad gweledol ar y sefyllfa mewn perthynas â rheoli absenoldeb salwch yn yr Awdurdod.

Amlygwyd y pwyntiau canlynol -

- Roedd y ffigyrau ar gyfer Chwarter 2 2015/16 yn dangos ychydig o welliant ar y chwarter blaenorol ond nid ydynt cystal â'r rhai ar gyfer y chwarter cyfatebol y llynedd. Rhagwelir y bydd gwelliant yn y chwarter nesaf a gwnaed cynlluniau i ddelio â'r cynnydd a ragwelir yn y ffigurau dros fisoedd y gaeaf.
- Mae canran y cyfweliadau Dychwelyd i'r Gwaith a gynhaliwyd o fewn y meincnod 5 niwrnod gwaith (82%) wedi gostwng ychydig o gymharu â Chwarter 1 (86%), ond mae'n debyg i'r chwarter hwn y llynedd.

- Er bod cyfraddau absenoldeb salwch tymor hir wedi bod yn mynd i fyny o gymharu â'r flwyddyn flaenorol, mae'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn canolbwyntio'n benodol ar y maes hwn ac ymgynghorwyd gyda'r Penaethiaid Gwasanaeth i geisio sefydlu a oes modd dylanwadu ar rai achosion unigol yn unol â Polisi Rheoli Absenoldeb yr Awdurdod. Y disgwyliad y bydd tystiolaeth o'r gwelliannau hyn yn Chwarteri 3 a 4.
- Mewn perthynas ag absenoldeb salwch tymor byr, mae canran y cyfarfodydd adolygu presenoldeb (CAP) a gynhelir gan reolwyr wedi gostwng yn Chwarter 2 (24%) o'i gymharu â Chwarter 1 (33%).
- Bod yr Awdurdod wedi bod yn rhan o adolygiad cenedlaethol o bolisïau absenoldeb salwch awdurdodau lleol a gwelwyd mai'r awdurdod hwn oedd wedi gwella fwyaf o blith yr 20 o awdurdodau a gymerodd ran. Amlygodd yr adolygiad, er bod polisïau ar gyfer rheoli absenoldeb yn debyg ar draws yr awdurdodau lleol, mae rhai awdurdodau yn perfformio'n well nag eraill a'r rhesymau am hynny'n amrywio, gyda'r ddau awdurdod sy'n perfformio orau wedi allanoli'r ddarpariaeth o wasanaethau gofal sydd, yn draddodiadol, â lefel uchel o absenoldeb oherwydd salwch. Y neges sylfaenol i'w chymryd o'r adolygiad yw y dylai dyfalbarhad yr Awdurdod o ran gwreiddio ei bolisïau a'i arferion rheoli absenoldeb arwain at ganlyniadau yn y man oherwydd nid yw ei ddull yn annhebyg i'r un a fabwysiadwyd gan yr awdurdodau eraill.

Materion a godwyd gan y Pwyllgor -

- Yr angen i fuddsoddi mewn mesurau a fydd yn cynorthwyo i ddod â staff sydd ar absenoldeb salwch tymor hir oherwydd straen yn ôl i'r gweithle e.e. drwy arferion ymwybyddiaeth ofalgar a fyddai hefyd yn gweithredu fel strategaeth ataliol.
- Yr angen i geisio gwelliannau pellach o ran nifer y Cyfweliadau Dychwelyd i'r Gwaith a gynhelir o fewn yr amserlen.
- Yr angen brys i gynyddu nifer y Cyfarfodydd Adolygu Presenoldeb a gynhelir o fewn yr amserlenni.
- Yr angen i rannu gwybodaeth am lefelau presenoldeb yn ehangach.

Penderfynwyd nodi'r sefyllfa o ran Rheoli Absenoldeb Salwch yn yr Awdurdod a nodi hefyd bod camau i sicrhau gwelliant yn parhau i fynd rhagddynt.

DIM CAM GWEITHREDU PELLACH

6. MONITRO'R GYLLIDEB: CYLLIDEB REFENIW CH2 2015/16

Cyflwynwyd er sylw'r Pwyllgor - adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 a oedd yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar gyfer ail chwarter 2015/16 a'r sefyllfa a ragwelir ar ddiwedd y flwyddyn gan gynnwys ffynonellau'r prif amrywiadau.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Cyllid fod y sefyllfa wedi gwella o gymharu â'r chwarter blaenorol a bod y sefyllfa ariannol a ragwelir yn gyffredinol ar gyfer 2015/16 bellach yn orwariant o £ 980k, sy'n llai na 1% (0.78%) o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2015/16 ac yn welliant o gymharu â'r gorwariant a ragwelwyd o £1.62m (1.3%) yr adroddwyd arno ar ddiwedd Chwarter 1.

Nododd y Pwyllgor y sefyllfa a gofynnodd am eglurhad ar y tanwariant o £395k a ragwelir ar gyfer Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd ar ddiwedd y flwyddyn .Dywedodd y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 bod sefyllfa'r Gwasanaeth Cynllunio ychydig yn wahanol i'r blynyddoedd diwethaf oherwydd y gwaith sy'n cael ei wneud gan swyddogion ar ddatblygiadau mawr lle ceir incwm am yr amser a dreulir ar y prosiectau hynny. Er bod swyddogion, mewn rhai achosion, wedi cael eu symud i ymgymryd â dyletswyddau sy'n ymwneud â'r datblygiadau hynny, nid oes neb wedi cael eu penodi i'r swyddi gwag gan olygu bod incwm nad oedd ar gael o'r blaen yn cwrdd â'r costau hynny. Mae ystyriaeth yn cael ei rhoddi i'r modd y bydd y Gwasanaeth Cynllunio yn cael ei drin yng nghyllideb y flwyddyn nesaf o ystyried bod y gwaith ar y datblygiadau mawr wedi cyrraedd pwynt arwyddocaol, a bydd angen rhoi sylw dyledus i'r modd y cyfrifir am y gwaith hwn a'r incwm a'r costau cysylltiedig .Nododd y Pwyllgor na fyddai'n dymuno gweld newidiadau yn cael eu gwneud ar draul y Gwasanaeth Gorfodaeth Gynllunio.

DRAFT

Mewn ymateb i gais gan y Pwyllgor am arweiniad ynghylch meysydd y dylid parhau i'w hadolygu a bod yn effro i unrhyw newidiadau ynddynt, dywedodd y Swyddog bod y Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol i Oedolion a'r Gwasanaethau Plant yn feysydd lle mae'n anodd rheoli gwariant oherwydd yr elfen anochel o anwadalwch sy'n gysylltiedig â'r rhain fel cyllidebau sy'n seiliedig ar y galw am wasanaeth. Er bod troi at gronfeydd wrth gefn y Cyngor os oes galw'n codi nad oedd modd ei ragweld, dylid nodi y dylid cadw lefel resymol o arian wrth gefn ac na ddylai balansau gael eu defnyddio i bontio'r bwlch yn y gyllideb refeniw.

Penderfynwyd nodi'r canlynol -

- **Y sefyllfa a nodir mewn perthynas â pherfformiad ariannol hyd yn hyn**
- **Y diffyg a ragwelir ar ddiwedd y flwyddyn, a**
- **Y camau sy'n cael eu cymryd i roi sylw i hyn.**

DIM GWEITHREDU PELLACH

(Nodwyd na chymerodd y Cynghorydd H. Eifion Jones, yr Aelod Portffolio Cyllid ran yn y drafodaeth mewn perthynas â'r Gwasanaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd)

7. MONITRO'R GYLLIDEB: CYLLIDEB GYFALAF CH2 2015/16

Cyflwynwyd er sylw'r Pwyllgor - adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 a oedd yn nodi perfformiad ariannol y gyllideb gyfalaf ar gyfer ail chwarter blwyddyn ariannol 2015/16.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Cyllid nad oedd unrhyw newidiadau arwyddocaol yn Chwarter 2 yr oedd angen eu hamlygu ac nad oedd unrhyw elfen o'r rhaglen yn peri pryder ar hyn o bryd.

(Gwnaeth y Cynghorydd Peter Rogers ddatganiad o ddiddordeb personol mewn perthynas â'r drafodaeth ar y rhaglen mân-ddaliadau).

Nododd y Pwyllgor y canlynol -

- Mai 13% yn unig yw'r gwariant ar y Prosiect Gweithio'n Gallach - hysbyswyd y Pwyllgor y byddai diweddariad ar Weithio'n Gallach yn cael ei gyflwyno i Gyfarfod Briffio Misol yr Aelodau a gynhelir ar ddydd Iau, 3 Rhagfyr, 2015.
- Bod y gwariant mewn perthynas â Datblygu Economaidd yn 102%. Dywedodd y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 y byddai'n gofyn am eglurhad manwl gan y Pennaeth Adfywio Cymunedol ac Economaidd ac yn adrodd yn ôl i'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd.
- A oes modd cyfiawnhau parhau i wario arian cyfalaf ar y rhaglen gwella mân-ddaliadau yn yr hinsawdd economaidd bresennol pan mae'r manteision yn gyfyngedig ac a fyddai'n rhesymol yn awr i drethdalwyr Ynys Môn ddisgwyl gweld elw ar y portffolio.

Penderfynwyd nodi'r cynnydd o ran gwariant a derbyniadau yn erbyn y gyllideb gyfalaf ar gyfer Chwarter 2 2015/16.

8. ADRODDIAD PERFFORMIAD BLYNYDDOL LLYFRGELLOEDD 2014/15

Cyflwynwyd er sylw'r Pwyllgor - adroddiad y Pennaeth Dysgu yn cynnwys Asesiad Llywodraeth Cymru (MALD) o Adroddiad Blynyddol y Gwasanaethau Llyfrgell am 2014/15 a'r materion sy'n codi.

Adroddodd y Pennaeth Dysgu bod y safonau a nodir yn y Pumed Fframwaith Ansawdd o Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru 2014-17 wedi cael eu hymestyn sy'n ei gwneud yn anos cymharu perfformiad gyda'r flwyddyn flaenorol. Mae'r pumed fframwaith yn rhoi pwyslais ar ganlyniadau a'r manteision y mae'r Gwasanaeth yn eu darparu i drigolion yr Ynys. Mae'r asesiad yn seiliedig ar wybodaeth a ddarparwyd yn ffurflen flynyddol Ynys Môn ac mae'n dangos bod y Gwasanaeth yn perfformio'n dda ac wedi cwrdd â 14 o'r 18 hawliau craidd yn llawn. O'r 7 dangosydd ansawdd sydd â thargedau, mae Ynys Môn wedi cyflawni 4 yn llawn a 3 yn rhannol. Fodd bynnag, mae'r asesiad hefyd yn

DRAFT

nodi bod y gwasanaeth yn Ynys Môn yn un sydd ag elfennau perfformiad cryf a gwan ac y gallai unrhyw doriadau ychwanegol i'r gyllideb adael y Gwasanaeth mewn sefyllfa fregus a bod perygl i'r perfformiad ddirywio. Cyfeiriwyd yn benodol at lefelau staffio y bernir eu bod yn is na'r safonau a bennwyd a nodir hynny fel rhywbeth sy'n achosi pryder o ran datblygiad y Gwasanaeth. Dywedodd y Swyddog bod dod o hyd i arbedion effeithlonrwydd flwyddyn ar ôl blwyddyn yn y Gwasanaeth tra'n ceisio cynnal safonau yn her barhaus.

Ymhelaethodd y Rheolwr Gwasanaethau Llyfrgell ar y 4 hawl graidd a nodwyd yn yr hunanasesiad fel rhai yr oedd Ynys Môn ond wedi eu cyflawni'n rhannol yn ogystal â'r 3 dangosydd ansawdd a oedd ond wedi eu cyflawni'n rhannol. Hefyd, rhannodd y Swyddog wybodaeth am broffiliau llyfrgelloedd unigol gan gynnwys nifer yr ymwelwyr, eitemau a roddwyd ar fenthyg, y gost fesul ymweliad a chost fesul eitem a fenthycwyd. Mewn ymateb i ymholiadau ynglŷn â pheth o'r data, dywedodd y Swyddog y byddai'n adolygu'r ffigurau ac ailgylchredeg y wybodaeth.

Gofynnodd y Pwyllgor am esboniad ynghylch y modd yr oedd y tanberfformiad cyfredol yn dylanwadu ar y Rhaglen Trawsnewid Llyfrgelloedd. Dywedodd y Pennaeth Dysgu mai un o'r prif heriau yw sicrhau bod y Gwasanaeth yn parhau i fod mor effeithiol ac effeithlon â phosibl o fewn cyfyngiadau'r gyllideb. Mae toriadau cyllidebol o 10% wedi cael eu gweithredu yn ystod y ddwy flynedd flaenorol gan arwain at ostyngiad yn nifer y staff. Gan mai staffio a chostau cynnal a chadw adeiladau yw prif wariant y Gwasanaeth mae'r rhain yn cael sylw fel rhan o'r adolygiad trawsnewid gwasanaethau sydd ar y gweill ar hyn o bryd. Bydd yr ymgynghoriad yn bwydo i mewn i opsiynau a fydd yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith i'w cymeradwyo ym mis Chwefror, 2016 a bydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Sgriwtini yn ei gyfarfod nesaf ym mis Chwefror, 2016 am fewnbwn cyn penderfynu pa opsiynau i ymgynghori'n ffurfiol arnynt. Mae'r ymgynghoriad felly mewn dau gam - cam anffurfiol i gasglu gwybodaeth am ddewisiadau a fydd yn ffurfio sail i opsiynau i'w cyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Chwefror ac ymgynghoriad statudol dilynol ar yr opsiynau a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith. Bydd opsiynau penodol ar y ffordd ymlaen ar gyfer y Gwasanaeth yn dod yn ôl gerbron y ym mis Medi 2016.

Nododd y Pwyllgor y pwyntiau canlynol -

- Bod rhaid cael eglurhad ar y broses ymgynghori ar yr adolygiad o'r Gwasanaethau Llyfrgell ac mae angen i'r cyhoedd a chymunedau fod yn ymwybodol bod yn ofynnol iddynt gymryd rhan yn y ddau gam o'r broses.
- Bod y Pwyllgor yn bryderus ynghylch y prinder staff a'i oblygiadau ar gyfer darparu gwasanaeth llyfrgell effeithlon ac yn ehangach ar gyfer gwella safonau addysgol a llythrennedd.
- Potensial i wneud defnydd mwy amrywiol o adeiladau llyfrgelloedd a'r angen i lyfrgelloedd ddatblygu mwy ar gysylltiadau gydag ysgolion lleol.

Penderfynwyd -

- **Nodi Adroddiad Blynyddol Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2014/15**
- **Nodi Asesiad Llywodraeth Cymru (MALD) o Adroddiad Llyfrgelloedd Blynyddol 2014/15 y Gwasanaethau Llyfrgell 2014/15 a'r materion sy'n codi ohono.**

DIM CAM GWEITHREDU PELLACH YN CODI

9. GWERTHUSIAD PERFFORMIAD BLYNYDDOL AGGCC O WASANAETHAU CYMDEITHASOL 2014/15

Cyflwynwyd Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol AGGCC a llythyr cysylltiedig ar gyfer 2014-15 er sylw'r Pwyllgor. Mae'r adroddiad yn nodi gwerthusiad o berfformiad Cyngor Sir Ynys Môn wrth gyflawni ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yn 2014/15, gan gynnwys meysydd cynnydd allweddol o gynnydd a meysydd ar gyfer eu gwella.

Ymhelaethodd Mark Roberts p AGGCC ar y meysydd penodol ar gyfer eu gwella a meysydd o gynnydd yn y Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc fel y cofnodwyd yn yr adroddiad ac fe grynhodd y perfformiad fel a ganlyn -

- Yn y Gwasanaethau Oedolion mae'r Cyngor yn gwneud defnydd da o'r adnoddau sydd ar gael ac yn cyflawni ei nod o gefnogi pobl i fod yn annibynnol ac mor hunangynhaliol â phosibl.
- Mae perfformiad cryf o ran cyflawni yn erbyn y cynllun busnes.
- Mae perfformiad mewn llawer maes yn gryf ac mae cynnydd yn cael ei wneud i gwrdd â thargedau'r Cyngor.
- Cymerwyd camau sylweddol i foderneiddio gwasanaethau.
- Bu llai o gynnydd o ran datblygu gwasanaethau i oedolion iau ac mae angen gwerthuso effaith y newid ar oedolion hŷn i sicrhau nad ydynt yn agored i unrhyw risgiau diangen.
- Yn y Gwasanaethau Plant, mae'r Cyngor yn ymwybodol o'r risgiau lle mae'r gwelliant yn fregus.
- Mae angen gwelliant parhaus yn ansawdd y gwasanaethau.
- Bu canlyniadau da wrth gwrdd â thargedau perfformiad ond mae datblygu'r gwasanaeth wedi bod yn arafach yn y gwasanaethau plant.
- Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol wedi elwa o'r gwelliannau mewn cefnogaeth gorfforaethol, goruchwylio a sgriwtini.
- Mae'r capasiti i gyflawni cynlluniau gwella yn anhawster yn y gwasanaeth ac adlewyrchir hynny yn y diffyg cynnydd mewn perthynas â nifer o'r meysydd i'w gwella a nodwyd yn adroddiad y flwyddyn flaenorol.

'Roedd y pwyntiau a godwyd yn y drafodaeth eang a gafwyd wedyn fel a ganlyn -

- Gofynnwyd am eglurhad ar y defnydd o'r gair "bregus" i ddisgrifio gwelliannau yn y gwasanaethau plant. Ceisiodd y Pwyllgor sicrwydd ynghylch gwydnwch y gwasanaethau a chynaliadwyedd gwelliannau i'r dyfodol. Oherwydd materion mewn perthynas â maint, capasiti, arbenigedd a phrofiad y gweithlu, ynghyd â materion mewn perthynas ag arferion a pherfformiad yn y gorffennol, rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor yr ystyrir y gallai fod yn her i'r gwasanaethau plant gyflawni'r holl gyfrifoldebau a disgwyliadau sydd arno, a dyna pam y defnyddiwyd y gair 'bregus' i ddisgrifio'r gwelliannau mewn rhai meysydd.
- Materion recriwtio a chapasiti a'r angen am sefydlogrwydd yn y gweithlu Gwasanaethau Plant er mwyn datblygu'r profiad a'r arbenigedd angenrheidiol.
- Cadernid y gwasanaethau i fedru gwrthsefyll pwysau ariannol parhaus. Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor y gallai rhai opsiynau cyllidebol gael effaith ar ansawdd, ond o ran gweithredu dewisiadau a wnaed yn y gorffennol, nid oes dim i awgrymu bod y rheini wedi bod yn afresymol neu nad ydynt wedi bod yn drylwyr.
- Cododd y Pwyllgor nifer o faterion gweithredol a chytunwyd y byddai modd rhoi sylw iddynt yn llawnach ac yn fwy priodol mewn cyfarfod at y diben hwnnw mewn perthynas ag -

    - Cwblhau dim ond 41 o asesiadau o 172 o geisiadau am Drefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid ac a yw hyn yn rhoi unigolion mewn sefyllfa beryglus. Hysbyswyd y Pwyllgor bod gofynion wedi newid yn sgil "Dyfarniad Gorllewin Swydd Gaer" a bod llawer o'r achosion yn rhai hanesyddol i'w hailasesu yn sgil dyfarniad hwnnw. Mae'r Gwasanaeth yn fodlon bod capasiti wedi cael ei gryfhau i gyflawni'r gofynion a bod achosion risg uchel yn cael eu blaenoriaethu a'u bodloni.
    - A fyddai gweithio ar y cyd ag awdurdodau eraill yn gwella gwydnwch o ran gwasanaethau diogelu.
    - Y gostyngiad yn nifer y bobl dros 65 oed sy'n cael eu cefnogi yn y gymuned
    - Y tueddiad flwyddyn ar ôl blwyddyn yn y gwasanaethau plant o gynnydd yn nifer y cyfeiriadau a'r gostyngiad yn nifer yr asesiadau.

DRAFT

- Sefyllfa Ynys Môn o gymharu ag awdurdodau lleol eraill yng Nghymru mewn perthynas â gwariant y pen ar wasanaethau cymdeithasol.

Penderfynwyd -

- **Derbyn adroddiad AGGCC a'r llythyr cysylltiedig.**
- **Nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd gan AGGCC**
- **Bod atborth ar gynnydd a wnaed gyda'r materion blaenoriaeth a nodwyd gan AGGCC yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn chwarterol.**

CAM GWEITHREDU YN CODI: Trefniadau ar gyfer adborth i'w hymgorffori o fewn rhaglen waith y Pwyllgor.

10. ADOLYGIAD ACHOS PENODOL GWASANAETHAU PLANT

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor, adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Plant yn ymgorffori diweddariad gan y Panel Archwilio a benodwyd i archwilio camau a gymerwyd gan y gwasanaeth a'r cynnydd a wnaed yn dilyn adolygiad manwl gan y Pennaeth Gwasanaeth o'r arferion mewn achos penodol.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaeth Plant fod y panel sgriwtini wedi ei benodi i geisio sicrwydd bod yr adolygiad achos wedi ei gynnal yn drylwyr ac yn ddiduedd, a bod y gwasanaeth yn ymateb yn briodol i'r materion sy'n codi o'r achos a bod cynnydd yn cael ei wneud yn erbyn y Cynllun Gweithredu. Rhoddwyd tystiolaeth i'r panel sgriwtini o sut mae'r pwyntiau dysgu a nodwyd gan yr adolygiad achos yn cael eu gweithredu.

Cadarnhaodd yr aelodau hynny o'r Pwyllgor Sgriwtini a fu'n gwasanaethu ar y panel sgriwtini ac a oedd yn bresennol yn y cyfarfod hwn eu bod yn fodlon bod y Gwasanaeth wedi adolygu'r mater ac wedi nodi gwersi i'w dysgu. Maent hefyd yn fodlon eu bod wedi derbyn gwybodaeth a bod eu gwaith sgriwtini yn tystio i'r ffaith bod camau wedi eu cymryd, neu yn cael eu cymryd, yn erbyn y cynllun gweithredu.

Penderfynwyd nodi'r adroddiad.

DIM CAM GWEITHREDU PELLACH YN CODI

11. PANEL CANLYNIAD SGRIWTINI: CAEL GWARED AR ASEDAU

Cyflwynwyd adroddiad terfynol y Panel Canlyniad Sgriwtini i adolygu dull yr Awdurdod o reoli a chael gwared ar asedau ei gyflwyno i'r Pwyllgor i'w gymeradwyo.

Penderfynwyd -

- **Cymeradwyo'r Adroddiad Terfynol ynghyd â'i 6 phrif gasgliad a'r 25 o argymhellion unigol.**
- **Bod yr Adroddiad Terfynol yn cael ei gyflwyno i'w gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 14 Rhagfyr, 2015.**
- **Bod cofnodion pob cyfarfod o'r Panel Canlyniad Sgriwtini yn cael eu cynnwys fel atodiad i'r Adroddiad Terfynol pan gaiff ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn galendr a dim ond ar yr achlysur hwn.**
- **Bod yr Adroddiad Terfynol hwn yn sefydlu sylfaen a chynsail ar gyfer arferion gweithio, mewnbynnau a ffurf cyflwyno adroddiadau terfynol ar gyfer panelau sgriwtini eraill i'r dyfodol.**

- **Nodi bwriad y Panel i ailymgynnull mewn 9 mis (Medi, 2016) er mwyn monitro cynnydd gyda diwygio'r Polisi a Gweithdrefnau Rheoli Asedau a hefyd i archwilio Rhaglen Datblygu Mân-ddaliadau'r Cyngor.**

(Ymataliodd y Cynghorydd Ann Griffith rhag pleidleisio)

DIM CAM GWEITHREDU PELLACH YN CODI

12 Y FLAENRAGLEN WAITH

Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Sgriwtini Dros Dro a oedd yn ymgorffori Blaenraglen Waith y Pwyllgor at fis Ebrill, 2016 i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Cyfeiriodd y Rheolwr Sgriwtini Dros Dro at y canlynol -

- Y gallai hi gadarnhau y bydd yr adroddiad ar yr adolygiad o'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn y cyfarfod ym mis Chwefror, 2016.
- Y bydd adroddiad ar sgôp, cylch gorchwyl ac aelodaeth y tri phanel canlyniad sgriwtini a benodwyd gan y Pwyllgor hwn yn cael ei gyflwyno i'r cyfarfod ym mis Chwefror 2016. Bydd dau o'r panelau hynny, sef Panel Gofalwyr Anffurfiol a Phanel Gosod Tai'r Awdurdod Lleol, yn cael eu sefydlu mewn ymateb i feysydd a nodwyd fel rhai a oedd yn tanberfformio yn y Cerdyn Sgorio Corfforaethol a bydd y trydydd, sef Panel Diogelu Corfforaethol , yn cael ei sefydlu mewn ymateb i adroddiad gan Swyddfa Archwilio Cymru.

Penderfynwyd derbyn a nodi'r Flaenraglen fel y cafodd ei chyflwyno.

Y Cynghorydd R Meirion Jones

Cadeirydd

DRAFT

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i'r:	**PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL**
Dyddiad:	**1 Chwefror, 2016**
Pwnc:	**Gosod Cyllideb 2016/17 (Refeniw a Cyfalaf)**
Aelod(au) Portffolio:	**Cynghorydd Hywel Eifion Jones**
Pennaeth Gwasanaeth:	**Marc Jones, Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adain 151**
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	**Anwen Davies, Rheolwr Sgriwtini Dros Dro** **AnwenDavies@anglesey.gov.uk**
Aelodau Lleol:	**Ddim yn Berthnasol**

A – Argymhellion a Rheswm / Rhesymau

1. CEFNDIR

1.1 Dilynwyd proses ddiwygiedig ar gyfer paratoi i osod cyllideb 2016/17 sydd wedi galluogi dull mwy systematig o sgriwtini ariannol (fel sylfaen hanfodol ar gyfer rheolaeth a llywodraethiant ariannol cadarn).

1.2 Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adain 151 a oedd yn ymgorffori drafft o'r gyllideb refeniw ddigyfnewid lefel uchel gychwynnol ar gyfer 2016/17 i'r Pwyllgor Sgriwtini yn ei gyfarfod ar 16 Tachwedd, 2015 er ystyriaeth a sylwadau. 'Roedd yr adroddiad hwn yn amlinellu'r diffyg yn y gyllideb a ragwelwyd yn seiliedig ar y setliad tebygol gan Lywodraeth Cymru ar y pryd, ynghyd â'r cynigion arbedion a gyflwynwyd gan wasanaethau'r Cyngor i gyfrannu at gau'r bwlch cyllido. Bydd Aelodau'n cofio bod y Pwyllgor wedi ystyried yr wybodaeth a gyflwynwyd a'i fod wedi gofyn am eglurhad gan y Penaethiaid Gwasanaeth ar beth fyddai'r cynigion arbedion yn ei olygu o ran:

i. Effaith ar ddefnyddwyr a threthdalwyr;
ii. Effaith ar safonau gwasanaeth a'r ymgyrch i wella;
iii. Y gallu i'w cyflawni yn ystod 2016/17;
iv. Y posibilrwydd o arbedion effeithlonrwydd pellach i gyfrannu at y diffyg cyllido.

Mae crynodeb o drafodaethau'r Pwyllgor i'w weld yng nghofnodion cyfarfod y Pwyllgor.

1.3 Mae'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol[1] hefyd wedi derbyn adroddiad gan y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adain 151 ar y rhestr o fidiau cyfalaf yr argymhellir eu cymeradwyo ar gyfer rhaglen gyfalaf 2016/17 i 2020/21. Unwaith eto, mae crynodeb o drafodaeth y Pwyllgor i'w weld yng nghofnodion y cyfarfod;

1.4 Bydd Aelodau'n ymwybodol bod cyllid yn hollbwysig i'r gwasanaethau a ddarperir gan

[1] Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ei gyfarfod ar 16 Tachwedd, 2015

y Cyngor a bod gan yr heriau ariannol a wynebwn fel awdurdod lleol effaith bellgyrhaeddol – o ran y gwasanaethau a gynigir a'r Dreth Gyngor neu'r ffioedd a'r taliadau yr ydym yn eu codi[2]. Wrth iddi fynd yn anos dod o hyd i'r lefelau angenrheidiol o arbedion effeithlonrwydd, bydd angen i'r Cyngor roi ystyriaeth fanwl i'r dewisiadau yr ydym yn eu hwynebu. Bydd hyn yn golygu gofyn cwestiynau heriol ynghylch pa wasanaethau i'w cynnig i'r dyfodol ac i ba raddau y mae'r dulliau cyfredol o ddarparu gwasanaethau yn parhau i fod yn briodol. Hefyd, y ffordd orau o reoli disgwyliadau (yn fewnol ac yn allanol) wrth wneud y newidiadau angenrheidiol.

2. Y STRATEGAETH EFFEITHLONRWYDD

2.1 Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Strategaeth Effeithlonrwydd sy'n darparu cyfeiriad clir i'r Awdurdod dros y 3 blynedd nesaf ac sy'n fodd o gyfathrebu sut 'rydym yn bwriadu cwrdd â'n heriau ariannol. Mae 8 egwyddor allweddol yn sail i'r strategaeth hon sef:

- Gwneud yn siwr bod y ffordd yr ydym yn gweithio ar draws y Cyngor cyfan yn sicrhau gwerth da o ran y ffordd yr ydym yn gwario arian
- Lleihau costau rheoli, democratiaeth a biwrocratiaeth
- Trawsnewid gwasanaethau y mae'r gyfraith yn rhoi dyletswydd arnom i'w darparu, a hynny er mwyn sicrhau eu bod yn fodern, effeithiol ac effeithlon
- Gweitho ar y cyd ag eraill lle gallai hynny arbed arian neu helpu i gynnal lefelau gwasanaeth
- Cael y gorau allan o'n staff
- Sicrhau ein bod yn gwneud y mwyaf o gyfleoedd i gynhyrchu incwm i'r Cyngor
- Herio a ddylem barhau i ariannu gwasanaethau anstatudol nad ydynt yn hanfodol lle mae eraill hefyd yn eu darparu
- Deall effaith y cynigion ar Ynys Môn a'i thrigolion, yn enwedig y rhai sydd fwyaf angen ein gwasanaethau.

Dylai'r egwyddorion hyn yrru'r arbedion effeithlonrwydd a gyflawnir gan yr Awdurdod.

3. GOSOD CYLLIDEB Y CYNGOR AR GYFER 2016/17

3.1 Ynghlwm mae adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adain 151 ar y cyllidebau refeniw a chyfalaf arfaethedig ar gyfer 2016/17 (**ATODIAD 1**) ac sy'n rhoi datganiad ar y sefyllfa mewn perthynas â'r meysydd canlynol:

i. Cynigion cyllidebol cychwynnol y Pwyllgor Gwaith
ii. Y setliad dros dro ar gyfer Llywodraeth Leol
iii. Sefyllfa gyllidebol ddiwygiedig ar gyfer 2016/17
iv. Y Dreth Gyngor
v. Cronfeydd wrth gefn
vi. Cyllidebau Ysgolion.

4. SGRIWTINI ARIANNOL – GOSOD CYLLIDEB 2016/17

4.1 Yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, mae angen i Aelodau gael sicrwydd bod y

[2] Raising the Stakes: financial scrutiny in challenging times: A guide for Welsh local authorities (Centre for Public Scrutiny Mehefin, 2014)

Cyngor yn gwneud y defnydd mwyaf effeithiol o adnoddau sy'n prinhau, yn enwedig cyllid:

"… Mae pwysigrwydd Sgriwtini effeithiol yn cynyddu wrth i wasanaethau cyhoeddus ymateb i her y sefyllfa ariannol fyd-eang tra'n mynd ati'n barhaus i geisio gwella gwasanaethau. Gall Sgriwtini effeithiol wella'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer gwneud penderfyniadau ynghylch dyrannu adnoddau yn ogystal â sicrhau bod penderfyniadau'n dryloyw ac yn unol ag anghenion y gymuned leol…."

(Sgriwtini Da? Cwestiwn Da! Astudiaeth Wella gan Archwilydd Cyffredinol Cymru: Sgriwtini mewn Llywodraeth Leol, Mai 2014)

Y cwestiwn allweddol o safbwynt Sgriwtini ddylai fod – Sut gallwn ychwanegu gwerth? O fewn y cyd-destun hwn, dylai Sgriwtini fedru dangos gwerth ychwanegol yn ystod pob cam o'r broses ariannol. Yn y cyd-destun hwn, mae rhai materion allweddol yn cynnwys:

i. **Y broses ei hun o osod y gyllideb**;
ii. Penderfynu ar flaenoriaethau ymysg galwadau sy'n cystadlu;
iii. Defnydd effeithiol o gyllid;
iv. Sut mae monitro a rheolaeth ariannol yn digwydd.

4.2 Mae sgriwtini ariannol yn llawer mwy nag ychwanegu gwerth at benderfyniadau'r Pwyllgor Gwaith; mae a wnelo â sicrhau sgriwtini priodol o ran cynllunio, gweithredu a dilyn i fyny'r penderfyniadau allweddol hynny sy'n effeithio ar drethdalwyr a chymunedau lleol. Felly, dylai sgriwtini:

- ddarparu her effeithiol
- ddal y rheini sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif; a
- gynorthwyo'r Pwyllgor Gwaith i ddatblygu cyllideb gadarn ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod drwy roi prawf ar sut gwneir dewisiadau ynghylch dyrannu adnoddau a pha mor dda y caiff adnoddau eu defnyddio i gyflawni ein amcanion polisi.

5. NEGESEUON ALLWEDDOL O'R YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS

5.1 Amgaeir adroddiad y Rheolwr Cynllunio Busnes, Perfformiad a Rhaglenni sy'n crynhoi'r negeseuon allweddol o'r Ymgynghoriad Cyhoeddus diweddar a gynhaliwyd gan y Cyngor (**ATODIAD 2**).

6. CWESTIYNAU SGRIWTINI ALLWEDDOL

6.1 O ran y broses, gofynnir yn awr i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ystyried ei safbwynt terfynol ar gyllideb gychwynnol y Pwyllgor Gwaith ar gyfer 2016/17 cyn i'r Pwyllgor Gwaith[3] ystyried y gyllideb derfynol arfaethedig ym mis Mawrth;

6.2 Cynigir bod y cwestiynau allweddol canlynol yn sail ar gyfer trafodaethau'r Pwyllgor wrth ystyried y gyllideb a gynigir ar gyfer 2016/17. (Er hwylustod, mae'r cwestiynau wedi'u croesgyfeirio i'r paragraffau perthnasol yn adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adain 151):

i. A ddylid ddod o hyd i'r holl o'r arbedion a nodwyd fel rhai cyraeddadwy ym

[3] Cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith i'w gynnal ar 7 Mawrth, 2016

2016/17 o ystyried y bydd sicrhau cymaint o arbedion â phosibl yn caniatau mwy o hyblygrwydd i'r Cyngor ymateb i bwysau ar wasanaethau a gofynion o ran arbedion yn y dyfodol? **[paragraff 4]**

ii. A ydy'r Pwyllgor yn cefnogi argymhelliad, i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, bod swm yn cael ei ddyrannu o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol i ariannu newidiadau mewn prosesau busnes wedi'u dylunio i ryddhau rhagor o arbedion effeithlonrwydd y gellir eu defnyddio i ymateb i welliannau/bwysau ar wasanaethau? **[paragraff 5]**

iii. Beth ddylai lefel y Dreth Gyngor fod ar gyfer y dyfodol yn wyneb y materion a godir gan y Pennaeth Adnoddau yn ei adroddiad, y cyfraniad mae'r Dreth Gyngor yn ei gwneud at refeniw cyffredinol y Cyngor a'r pwysau ariannol y mae'r Cyngor yn debygol o'u hwynebu o 2017/18 ymlaen? **[paragraff 6]**

iv. Pa lefel o warchodaeth y dylid ei rhoi i gyllidebau ysgolion o gofio'r angen i ysgolion gyfrannu at yr arbedion cyffredinol y mae eu hangen ar y Cyngor? **[paragraff7]**

v. Os bydd penderfyniad terfynol yn cael ei wneud gan y Pwyllgor Gwaith i weithredu arbedion effeithlonrwydd yng nghyllidebau ysgolion, gofynnir i'r Pwyllgor gyflwyno sylwadau ynghylch a ddylai lefelau'r cronfeydd wrth gefn yn y sector cynradd ddylanwadu ar y penderfyniad o ran sut y bydd yr arbedion yn cael eu dyrannu ar draws y sectorau **[paragraffau 7.4 a 7.5]**

vi. A oes gan y Pwyllgor Sgriwtini unrhyw sylwadau pellach ar y gyllideb gyfalaf arfaethedig? **[paragraff 8]**

vii. Sut mae cynigion cyllidebol 2016/17 yn galluogi'r Pwyllgor Gwaith i gyflawni'r Cynllun Corfforaethol a'r Rhaglen Drawsnewid? A oes unrhyw risgiau penodol?

viii. Sut mae egwyddorion Strategaeth Effeithlonrwydd y Cyngor yn sylfaen ar gyfer y cynigion arbedion?

7. ARGYMHELLIAD

Gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol gytuno ar ymateb ffurfiol i'r Pwyllgor Gwaith ar gyllidebau refeniw a chyfalaf arfaethedig y Cyngor am 2016/17 (gan ddefnyddio'r Cwestiynau Sgriwtini Allweddol ym mharagraff 6 uchod), a chan ystyried y negeseuon allweddol o'r Ymgynghoriad Cyhoeddus diweddar.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?
Ddim yn Berthnasol.

C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?
Yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn Sgriwtini fel y cynhwysir hwy yng Nghyfansoddiad y Cyngor.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?
Ydy.
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ddim yn Berthnasol.

DD – Pwy wnaethoch chi ymgynghori â nhw?		**Beth oedd eu sylwadau?**
1	**Y Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)** (gorfodol)	Mae'r Prif Weithredwr wedi cyfrannu at yr adroddiad drafft ac mae ei sylwadau wedi'u cynnwys yn yr adroddiad terfynol.
2	**Cyllid / Adain 151** (gorfodol)	Mae'r Pennaeth Adnoddau/Swyddog A151 wedi cyfrannu at yr adroddiad drafft. Mae ei sylwadau wedi'u cynnwys yn yr adroddiad terfynol.
3	**Swyddog Cyfreithiol / Monitro** (gorfodol)	
4	**Adnoddau Dynol (AD)**	
5	**Eiddo**	
6	**Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)**	
7	**Sgriwtini**	Dilynwyd proses ddiwygiedig ar gyfer paratoi i osod cyllideb 2016/17 sydd wedi galluogi dull mwy systematig o sgriwtini ariannol (fel sylfaen hanfodol ar gyfer rheolaeth a llywodraethiant ariannol cadarn). Mae'r adroddiad hwn yn cynnig fframwaith i gefnogi'r Pwyllgor Sgriwtini'n y dasg o gytuno ar ymateb ffurfiol i'r Pwyllgor Gwaith ar gyllidebau refeniw a chyfalaf arfaethedig y Cyngor am 2016/17 – gan ddefnyddio'r Cwestiynau Allweddol ym Mharagraff 6 o'r adroddiad hwn.
8	**Aelodau Lleol**	Ddim yn Berthnasol
9	**Unrhyw gyrff allanol / eraill/ au**	Ddim yn Berthnasol

E – Risgiau ac unrhyw liniaru (os yn berthnasol)		
1	**Economaidd**	Ddim yn Berthnasol
2	**Gwrthdlodi**	Ddim yn Berthnasol
3	**Trosedd ac Anhrefn**	Ddim yn Berthnasol
4	**Amgylcheddol**	Ddim yn Berthnasol
5	**Cydraddoldeb**	Ddim yn Berthnasol
6	**Cytundebau Canlyniadau**	Ddim yn Berthnasol
7	**Arall**	Ddim yn Berthnasol

F - Atodiadau:

i. Adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adain 151 ar gyllidebau refeniw a chyfalaf 2016/17 (**ATODIAD 1**);
ii. Adroddiad y Rheolwr Cynllunio Busnes, Perfformiad a Rhaglenni sy'n crynhoi'r negeseuon o'r Ymgynghoriad Cyhoeddus diweddar a gynhaliwyd gan y Cyngor (**ATODIAD 2**).

FF – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

Anwen Davies, Rheolwr Sgriwtini Dros Dros, Cyngor Sir Ynys Môn, Swydfeydd y Cyngor, Llangefni. LL77 7TW.

CYLLIDEB REFENIW A CHYFALAF 2016/17

1. GWYBODAETH GEFNDIR

1.1. Mae Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC) y Cyngor ar gyfer y cyfnod 2016/17 i 2019/20 yn nodi sefyllfa ariannol rhagamcanedig y Cyngor. Mae'n nodi y bydd gostyngiad sylweddol mewn cyllid llywodraeth (Cyllid Allanol Cyfun CAC) ac y bydd angen nodi arbedion refeniw sylweddol a chynyddu'r Dreth Gyngor ar gyfradd a fydd yn uwch na chwyddiant er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys. Ceir crynodeb o'r CACT yn Nhabl 1 isod:-

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2016/17 i 2019/20

	2016/17 £ 'm	2017/18 £ 'm	2018/19 £ 'm	2019/20 £ 'm
Cyllideb Refeniw Net D / Y	124.6	121.9	119.4	117.8
Pwysau Cyllidebol a Chwyddiant	2.3	2.6	2.7	2.7
Cyllideb Ddiwygiedig	**126.9**	**124.5**	**122.1**	**120.5**
Cyllid Allanol Cyfun	(89.6)	(86.1)	(83.5)	(81.0)
Y Dreth Gyngor	(32.3)	(33.3)	(34.3)	(35.3)
Cyfanswm y Cyllid	**121.9**	**119.4**	**117.8**	**116.3**
Arbedion y mae eu hangen	**5.0**	**5.1**	**4.3**	**4.2**
Prif Dybiaethau				
Dyfarniadau Tâl	1%	1%	1%	1%
Chwyddiant Cyffredinol	1.25%	1.50%	1.50%	1.50%
Gostyngiad yn y CAC	-4.5%	-3%	-3%	-3%
Cynnydd yn y Dreth Gyngor	4.5%	3%	3%	3%

1.2. Mae'r tabl uchod yn dangos lefel y gostyngiadau cyllidebol sy'n ofynnol dros y 4 blynedd nesaf ac amcangyfrifir y bydd rhaid sicrhau gostyngiad o 6.6% yn y gyllideb refeniw erbyn 2020 ac y bydd angen dod o hyd i arbedion sy'n cyfateb i 15% o'r gyllideb refeniw net am 2015/16. Mae'r rhain yn ychwanegol at y newidiadau cyllido yn 2015/16, lle gwelwyd gostyngiad o 3.9% yn y CAC, arbedion o £4.3m a chynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor.

2. CYNIGION CYCHWYNNOL Y PWYLLGOR GWAITH AR GYFER Y GYLLIDEB

2.1. Oherwydd Adolygiad Gwariant Cynhwysfawr Llywodraeth y DU, cafwyd oedi o ran yr amserlen arferol ar gyfer cyhoeddi'r setliadau dros dro a therfynol i lywodraeth leol ac, o ganlyniad, bu'n rhaid i'r Pwyllgor Gwaith ddechrau ymgynghori ar eu cynigion cyllidebol cychwynnol cyn derbyn y setliad dros dro ar gyfer llywodraeth leol.

2.2. Yn ei gyfarfod ar 9 Tachwedd 2015, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith gyllideb ddigynnydd o £126.7m ac, yn seiliedig ar lefel dybiedig o £88.8m ar gyfer y CAC a Threth Gyngor o £32.3m (cynnydd o 4.5%), gadawodd hyn ddiffyg cyllidebol o £5.5m.

2.3. Gwnaed gwaith yn ystod yr haf i nodi arbedion cyllidebol a nodwyd oddeutu £4m o arbedion posibl. Rhoes y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol sylw i'r cynigion cyllidebol yn ei gyfarfod ar 16 Tachwedd, 2015.

2.4. Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ynghylch Cynigion Cyllideb Gychwynnol y Pwyllgor Gwaith am gyfnod o saith wythnos rhwng 16 Tachwedd 2015 a 31 Rhagfyr 2015. Ceir manylion pellach am y negeseuon allweddol a gododd o'r Ymarfer Ymgynghori Cyhoeddus mewn crynodeb ar wahân.

3. Y SETLIAD DROS DRO I LYWODRAETH LEOL

3.1. Cyhoeddwyd y setliad dros dro i Lywodraeth Leol am 2016/17 ar 9 Rhagfyr, 2015. Dangosodd y setliad cyffredinol ar gyfer Cymru ostyngiad o 1.4% mewn cyllid o'i gymharu â 2015/16 (ar ôl caniatáu ar gyfer yr addasiad o drosglwyddiadau i mewn i'r Grant Cynnal y Dreth GCD). Mae'r setliad yn cynnwys £21m ychwanegol i gydnabod y rôl hollbwysig sydd gan y Gwasanaethau Cymdeithasol o ran gwella canlyniadau i'r mwyaf bregus a £35m ychwanegol i flaenoriaethu cyllid ar gyfer ysgolion.

3.2. O ran y setliad dros dro ar gyfer Ynys Môn, cafodd y CAC (Cyllid Allanol Cyfun) ei osod ar £91.925m o gymharu â'r CAC (wedi'i addasu) o £93.841m ar gyfer 2015/16. Mae hyn yn ostyngiad o £1.916m (2.04%). Mae hwn yn ganlyniad llawer gwell na'r toriad o £4.2m a ragwelwyd yn y CATC.

3.3. Mae'r gostyngiad cyffredinol mewn cyllid ar draws Cymru yn amrywio o ostyngiad o 0.1% ar gyfer Caerdydd i ostyngiad o 4.1% ar gyfer Powys. O'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru, Ynys Môn dderbyniodd y gostyngiad 6 uchaf yn ei gyllid.

3.4. Nid yw'r cyhoeddiadau a wnaed hyd yma gan Lywodraeth Cymru yn gwneud unrhyw gyfeiriad at setliadau yn y dyfodol, ond mae'n rhesymol tybio bod y lefel is o doriadau ar gyfer 2016/17 yn eithriad i'r patrwm arferol o setliadau ac y bydd pwysau i leihau cyllidebau sector cyhoeddus yn parhau ac y bydd y toriad yn 2017/18 i 2019/20 yn fwy tebyg i setliadau blaenorol a rhagolygon blaenorol e.e. 3% +.

3.5. Mae datganiad Llywodraeth Cymru ar y gyllideb ddrafft yn dangos y bydd gostyngiad o 3.75% yn setliad refeniw cyffredinol Llywodraeth Cymru mewn termau real rhwng 2016/17 a 2019/20. Os bydd hyn yn cael ei adlewyrchu yn y Setliad i Lywodraeth Leol, yna byddai hyn yn arwain at doriad pellach o £3.5m yn y CAC ar gyfer Ynys Môn erbyn 2019/20. Fodd bynnag, os cymerir i ystyriaeth y ffaith nad yw llywodraeth leol wedi derbyn yr un lefel o amddiffyniad rhag toriadau yn y gyllideb â sectorau eraill, e.e. iechyd, a'r ffaith bod Ynys Môn yn draddodiadol yn derbyn setliad is na'r cyfartaledd, gellir disgwyl y bydd y gostyngiad yn y CAC mewn termau real yn fwy na £3.5m.

3.6. O ystyried bod y Cyngor yn debygol o wynebu pwysau cyllidebol, na fyddant yn cael eu hariannu yn y setliad, bydd hyn hefyd yn cynyddu lefel yr arbedion y bydd angen eu gwneud. Felly, mae'n rhaid i ni edrych ar setliad 2016/17 fel eithriad ac y bydd y pwysau i nodi arbedion pellach sylweddol yn y gyllideb dros y tair blynedd nesaf yn parhau.

4. SEFYLLFA DDIWYGIEDIG CYLLIDEB 2016/17

4.1. Mae'r gyllideb ddigynnydd a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Hydref 2015 yn cynnwys swm dros dro sy'n ymwneud â'r cynnydd yng nghyfraniadau yswiriant gwladol y cyflogwr yn dilyn diddymu'r ad-daliad ar gyfer cynlluniau pensiwn sy'n cael eu contractio allan. Roedd y swm dros dro o £1.5m wedi'i gynnwys yn y gyllideb ddigynnydd ond mae gwaith manwl pellach wedi nodi y bydd y cynnydd yn £1.3m ac o ganlyniad, gwelwyd gostyngiad o £0.2m yn y gyllideb ddigynnydd.

4.2. Yn ogystal, mae'r Cytundeb Statws Sengl wedi gostwng costau teithio sy'n daladwy i weithwyr o 52.3c y filltir i 45c y filltir, sef gostyngiad o 14%. O ganlyniad, gwelwyd 14% o ostyngiad yn yr holl gyllidebau teithio ac mae hyn wedi creu arbedion pellach o £ 0.1m.

4.3. Gan gymryd i ystyriaeth y setliad dros dro a'r gyllideb ddigynnydd ddiwygiedig, mae'r bwlch cyllido presennol i'w weld yn Nhabl 2 isod. Nid yw'r ffigurau hyn yn cynnwys unrhyw arbedion cyllidebol a nodwyd hyd yn hyn.

Tabl 2
Cyllideb Refeniw 2016/17 – y sefyllfa fel yr oedd ar 1 Chwefror, 2016

	£'m	£'m
Cyllideb Ddigynnydd 2016/17 - Hydref 2015		126.8
Llai Addasiadau		
Cyfraniadau Yswiriant Gwladol y Cyflogwr	(0.2)	
Cyllidebau Costau Teithio	(0.1)	
Addasiadau Eraill	0.1	
		(0.2)
Cyllideb Ddigynnydd Ddiwygiedig 2016/17 - Chwefror 2016		**126.6**
Wedi'i hariannu gan		
Grant Cynnal Refeniw	(70.6)	
NNDR	(21.3)	
Y Dreth Gyngor - gan dybio cynnydd o 4.5%	(32.4)	
Cyfanswm Cyllid 2016/17		**(124.3)**
Diffyg Cyllido		**2.3**

4.4. Yn y cynigion cyllidebol cychwynnol, nodwyd £3.91m o arbedion. Mae'r math o arbedion yn cael eu crynhoi yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Dadansoddiad o Arbedion Arfaethedig yn ôl Math

Categori Arbedion	**£'m**	**Sylw**
Cael gwared ar gyllidebau sydd heb eu defnyddio / nad oes eu hangen mwyach	0.29	
Swyddi Gwag / nad oes eu hangen mwyach	0.40	
Cynhyrchu Incwm	0.32	
Aildendro Gwasanaethau	0.16	
Trawsnewid Gwasanaethau	0.53	Yn cynnwys £300k o arbedion o ran casglu gwastraff
Rhoi'r Gorau / Trosglwyddo Gwasanaeth	0.60	Yn cynnwys cyfalafu £200k o gostau cynnal a chadw priffyrdd a £00k o arbedion ar y contract glanhau
Arbedion Effeithlonrwydd Cyffredinol	1.23	Yn cynnwys gostyngiad o £1m mewn cyllidebau ysgolion
Gostyngiad mewn Grantiau a Ddyfarnwyd	0.38	Yn cynnwys gostyngiad o £250k mewn taliadau i'r trydydd sector
CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEDIG	**3.91**	

4.5 Mae rhagor o waith wedi cael ei wneud ar allu'r Cyngor i sicrhau'r arbedion hynny ac mae'r rhestr o arbedion wedi cael ei haddasu yn unol â hynny.

Tabl 4
Gwerth Diwygiedig yr Arbedion posibl yng Nghyllideb 2016/17

	£'m	Sylw
Arbedion y gellir eu cyflawni yn 2016/17	2.78	Yn cynnwys gostyngiad o £1m yn y gyllideb i ysgolion
Yn bosibl, ond angen gwaith pellach	0.42	
Nid ystyrir eu bod yn ymarferol ar hyn o bryd	0.71	
CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEDIG	**3.91**	

4.6. Yn Nhabl 5 isod, manylir ar yr arbedion nad ydynt, fe ystyrir, yn ymarferol yn ystod 2016/17:-

Tabl 5
Arbedion Arfaethedig nad ydynt yn cael eu hystyried fel rhai ymarferol

Arbediad Arfaethedig	£'m	Sylw
Gwerthu Garreglwyd	0.07	Nid yw'r gwerthiant yn mynd yn ei flaen
Cael gwared ar swydd nad oes ei hangen mwyach	0.03	Dyblygu arbediad a gynigiwyd gan wasanaeth arall
Casglu Gwastraff	0.26	Gostyngiad yn y Grant Amgylcheddol a chasglu gwastraff pob 3 wythnos yn hytrach na 4 yn lleihau'r arbedion posibl.
Cyllideb Llyfrau'r Tîm Cyfreithiol	0.02	Angen £20k o'r gyllideb £40k i gyllido ymrwymiadau presennol
Cynyddu lefel y Taliadau Uniongyrchol	0.05	Gorwariant ar y gyllideb yn 2015/16, annhebygol o fedru gweithredu'r newidiadau sy'n ofynnol i sicrhau arbedion yn 2016/17. Arbediad posibl ar gyfer 2017/18.
Cynyddu incwm meysydd parcio	0.03	£30k yn brin o'r targed yng nghyllideb 2015/16. Bydd y cynnydd arfaethedig yn gwneud i fyny am y diffyg ond ni fydd yn darparu incwm ychwanegol ar ben y gyllideb bresennol
Taliadau i'r Trydydd Sector	0.25	Potensial ar gyfer toriadau yn llawer llai na'r hyn a ragwelwyd ar y cychwyn, cyfanswm yn annhebygol o fod yn fwy na £50k
CYFANSWM CYNLLUNIAU ARBEDION NAD YDYNT YN YMARFEROL	**0.71**	

4.7. Nid yw'r rhestr uchod yn cynnwys unrhyw arbedion a geir drwy'r broses diswyddo gwirfoddol. Derbyniwyd 63 o geisiadau (ac eithrio athrawon a staff cymorth ysgolion), cymeradwywyd 31 o geisiadau a byddir yn gwneud penderfyniad ar 7 o geisiadau ar ôl gwneud gwaith pellach. Cafodd 25 cais arall eu gwrthod. Mae rhai gwasanaethau wedi defnyddio'r cyfle i aildrefnu strwythurau staffio gan olygu nad yw cyflog llawn y swyddog a ryddhawyd yn cael ei gynnig fel arbediad oherwydd bod angen arian i godi graddfeydd y swyddi sydd ar ôl.

4.8. Bydd ddiswyddiadau gwirfoddol at ei gilydd yn sicrhau arbedion pellach gwerth £400k er bod gwaith yn mynd rhagddo i gael ffigwr terfynol.

4.9. Os cymerir yn ganiataol y bydd 50% o'r arbedion posibl o £0.42m yn cael eu gwireddu, ynghyd â'r rheiny y tybir y bydd modd eu cyflawni a'r arbedion a geir o ddiswyddiadau gwirfoddol, bydd cyfanswm yr arbedion a nodwyd yn £3.4m, sydd £1.1m yn uwch na'r diffyg yn y gyllideb.

4.10. Gan fod y bwlch yn y gyllideb yn is nag a ragwelwyd yn flaenorol a bod mwy o arbedion nag sy'n ofynnol i gydbwyso'r gyllideb wedi cael eu nodi, efallai y bydd galw i leihau'r arbedion yn 2016/17. Ni fyddwn yn cefnogi'r dull hwn o weithredu a byddwn yn pwysleisio'r angen i gyflawni cymaint o arbedion yn 2016/17 ag sy'n bosibl er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn y sefyllfa orau i ddelio â'r gostyngiadau pellach yn 2017/18 i 2019/20. Byddai hefyd yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i'r Cyngor yn ei strategaeth gyllidebol ar gyfer y dyfodol.

5. CRONFEYDD WRTH GEFN Y CYNGOR

5.1. Ar 31 Mawrth 2015, roedd £7.193m yng Nghronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol y Cyngor sy'n cyfateb i 5.77% o gyllideb refeniw net 2015/16, 8.4% heb gynnwys y gyllideb a ddirprwywyd i ysgolion. Mater i'r Cyngor yw penderfynu ar lefel y cronfeydd wrth gefn, fodd bynnag, fel rheol, ac fel arfer dda, dylai lefel y cronfeydd wrth gefn fod o leiaf 5% o'r gyllideb refeniw flynyddol (ac eithrio cyllidebau a ddirprwywyd i ysgolion). Yn seiliedig ar gyllideb refeniw 2015/16 byddai angen £4.5m yn y cronfeydd wrth gefn cyffredinol.

5.2. Mewn cyfnod o galedi ariannol, mae cyllidebau'n cael eu gostwng ac nid oes capasiti i ddelio gyda'r cynnydd mewn galw yn enwedig yn y gwasanaethau hynny sydd â llai o reolaeth dros y galw hwnnw, e.e. y Gwasanaethau Cymdeithasol. Felly, gellir dadlau bod mwy o angen cronfeydd wrth gefn cyffredinol oherwydd y bydd y risg o orwario yn cynyddu ac y bydd angen mwy o adnoddau ariannol ar y Cyngor er mwyn lleihau'r risg.

5.3. Yn fy marn broffesiynol i, byddai lleihau lefel y gronfa wrth gefn gyffredinol i £4.5m yn risg annerbyniol ar hyn o bryd o ystyried yr ansicrwydd parhaus ynghylch cyllid yn y dyfodol ond mae sgôp i leihau rhywfaint ar lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Fodd bynnag, nid wyf yn argymell y dylai cronfeydd wrth gefn gael eu defnyddio fel ffordd o wneud i fyny am ddiffyg ariannol mewn blwyddyn benodol, byddai hyn ond yn gohirio'r angen i wneud toriadau yn y gyllideb i'r flwyddyn nesaf.

5.4. Fodd bynnag, mae sgôp i ddefnyddio rhywfaint o'r cronfeydd wrth gefn i ddarparu cymorth TG ar gyfer trawsnewid prosesau busnes. Bydd angen gwneud gwaith pellach i bennu lefel y cyllid sydd ei angen a byddai'n rhaid i bob achos busnes unigol ddangos bod y prosiect yn cyflawni arbedion ariannol yn y dyfodol.

6. Y DRETH GYNGOR

6.1. Roedd taliadau Band D y Dreth Gyngor yn £1,025.57 ar gyfer 2015/16 sef yr 8fed isaf yng Nghymru. Yn bwysicach, sut mae lefel y Dreth Gyngor Ynys Môn yn cymharu â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru? Mae'r gymhariaeth yn Nhabl 6 isod:-

Tabl 6
Cymharu Taliadau Band D y Dreth Gyngor yn Awdurdodau Gogledd Cymru

Awdurdod	Tâl Band D £	Swm yn Uwch / Yn Is nag Ynys Môn £	Canran yn uwch / yn is nag Ynys Môn %
Ynys Môn	1,025.57		
Gwynedd	1,161.07	+ 135.50	+ 13.2%
Conwy	1,013.11	- 12.46	-1.2%
Sir Ddinbych	1,142.22	116.65	+ 11.4%
Sir y Fflint	1,025.27	-0.30	0.0%
Wrecsam	994.23	-31.34	-3.1%

6.2. Mae pob un o Gynghorau Gogledd Cymru wedi ymgynghori ar eu cynigion ar gyfer cyllideb 2016/17. Cafodd y cynigion eu cyhoeddi cyn derbyn y setliad dros dro ac, fel Ynys Môn, roedd pob Cyngor yn rhagweld setliad gwaeth na'r un a gafwyd ac mae eu cynigion yn adlewyrchu hyn. Ar hyn o bryd, nid yw eu cynigion terfynol wedi cael eu cyhoeddi ond, yn dilyn cais answyddogol am wybodaeth, cafwyd y manylion isod:-

Tabl 7
Y Cynnydd yn y Dreth Gyngor 2016/17 ar gyfer Awdurdodau Gogledd Cymru

Awdurdod	Cynnydd Arfaethedig Cychwynnol	Tâl Band D Arfaethedig £	Cynnydd Diwygiedig Arfaethedig	Band Tâl D Diwygiedig Arfaethedig £
Ynys Môn	4.50%	1,071.72	I'w benderfynu	
Gwynedd	3.50%	1,164.57	3.5% - 4.5%	1,164.57 (yn tybio cynnydd o 3.5%)
Conwy	5.00%	1,063.77	5%	1,063.77
Sir Ddinbych	2.75%	1,173.63	1.5%	1,159.38
Sir y Fflint	3.00%	1,056.03	5%	1,076.49
Wrecsam	3.00%	1,024.06	2.9%	1,053.72

6.3. Mae'r Dreth Gyngor yn cyfrif am tua 25% o gyllid y Cyngor ac, i wneud iawn am y gostyngiad yn y CAC, byddai angen cynnydd 6.2% yn y Dreth Gyngor ac nid yw hynny'n bosibl (oherwydd rheoliadau capio).

6.4. Cyllideb y Dreth Gyngor ar gyfer 2015/16 (ar ôl gwneud addasiad ar gyfer y newid yn Sylfaen y Dreth Gyngor) oedd £31.024m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £310,000 ychwanegol. Cynnig cychwynnol y Pwyllgor Gwaith oedd cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor a fyddai'n creu £ 1.396m ychwanegol ac yn golygu y bydd y Dreth Gyngor Band D yn £1,071.72, sef cynnydd o £46.15 (£0.89 yr wythnos).

6.5. O ystyried bod y setliad yn well na'r disgwyl, mae'r Pwyllgor Gwaith wrthi'n ystyried a oes angen y cynnydd o 4.5%. Petai'r cynnydd yn cael ei gyfyngu i 3.5% neu 4% y byddai'n cael yr effaith ganlynol ar lefel yr incwm a gesglir ac ar y Tâl Band D:-

Tabl 8
Effaith y Cynnydd Is ar Dâl Band D y Dreth Gyngor

Canran y Cynnydd	Newid o ran Cyllid Cyffredinol y Cyngor £	Tâl Band D 2016/17 £	Cynnydd gymharu â Thâl 2015/16 £
4.5%	+ 1.396m	1,071.72	46.15
4.0%	+ 1.241m	1,066.59	41.02
3.5%	+ 1.086m	1,061.46	35.89

6.6 Mae datganiad ysgrifenedig y Gweinidog, a gyflwynwyd ochr yn ochr â'r setliad dros dro, hefyd yn cynnwys cyfeiriad canlynol at osod Y Dreth Gyngor: -

"...For 2016-17, I expect every Authority to take account of all the available funding streams in considering service provision and setting their budgets and Council Tax. Whilst the Revenue Support Grant is the largest single source of funding for Local Authorities, it is not the only one.

In setting council tax levels for 2016-17, I urge Local Authorities to think seriously about the funding challenges they face and to balance this with a consideration of the financial burden on households. We offer considerable flexibility to Authorities in Wales which is not available to their counterparts in England.... "

6.7. Dylid nodi y dylai lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor adlewyrchu gofynion incwm y Cyngor ac mae'n rhaid hefyd cymryd i ystyriaeth ddatganiad y Gweinidog y manylir arno uchod. Fodd bynnag, dylid nodi hefyd bod y cynnydd ar gyfer 2016/17 yn gosod y sefyllfa sylfaenol ar gyfer 2017/18 ac ni fedrir ond adfer y sefyllfa sail is drwy gynnydd uwch yn 2017/18.

6.8. Gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini ystyried a ddylai'r Pwyllgor Gwaith leihau'r cynnydd canrannol arfaethedig o 4.5% yn y Dreth Gyngor.

7. CYLLIDEB YSGOLION ADDYSG

7.1. Roedd y Cyllidebau Unigol i Ysgolion (ISB) a chyllid arall a ddatganolir i ysgolion (ac eithrio cyllidebau a ariennir gan grant) ar gyfer 2015/16 yn £38.750m (ar ôl caniatáu ar gyfer effaith Arfarnu Swyddi).

7.2. Roedd y setliad dros dro yn cynnwys £35m ychwanegol ledled Cymru i flaenoriaethu cyllid ar gyfer ysgolion. Mae'r swm ychwanegol yn cyfateb i 1% ychwanegol uwchlaw'r cynnydd o 0.85% yn y Grant Bloc i Gymru. Mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi cadarnhau gyda gweision sifil y dylai'r cyllid ychwanegol ar gyfer ysgolion gael ei adlewyrchu yng nghyllidebau'r ysgolion sydd, yn achos Ynys Môn, yn cyfateb i £717,000 h.y. yn nhermau arian parod dylai cyllidebau'r ysgolion gynyddu gan y swm hwn.

7.3. Roedd y gyllideb ddigynnydd ar gyfer 2016/17 yn £40.455m, sef £1.705m yn uwch mewn termau arian parod na'r gyllideb ar gyfer 2015/16 a £0.988m yn uwch na'r cynnydd ariannol a ddisgwyliwyd gan Lywodraeth Cymru. Roedd y pwysau ar y gyllideb a gafodd eu hariannu yn cynnwys y canlynol:- Tâl Incrementau a Dyfarniadau Cyflog - £503k, Cynnydd yn y Cyfraniad at Bensiynau Athrawon - £183k, Cyfraniadau Yswiriant Gwladol - £691k, Cynnydd mewn Niferoedd Disgyblion - £207k, Addasiadau Cyllidebol Arall - £121k.

7.4. Yn unol â gofynion Rheoliadau Ariannu Ysgolion (Cymru) 2010, mae ysgolion unigol yn cadw cronfa wrth gefn a chaiff unrhyw warged / diffyg gwariant yn erbyn y gyllideb ei gredydu / ei godi yn ei herbyn ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol. Mae'r tabl isod yn rhoi manylion am y balans sydd wedi cronni yn y 3 sector ar gyfer y cyfnod 2011-2015:-

Tabl 9
Dadansoddiad o Falansau Ysgolion 2011-2015

Blwyddyn	Balans Cronfeydd Wrth Gefn £ '000			
	Cynradd	Uwchradd	Arbennig	CYFANSWM
Mawrth 31, 2011	1,084	1,013	149	**2,246**
Mawrth 31, 2012	778	384	90	**1,252**
Mawrth 31, 2013	996	160	28	**1,184**
Mawrth 31, 2014	1,204	309	5	**1,518**
Mawrth 31, 2015	1711	629	98	**2,438**
Mawrth 31, 2016 (rhagamcenir - gweler nodyn 1 isod)	1,304	31	26	**1,361**

Nodyn 1 - Fel rhan o'r broses gyllidebol ar gyfer 2015/16, defnyddiodd ysgolion unigol eu cronfeydd wrth gefn er mwyn mantoli eu cyllidebau. Mae'r ffigwr rhagamcanol i 31 Mawrth 2016 yn cymryd i ystyriaeth y cronfeydd a ddefnyddiwyd ond nid yw'n ystyried unrhyw dan/orwariant yn 2015/16 a fydd yn cael ei gredydu / ei godi ar falansau ysgolion unigol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

7.5. Gellir gweld o Dabl 9 mai ysgolion cynradd sydd â'r rhan fwyaf o'r balansau refeniw wrth gefn (70% o gyfanswm y balans ar 31 Mawrth 2015 a 96% o'r balans a ragwelir ar 31 Mawrth 2016). Er nad yw lefel y cronfeydd wrth gefn yn uniongyrchol yn dangos pa sector allai gymryd y lefel uchaf o ostyngiad yn eu cyllidebau, mae angen i Aelodau fod yn ymwybodol bod cronfeydd wrth gefn yn cael eu hadeiladu i fyny o gyllidebau na chawsant eu defnyddio yn y blynyddoedd blaenorol.

7.6. Mae'r Gyllideb Ysgolion Addysg yn cyfrif am dros 30% o gyllideb refeniw net y Cyngor a byddai eithrio ysgolion rhag y gofyniad i gyflawni arbedion refeniw yn rhoi mwy o bwysau ar weddill y gwasanaethau, e.e. petai'r Cyngor yn gorfod arbed £5m o gyllideb refeniw net o £125m, byddai hynny'n cyfateb i 4% o doriad. Petai'r gyllideb Ysgolion o £38.75m yn cael ei heithrio rhag gorfod canfod arbedion, yna, mae £5 miliwn yn cyfateb i 5.8% o'r gyllideb sy'n weddill.

7.7. I bob pwrpas gellir cyflawni cynnig presennol y Pwyllgor Gwaith i dorri £1m o gyllideb yr ysgolion a gofalu ar yr un pryd fod modd cwrdd â'r angen i sicrhau cynnydd o 1.85% yn y gyllideb arian parod. £938k yw'r arbediad mwyaf y gellir ei wneud tra'n parhau i fodloni gofynion Llywodraeth Cymru.

8 CYLLIDEB GYFALAF

8.1. Yn ei gyfarfod ar 9 Tachwedd 2015, rhoes y Pwyllgor Gwaith sylw i'r bidiau cyfalaf a gyflwynwyd ac yr argymhellwyd eu cynnwys yn y Strategaeth Gyfalaf am y cyfnod 2016/17 i 2019/20. Cafodd yr adroddiad ei ystyried hefyd gan y Pwyllgor hwn yn ei gyfarfod ar 16 Tachwedd, 2015.

8.2. Gellir crynhoi'r strategaeth gyfalaf fel a ganlyn: -

Tabl 10
Crynodeb o Strategaeth Gyfalaf 2016/17 i 2019/20

	2016/17 £'m	2017/18 £'m	2018/19 £'m	2019/20 £'m
Gwariant Cyfalaf Arfaethedig	**26.301**	**17.772**	**23.980**	**22.325**
Wedi'i ariannu gan: -				
Grantiau Cyfalaf Penodol	15.662			
Derbyniadau Cyfalaf	2.120			
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1.333			
Cyfraniad Refeniw	0.500			
Benthyca â Chymorth	2.189			
Benthyca Di-gefnogaeth	4.497			
CYFANSWM Y CYLLID	**26.301**			

8.3. Hyd yma, ni wnaed unrhyw newidiadau i'r cynigion a fydd yn effeithio ar y cynllun hwn a'r bwriad yw y bydd y gyllideb gyfalaf ar gyfer 2016/17 yn seiliedig ar y strategaeth hon.

9. CWBLHAU'R CYLLIDEBAU REFENIW A CHYFALAF

9.1. Bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried eu cynigion terfynol ar gyfer y gyllideb yn ei gyfarfod ar 7 Mawrth, 2016. Yn y cyfarfod, bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried y sefyllfa ariannol yn dilyn derbyn y setliad dros dro, canlyniadau'r broses ymgynghori a sylwadau'r Pwyllgor hwn.

9.2. Cawsom ar ddeall na fydd ffigyrau'r setliad terfynol gan Lywodraeth Cymru i law tan 9 Mawrth 2016. Mae'r Cyngor wedi cael sicrwydd na fydd unrhyw newidiadau sylweddol rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol er gwnaed cynnig i gynnwys Grantiau Addysg Ysgolion yn y setliad, ond nid yw hyn wedi cael ei gadarnhau. Mae risg o hyd y gallai ffigyrau'r setliad newid rhwng y Pwyllgor Gwaith ar 7 Mawrth 2016 ac adeg derbyn y setliad terfynol ar 9 Mawrth 2016. Ystyrir bod y risg yn isel, a bydd unrhyw newid yn cael ei ariannu drwy ddefnyddio cronfeydd wrth gefn os bydd angen. Byddai unrhyw newidiadau yn cael eu hymgorffori yn y penderfyniad ar y dreth gyngor a gyflwynir i'r Cyngor Llawn (10 Mawrth).

9.3. Bydd y cynigion ar gyfer y gyllideb derfynol a'r cynnydd arfaethedig yn y Dreth Gyngor yn cael eu cyflwyno i gyfarfod y Cyngor Llawn ar 10 Mawrth, 2016. Dylid nodi y bydd angen i'r Cyngor, yn ôl y gyfraith, bennu'r Dreth Gyngor erbyn 11 Mawrth 2016.

10. ARGYMHELLION

10.1. Mae'r adroddiad uchod yn manylu ar y materion sylfaenol sy'n gysylltiedig â phennu cyllideb refeniw 2016/17 a gwahoddir yr Aelodau i roi sylwadau ar y canlynol: -

1. A lwyddwyd i ddod o hyd i gymaint o arbedion ymarferol â phosib yn 2016/17 o ystyried y bydd sicrhau cymaint o arbedion â phosibl yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i'r Cyngor ymateb i bwysau ar wasanaethau a gofynion o ran arbedion yn y dyfodol - gweler paragraff 4.

2. A fydd yr Aelodau'n cefnogi argymhelliad, i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, bod swm yn cael ei ddyrannu o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol i ariannu newidiadau mewn prosesau busnes sydd wedi'u dylunio i ryddhau rhagor o arbedion effeithlonrwydd y gellir eu defnyddio i ymateb i welliannau / pwysau ar wasanaethau - gweler paragraff 5.

3. Lefel y Dreth Gyngor ar gyfer y dyfodol yn wyneb y materion a nodir yn yr adroddiad hwn, y cyfraniad y mae'r Dreth Gyngor yn ei wneud tuag at refeniw cyffredinol y Cyngor a'r pwysau ariannol y mae'r Cyngor yn debygol o'u hwynebu o 2017/18 ymlaen - gweler paragraff 6 .

4. Lefel y warchodaeth a roddir i gyllidebau ysgolion gan gadw mewn cof yr angen i ysgolion gyfrannu at yr arbedion cyffredinol y mae'r Cyngor yn gofyn amdanynt - gweler paragraff 7.

5. Os bydd penderfyniad terfynol yn cael ei wneud gan y Pwyllgor Gwaith i weithredu arbedion effeithlonrwydd yng nghyllidebau'r ysgolion, gofynnir i Aelodau wneud sylwadau ynghylch a ddylai lefelau'r cronfeydd wrth gefn yn y sector cynradd ddylanwadu ar y penderfyniad o ran sut y bydd yr arbedion yn cael eu dyrannu ar draws y sectorau – paragraffau 7.4 a 7.5.

6. Unrhyw sylwadau pellach ynghylch y gyllideb gyfalaf arfaethedig - paragraff 8.

Ymateb i Gynigion Cychwynol ar gyfer Cyllideb y Pwyllgor Gwaith – Cwrdd a'r Heriau 2016

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Ionawr 2016

Dadansoddwr – Alwyn Williams, Dadansoddwr Perfformiad

Awdur – Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglen a Perfformiad

Pennaeth Gwasanaeth – Scott Rowley, Pennaeth Trawsnewid Corfforaethol

1. *Rhagarweiniad*

1.1. Ymgynghorodd y Cygnor yn ddiweddar ar gynigion cyllidebol cychwynnol y Pwyllgor Gwaith - 'Cwrdd â'r Heriau' rhwng 16 Tachwedd a 31 Rhagfyr, 2015. Roedd y cyfnod ymgynghori o 7 wythnos yn canolbwyntio ar fwy na 80 o gynigion a gyflwynwyd gan y gwasanaethau a'i herio gan aelodau. Rhannwyd yr 80 i mewn i 6 thema effeithlonrwydd fel yr amlinellir yn Strategaeth Effeithlonrwydd 2014-2017 y Cyngor, sef:

- Sicrhau bod y ffordd yr ydym yn gweithio yn darparu gwerth am arian
- Lleihau costau Rheoli, Democratiaeth a Biwrocratiaeth
- Trawsnewid y gwasanaethau mae dyletswydd gyfreithiol arnom i'w darparu; gan sicrhau eu bod yn fodern, effeithiol ac yn effeithlon
- Gweithio gydag eraill i arbed arian a chael y gorau allan o'n staff
- Cynyddu incwm ar gyfer y Cyngor
- Herio a ddylem ddarparu gwasanaethau sydd ddim yn hanfodol neu'n anstatudol; lle mae eraill hefyd yn eu darparu neu lle gall eraill eu darparu

1.2. Ystyriwyd amrywiaeth helaeth o arbedion lle'r oedd yr her fewnol wedi arwain at gynigion sy'n amrywio o ddyrannu lleoedd hysbysebu ar finiau i fusnesau lleol, i gludo gwastraff i St Helens / Runcorn i'w ailgylchu yn hytrach na anfon i safleoedd tirlenwi yn Llanddulas. Marchnatwyd y cynigion yma mewn nifer o ffyrdd; o'r erthyglau yn y wasg, i hyrwyddo ar y dudalen cartref o wefan y Cyngor trwy'r defnydd o Twitter, Facebook ac e-byst. Roedd pob un wedi'u hanelu at hysbysu ac ennyn brwdfrydedd dinasyddion a staff i ymgysylltu ac ymateb i'r cynigion cychwynnol.

1.3. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad drwy wahanol ddulliau gan gynnwys:

- Dau arolwg ar-lein ar ein gwefan
  - Arolwg ar gyfer pawb
  - Arolwg yn benodol ar gyfer yr ifanc (gweler isod)
- E-bostio neu ysgrifennu atom
- Mynychu un o'r 13 sesiwn galw heibio gyda Arweinydd y Cyngor
- Blychau awgrymiadau ar gefer staff a leolir y nein derbynfeydd

1.4. Yn ogystal â'r uchod, cynhaliodd y cyngor:

- 7 sesiwn grŵp ffocws ar gyfer pobl o dan 25 oed ym mhob ysgol uwchradd, fforwm ffermwyr ifanc a llety digartref
- Arolwg ar-lein gynllunwyd gan Llais Ni i bobl o dan 25
- Sesiwn a gynhaliwyd yn y Cyngor ar gyfer nifer o partneriaethau fel yr Heddlu, Gwasanaeth Tan, Iechyd, Cynghorau Tref a Chymuned, cyrff y 3ydd Sector ac asiantaethau arall.

1.5. Roedd yr ymgynghoriad yma yn ddilyn digwyddiadau ymgynghori blaenorol a gynhaliwyd ar ddiwedd 2013 a 2014 lle cafwyd tua 1400 o ymatebion oedd eisoes wedi cael eu ystyried wrth trafod ein cynigion cyllideb blaenorol ar gyfer 2015/16.

2. Canlyniadau

2.2. Roedd yr ymateb i'r cynigion cyllidebol cychwynol ar gyfer 16/17 dros cyfnod o 7 wythnos yn weddol gadarnhaol. Mae tua 400 o ymatebion (0.6% o'r boblogaeth) wedi'i dderbyn oddi draws yr amryw sianelau a amlinellwyd uchod gydag ymatebwyr yn ymgysylltu ar draws pob dull.

2.3. Y ffordd fwyaf llwyddiannus o ymgysylltu oedd y grwpiau ffocws wyneb yn wyneb a'r cyfarfodydd gyda thua 63% o'r holl ymatebwyr yn bresennol. Dilynwyd hyn gyda thua 30% yn ymateb drwy'r arolygon ar-lein a'r gweddill drwy ddulliau traddodiadol. Barnwyd bod y sesiynau galw i mewn, a gynhaliwyd ar draws yr ynys mewn 13 lleoliad gwahanol, oedd y lleiaf llwyddiannus gydag un neu ddau o'r sesiynau hefo neb yn ymgysylltu.

2.4. Y prif feysydd ffocws o'r ymatebion oedd fel a ganlyn a gellir eu dychmygu drwy ddefnyddio'r wordle isod ar lun 1:

1. Casgliadau Gwastraff Tŷ a Casglu Gwastraff Swmpus
2. Ffioedd Meysydd Parcio
3. Caffis Canolfannau Hamdden
4. Swyddi AHNE
5. Toriadau mewn Cyllido Addysg
6. Toriadau Cyllid Grant
7. Lleihad mewn Rheoli a Gweinyddu

Llun 1.

2.5. Yn gyffredinol, roedd yr ymatebwyr yn rhoi ystyriaeth gytbwys o'r dasg anodd sy'n wynebu'r Cyngor ac mae'r gweddill yr adroddiad hwn yn darparu crynodeb o'r ymatebion a dderbyniwyd:

2.5.1. Casgliadau Gwastraff Tŷ a Casglu Gwastraff Swmpus

Roedd y mwyafrif o'r ymatebion yn erbyn y newidiadau i gasgliadau biniau bob pythefnos. Fodd bynnag, os oes angen newid yna'r casgliad y gellid ei gwneud yw y byddai llawer mwy bodlon gyda chyfnod casgliad bob 3 wythnos yn hytrach na bob 4. Mae'r cwynion yn ymddangos i ganolbwyntio ar y ffaith bod biniau yn llawn ar ôl pythefnos sy'n golygu y byddai angen i liniaru'r newid trwy sicrhau ailgylchu ychwanegol, a hefyd y pryder y bydd cael gwared ar gasglu gwastraff swmpus am ddim yn arwain at dipio anghyfreithlon a chost ychwanegol i'r cyngor oherwydd hyn.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig::

"Peidiwch a thorri casgliadau bin y tu hwnt i'r casgliad biniau bob pythefnos sy'n bodoli eisioes. Dydi fy min i ddim yn llawn fel arfer bob pythefnos, on dos rwyf yn methu casgliad oherwydd fy mod ar wyliau neu beth bynag, bydd yr egwyl o gasglu'r sbwriel yn ddwbl a nodir. Felly posib fyswn i yn mynd 8 wythnos heb gasgliad bin, sydd yn amlwg yn annerbyniol"

"Byddai casglu biniau du 3 wythnos yn iawn gan ddarparu teuluoedd â clytiau (phlant ifanc o dan 4 oed) yn cael eu darparu ar gyfer ... Fodd bynnag ni fyddai 4 wythnos neu bin llai yn iawn (hyd yn oed gyda biniau ychwanegol) i ni ... Byddwn hefyd yn cynnig casgliad bob 4 wythnos o finiau gwyrdd yn ystod y gaeaf gan fod y mwyafrif o'r llenwad yn bioddiraddadwy ac yn gallu aros ychydig mwy o wythnosau."

"O ran y cynigion ar gyfer casgliadau gwastraff bob 3 neu efallai 4 wythnos a gostyngiad posibl ym maint biniau gwastraff ... Rwy'n protestio yn y telerau cryfaf phosibl nad yw'r dull symlach hyn yn dderbyniol ac ei fod wedi ei feddwl allan yn wael iawn fel 'adwaith 'knee-jerk' 'i wella targedau gwastraff ac arbed arian ... Rwy'n argymell eich bod yn ystyried edrych ar gartrefi eu hunain, y nifer o bobl mewn cyfeiriad penodol, eu hoedran a'u hamgylchiadau ac yn y blaen."

"Os oes rhaid i ni newid casgliadau bin, dylem yn newid i bob 3 wythnos nid bob 4 wythnos"

"Byddwn yn gefnogol i casgliadau bob 3 wythnos ar yr amod bod gennym bocsys ailgylchu mwy ... Dylai'r cyngor roi'r gorau i gasgliadau bin gwyrdd o 1 Tachwedd / Rhagfyr i ddiwedd Chwefror."

"Na i newid casgliadau bin i bob 3 neu 4 wythnos. Mae gen i deulu mawr ac rydym yn rhedeg allan o le ar gyfer ein sbwriel hyd yn oed gyda chasgliadau biniau 2 wythnos"

"Yr wyf yn deall bod Ynys Môn yw'r unig gyngor i gynnig system gwastraff swmpus am ddim, ac yr wyf yn teimlo fel y dylem aros felly. Yr wyf yn gwybod cheir rhestr aros hir, ond os ydych yn addysgu pobl er mwyn iddynt wybod ein bod yn ffodus i gael y gwasanaeth am ddim, yna gallant fod yn fwy dealladwy pan ddaw i amseroedd aros."

"Teimlwn y dylai casgliad yn rhad ac am ddim ar gwastraff swmpus barhau er mwyn osgoi cynnydd sylweddol mewn tipio anghyfreithlon, a fyddai ynddo'i hun yn cael costau cysylltiedig"

2.5.2. *Incwm Meysydd Parcio*

Roedd nifer o'r sylwadau yn negyddol ac yn ymwneud â cynyddu ffioedd parcio ceir gyda nifer yn dweud y bydd y ffioedd yn gyrru pobl oddi wrth siopa Tref neu yn effeithio ar dwristiaeth.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:

"Byddwch yn cael mwy o bobl sy'n eu defnyddio os ydych yn gostwng y gost - bydd mwy o bobl yn ei ddefnyddio am 30c / awr. Mae llawer o bobl, gan gynnwys fi, cau talu am feysydd parcio. Rwy'n berchen ar siop yng Nghaergybi, swm y cwynion yr ydym yn clywed am y pris i barcio. Yn fwy tebygol o ddenu ymwelwyr i mewn i drefi drwy ei wneud yn rhatach."

"*Rwy'n llwyr anghytuno â taliadau meysydd parcio, nhw sy'n gyfrifol am pam bod ein trefi a'n strydoedd mawr mor wag â busnesau yn brwydro i aros ar agor. Pam y byddai rhywun yn talu i barcio pryd y gallant fynd i archfarchnad ac parcio am ddim?"*

"Mae cynyddu taliadau meysydd parcio yn wrthgynhyrchiol mewn sawl ardal, gan ei fod yn rhoi pobl i ffwrdd o siopa yn eu stryd fawr lleol ... ac yn annog pobl i barcio ar y ffyrdd yn lle, gan achosi tagfeydd ychwanegol."

2.5.3. *Caffis Canolfanau Hamdden*

O'r sylwadau a dderbyniwyd, mae'r rhan fwyaf naill ai'n cwestiynu'r angen am gaffi neu nodi nad oeddent yn gwerthu bwyd iach ar hyn o bryd.

T Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:

"Hoffwn eich bod yn ystyried mynd ymhellach nag adolygu'r bwydlenni ac oriau staffio. A oes angen i gael caffi mewn Canolfan Hamdden?"

"Ni ddylai rhain dderbyn cymhorthdal gan y cyngor. *Mae canolfannau hamdden mewn trefi lle mae adwerthwyr bwyd eraill felly nid yw'r caffis yn perfformio gwasanaeth hollbwysig. Gellid eu cynnig i gwmnïau preifat i redeg heb unrhyw gost i'r cyngor."*

"Nid oes unrhyw opsiynau ffrwythau neu bwydydd iach yn y caffis, mae angen mwy o amrywiaeth."

"Dwi'n credu bod y bwyd yn rhy ddrud, yn enwedig ar gyfer pobl ifanc"

2.5.4. *Swyddi AHNE*

Mae yna cefnogaeth i gadw'r arian AHNE yn ei le gyda llawer yn datgan y gwaith da y maent yn ei wneud gyda gwirfoddolwyr wrth gadw'r AHNE lân ac yn ddefnyddiadwy.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:

"…credwn y bydd y canlyniadau o golli swyddi hyn yn gorbwyso'r arbedion. Mae'r cynnig o dan-amcangyfrif pwysigrwydd yr AHNE i'r ynys ac yn anwybyddu'r cyfraniad gwerthfawr y gwirfoddolwyr i'w cynnal a chadw"

"Ar hyn o bryd y Swyddogion AHNE sy'n rhedeg y rhaglen Ceidwaid Ieuenctid. Mae fy merch wedi bod yn ymwneud â hyn ar gyfer y flwyddyn ddiwethaf ... Mae wedi rhoi cyfle iddi gyflawni nifer o weithgareddau awyr agored a rhyngweithio gyda phobl ifanc eraill, ac felly yn ennill sgiliau bywyd sylweddol"

“Byddai lleihad yn y gweithlu AHNE a cholli y gwirfoddolwyr yn effeithio ar nifer o weithgareddau ar draws yr ynys, gan gynnwys llwybrau cerdded ac gwaith cynnal a chadw ... rheoli eithin ... codi waliau cerrig sych ... adfer cynefinoedd ... a glanhau'r traeth”

“Mae eu gwaith yn amhrisiadwy wrth helpu i warchod harddwch arfordirol yr AHNE a hefyd yn annog mynediad cyhoeddus a thwristiaeth i rai o brif atyniadau yr ynys.”

2.5.5. *Toriadau i Gyllideb Addysg*

Gwelwyd hyn fel maes pwysig o drafodaeth yn Sesiynau Galw Heibio yr Arweinydd y Cyngor gyda unigolion yn teimlo y dylai'r gyllideb addysg gael ei diogelu neu byddai effaith ar lefelau cyrhaeddiad. Cafodd hyn hefyd ei ailadrodd yn y cyfarfod traws-sector lle'r oedd cais, os digwydd gostyngiad o'r fath, gofynnwyd a ellid ei gynllunio a'i strwythuro dros nifer o flynyddoedd.

Dim ond ychydig o sylwadau yn erbyn y toriadau ddaeth i law fodd bynnag i law drwy’r arolygon a sesiynau eraill:

“Parhau i amddiffyn y gyllideb Addysg. Dyma’r swyddogaeth fwyaf pwysig ac mae'n hanfodol ar gyfer dyfodol pob Ynys Môn "

"Dylid cylch-ffensio cyllideb addysg ac nid ei gyffwrdd mewn unrhyw ffordd – mae addysg ein plant mor bwysig i ddyfodol yr ynys hon ac mae ysgolion yn cael trafferth fel y mae."

"Mae £1m o doriad yng nghyllideb ddirprwyedig ysgolion yn swm sylweddol yn enwedig o ystyried y toriadau parhaus mewn cyllid allanol sy'n cyfrannu at ariannu ysgolion. Ar gyfer 2016/17 byddwn i yn lleihau cyllidebau dirprwyedig i’r ysgolion hynny gyda balansau sylweddol> £ 150k. "

"Pryder y gallai toriadau effeithio ar safonau addysg a chyrhaeddiad plant ac mae angen bod yn ymwybodol o wendidau yn y gorffennol ac i ba raddau mae'r cyngor wedi dod ymlaen ers ymyrraeth Estyn - a bod yn ymwybodol nad ydym eisiau mynd yn ôl at y sefyllfa honno”

2.5.6. *Toriadau cyllid Grantiau*

Cafwyd ymateb cymysg i'r cynigion i dorri y gwahanol grantiau o'r gyllideb. Roedd llawer o sylwadau yn cytuno â'r toriadau, ond bu nifer o lythyrau yn cefnogi'r gadw'r grantiau hefyd.

Roedd y sylwadau yn cynnwys:

“*Rydym wedi cael torri ein grant yn gyson dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf ac wedi gorfod codi arian yn gyson i gadw ein grŵp ar agor. Mae swm y grant yn uniongyrchol gymharol i ansawdd yr addysg Cyfnod Sylfaen a ddarperir i'r plant yn ein gofal ... Bob tro mae y grant yn cael ei leihau, rhaid torri o'r gyllideb eitemau ... nid oes mewn gwirionedd unrhyw beth arall y gallwn ei wneud hebddo.”* Cylch Chwarae Benllech

“Rydym yn credu y gall y Biwro weithio gyda'r Cyngor i gyflawni arbedion effeithlonrwydd, ond rydym yn poeni y bydd toriadau yn uniongyrchol i’n cyllid craidd yn lleihau ein gallu i reoli'r gwirfoddolwyr ac i ddenu arian grant penodol ... rydym yn awyddus i gyfrannu at ddylunio model gwasanaeth at y dyfodol (fodd bynnag), rydym yn pryderu gall y toriadau sy'n cael eu cynnig yma ddyblygu unrhyw doriadau i’n cyllid craidd a gwanhau ein gallu i ddarparu gwasanaeth o ansawdd a ddarperir ar draws yr ynys.” Cadeirydd Cyngor ar Bopeth Ynys Môn

“Rwy'n ymwybodol bod arian ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf yn debygol o gael ei leihau ac y bydd Cyngor Sir Ynys Môn, yn ddealladwy, yn edrych i wneud arbedion ariannol. Hoffwn sicrhau eich bod yn ymwybodol o rôl bwysig mae Cymdeithas y Byddar Gogledd Cymru yn ei chwarae wrth gyfrannu at annibyniaeth, amddiffyn, diogelwch, hyder a'r gallu i ymgymryd yn llwyddiannusa tasgau bob dydd y byddai fel arall yn amhosib i lawer o bobl â nam synhwyraidd ... Byddwn yn dymuno yn gryf i chi fod y bartneriaeth buddiol hyn yn parhau yn 2016 ac ar gyfer y dyfodol rhagweladwy.” Dros 30 o gefnogwyr Cymdeithas y Byddar Gogledd Cymru

“Y Celfyddydau a grantiau addysg - bechod, ond dealladwy - dylid rhoi cefnogaeth i'w helpu i ddod o hyd i incwm o rywle arall.”

“Mae'n bwysig amddiffyn cyllideb Amgueddfeudd ac Diwylliant - mae'r rhain yn bwysig o ran hyrwyddo cymdeithas sy’n feddyliol-iach ac sy'n cymryd diddordeb mewn hanes a diwylliant ... gall fod yn rhesymol i ofyn bod unrhyw grant i gyrff gwirfoddol yn cyfateb 50 / 50 gan y sefydliad o'i gyllid ei hun, er mwyn sicrhau bod sefydliadau yn cael cymorth gwirioneddol gan y gymuned”

“Rwy'n cytuno â lleihau grantiau i fudiadau trydydd sector, ond dwi’n anghytuno â thoriad cyffredinol ar gyfer yr holl wasanaethau trydydd sector fel hyngan ei fod yn eu rhoi o dan anfantais gystadleuol wrth gystadlu gyda'r sector breifat.”

2.5.7. *Gostyngiad mewn Rheoli a Gweinyddu*

Er bod y rhan fwyaf o'r sylwadau yn cytuno â'r angen i dorri swyddi rheoli a gweinyddu gyda rhai yn gofyn am fwy o doriadau, roedd yn amlwg bod pobl o dan 25 yn teimlo'n bryderus am golli swyddi.

Roedd rhai o'r sylwadau yn cynnwys:

“Anghytuno (gyda'r toriadau) bydd y gwasanaeth ddim mor effeithiol”

“Bydd pobl yn ei chael yn anodd dod o hyd i swyddi ac yn dod yn ddi-waith”

“A wnewch chi ddod o hyd i waith arall ar gyfer pobl sy'n colli swyddi?”

“Mae rhai gwasanaethau o fewn y cyngor gyda rheolwyr sydd ond yn rheoli / yn gyfrifol am un neu ddau o staff. Gellid gwneud arbedion drwy gael y Pennaeth Gwasanaeth ac un rheolwr dros fwy o staff.”

“Symleiddio rheolaeth ganol - ni ddylai unedau sy'n llai na 5 aelod gael goruchwyliaeth reolaethol cost uchel yn ogystal â phennaeth gwasanaeth. Mae gormod o ddyblygu rheolwyr ar draws yr awdurdod gyda rhai adrannau efo un neu ddau aelod o staff dan arweiniad rheolwr, lle efallai'r hyn sydd ei angen yw goruchwyliaeth syml.”

“Dylai'r cyngor edrych ar leihau rôl rheoli sydd ond yn rheoli hyd at dri o bobl. Dylai'r rhain fod yn rolau goruchwylio.”

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i'r:	**PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL**
Dyddiad:	**1 Chwefror, 2016**
Pwnc:	**Panel Canlyniad Sgriwtini: Arbedion Effeithlonrwydd (2015/16) – ADRODDIAD TERFYNOL**
Aelod(au) Portffolio:	**Ddim yn Berthnasol**
Pennaeth Gwasanaeth:	**Ddim yn Berthnasol**
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	**Panel Canlyniad Sgriwtini o'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol dan ofal: Anwen Davies, Rheolydd Sgriwtini Dros Dro** **AnwenDavies@ynysmon.gov.uk**
Aelodau Lleol:	**Ddim yn Berthnasol**

A – Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau

1. CEFNDIR

1.1 Tra'n ystyried adroddiad terfynol y Panel Canlyniad Sgriwtini: Arbedion Effeithlonrwydd (2014/15), bu i'r Pwyllgor Gwaith[1] benderfynu y dylai panel o aelodau barhau i fonitro'r arbedion a gyflwynwyd gan yr adrannau i'r flwyddyn gyfredol drwy fonitro cyllideb 2015/16 yn chwarterol;

1.2 Y bu oedi cyn i'r Panel Canlyniad Sgriwtini gyfarfod am y tro cyntaf a chafodd absenoldeb salwch yn yr Uned Gwasanaethau Democrataidd effaith ar yr amserlen a'r cynnydd gyda'r ffrwd gwaith hon. Dechreuodd y Panel ar ei waith ddechrau mis Medi, 2015.

2. METHODOLEG, SGÔP AC AMCANION

2.1 Methodoleg – 'roedd yr adolygiad wedi'i strwythuro'n unol â fframwaith polisi'r Awdurdod[2] ac yn cynnwys datblygu cynllun prosiect sgriwtini gan ddefnyddio rhai elfennau methodoleg Rheoli Prosiect[3] er mwyn sicrhau cadernid i strwythur yr adolygiad gan y Panel. Cynhaliwyd 8 o gyfarfodydd o'r Panel dros gyfnod o 4 mis (rhwng Medi, 2015 a mis Ionawr, 2016);

2.2 Mewnbynnau: cafwyd mewnbynnau gan y swyddogion isod yn ystod yr adolygiad:

- Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adain 151;
- Rheolydd Gwasanaethau Cyfrifeg;
- Pennaeth Gwasanaethau Oedolion;

[1] Y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Ebrill, 2015
[2] Y Llawlyfr Sgriwtini i Aelodau
[3] PRINCE2

- Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo);
- Prif Swyddog Rheoli Gwastraff;
- Prif Beiriannydd – Traffig a Thrafnidaeth;
- Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd);
- Rheolydd Cynllunio Adeiladau a'r Amgylchedd Naturiol.

2.3 Sgôp ac Amcanion: ar y cychwyn, ystyriwyd dau opsiwn posibl ynghylch yr union bethau y dyali'r Panel ganolbwyntio arnynt. 'Roedd yr opsiwn cyntaf yn cynnwys archwilio ymhellach i gynnydd yr Awdurdod o ran cyflawni ei arbedion ar gyfer 2015/16 ac 'roedd yr ail opsiwn yn ymwneud ag archwilio i effaith y strategaeth effeithlonrwydd ar gwsmeriaid, dinasyddion a chymunedau. Dewiswyd yr opsiwn cyntaf. Mae'r Cylch Gorchwyl a fabwysiadwyd gan y Panel yn manylu ar yr amcanion, sgôp a'r canlyniadau a ddeisyfwyd o'r Adolygiad (**ATODIAD 1**).

2.4 Aelodaeth y Panel:
- Cyng R Meirion Jones (Cadeirydd), Llinos Medi Huws a T Victor Hughes;
- Marc Jones, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adain 151;
- Bethan Hughes Owen, Rheolydd Gwasanaethau Cyfrifeg;
- Anwen Davies, Rheolydd Sgriwtini Dros Dro.

2.5 Sylwadau Ychwanegol gan y Panel: wrth adlewyrchu'n ôl ar y gwaith, nododd Aelodau'r Panel rai sylwadau ychwanegol:
- I wersi gael eu dysgu ar drefniadau gwaith y paneli sgriwtini gyda chynnydd sylweddol wedi'i wneud dros y misoedd diwethaf i sefydlu arferion gweithio a fformat adroddiadau newydd;
- Bu i'r Panel hwn gwblhau darn sylweddol o waith craffu yn ystod 2014/15 o dan amgylchiadau heriol (ychydig o wybodaeth ar gael i gefnogi targedau effeithlonrwydd, absenoldeb trefniadau cadarn ar gyfer rheoli prosiect ac asesiadau risg);
- Croesawyd y broses newydd a gyflwynwyd i gefnogi'r gwaith o orffen adroddiadau paneli sgriwtini oedd nawr yn cynnwys aliniad cryfach gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth.

3. CASGLIADAU AC ARGYMHELLION Y PANEL

Daeth y Panel i 5 prif gasgliad:

3.1 CASGLIAD 1: 'Roedd mwy o hyder yng nghadernid y systemau ac arferion gwaith cyllid sy'n cefnogi gweithrediad rhaglen effeithlonrwydd yr Awdurdod;

3.2 CASGLIAD 2: 'Roedd canran sylweddol o'r ffrydiau gwaith ar y trywydd iawn i gwrdd â'u targedau effeithlonrwydd yn llawn erbyn diwedd y flwyddyn;

3.3 CASGLIAD 3: 'Roedd lefelau gwirioneddol yr arbedion yn cael eu cyflawni'n cyd-fynd â'r rhagamcanion ac eithrio 8 o'r ffrydiau gwaith;

3.4 CASGLIAD 4: 'Roedd materion yn ymwneud â'r gweithlu'n parhau i fod angen sylw, yn codi'n bennaf o'r broses Arfarnu Swyddi a oedd wedi effeithio ar 3 o'r ffrydiau gwaith effeithlonrwydd gan arwain at lithriad a rhagwelwyd na fyddant wedi cael eu cyflawni erbyn diwedd y flwyddyn;

3.5 CASGLIAD 5: Dylai'r model a'r dull sgriwtini mewn perthynas â materion cyllidebol newid i'r dyfodol.

Mae'r Adroddiad Terfynol ynghlwm (ATODIAD 1) yn manylu ar ystyriaethau a sylwadau'r Panel ynghyd â'r 7 argymhelliad unigol a gytunwyd gan y Panel.

4. AMSERLEN AR GYFER Y CERRIG MILLTIR YN WEDDILL I'R BROSES

DYDDAIAD	CARREG FILLTIR
08/02/16	**Pwyllgor Gwaith –** derbyn yr Adroddiad Terfynol gydag argymhelliad i gymeradwyo'r 5 prif gasgliad a'r 7 argymhelliad unigol.
Cyn diwedd Chwefror, 2016	**Cyhoeddi'r Adroddiad Terfynol** – ar safle we'r Cyngor.

5. ARGYMHELLION

Gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol (rhiant bwyllgor):

5.1 Gymeradwyo'r Adroddiad Terfynol ynghyd â'i 5 prif gasgliad a'r 7 argymhelliad unigol;

5.2 Gytuno i gyflwyno'r Adroddiad Terfynol er cymeradwyaeth gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 8 Chwefror, 2016.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ddim yn Berthnasol.

C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn Sgriwtini fel y cynhwysir hwy yng Nghyfansoddiad y Cyngor.

CH – A ydy'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?
Dim yn hysbys.

DD – Pwy wnaethoch chi ymgynghori â nhw?		Beth oedd eu sylwadau?
1	**Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)** (gorfodol)	Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Terfynol y Panel Canlyniad Sgriwtini gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn ei gyfarfod ar 13/01/16 a chyflwynwyd y sylwadau a ganlyn: i. Derbyn cynnwys yr adroddiad gan y Panel Canlyniad Sgriwtini; ii. **CASGLIAD 1**: nodi'r ffaith fod mwy o hyder yng nghadernid y systemau ac arferion gwaith cyllid. Adolygu'r arbedion posibl y gellir eu sicrhau drwy'r Strategaeth Gaffael (**A1.1**) a monitro'n barhaus y modd y cyflawnir arbedion effeithlonrwydd y Cyngor yn y dyfodol (**A1.2**) i dderbyn sylw fel rhan o raglenni gwaith yr UDA; iii. **CASGLIAD 2**: sicrhau y parheir i fonitro'n gadarn ac yn barhaus y ffrydiau gwaith effeithlonrwydd hyd at ddiwedd y flwyddyn i dderbyn sylw fel rhan o raglenni gwaith yr UDA; iv. **CASGLIAD 3**: cydnabod yr angen am her cadarn i gynigion effeithlonrwydd a sicrhau bod trefniadau rheoli perfformiad sy'n sail i gynigion effeithlonrwydd sylweddol a thrawsnewidiol yn ddigon cadarn; v. **CASGLIAD 4**: cydnabyddir yr angen i sicrhau bod materion gweithlu gyda ffrydiau gwaith effeithlonrwydd yn cael eu cynllunio'n dda ac yn cael sylw amserol; vi. **CASGLIAD 5**: cefnogi Aelodau wrth ail-siapio mewnbwn Sgriwtini ar faterion cyllidebol;
2	**Cyllid / Adain 151** (gorfodol)	Cyfranodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog A151 a'r Rheolydd Gwasanaethau Cyfrifeg fel aelodau craidd y Panel ac ymgynghorwyd â hwy ar gynnwys yr adroddiad drafft. Adlewyrchwyd eu sylwadau yn yr Adroddiad Terfynol.
3	**Cyfreithiol / Swyddog Monitro** (gorfodol)	

4	**Adnoddau Dynol (AD)**	Ymgynghorwyd â'r Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) ar gynnwys yr adroddiad drafft ac adlewyrchwyd ei sylwadau yn yr Adroddiad Terfynol.
5	**Eiddo**	Cyfranodd y Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) at waith y Panel ac ymgynghorwyd ag ef ar gynnwys yr adroddiad drafft.
6	**Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)**	
7	**Sgriwtini**	Tra'n ystyried Adroddiad Terfynol y Panel Canlyniad Sgriwtini: Arbedion Effeithlonrwydd (2014/15), bu i'r Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 20/04/15 benderfynu y dylai panel o aelodau barhau i fonitro'r arbedion a gyflwynwyd gan yr adrannau i'r flwyddyn gyfredol drwy fonitro cyllideb 2015/16 yn chwarterol.
8	**Aelodau Lleol**	Ddim yn Berthnasol
9	**Unrhyw gyrff allanol / arall / eraill**	Ddim yn Berthnasol

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	**Economaidd**	Ddim yn Berthnasol
2	**Gwrthdlodi**	Ddim yn Berthnasol
3	**Trosedd ac Anhrefn**	Ddim yn Berthnasol
4	**Amgylcheddol**	Ddim yn Berthnasol
5	**Cydraddoldeb**	Ddim yn Berthnasol
6	**Cytundebau Canlyniad**	Ddim yn Berthnasol
7	**Arall**	Ddim yn Berthnasol

F – Atodiadau:
Panel Canlyniad Sgriwtini: Arbedion Effeithlonrwydd 2015/16 – Adroddiad Terfynol.

FF – Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):
Cadeirydd y Panel Canlyniad Sgriwtini d/o Anwen Davies, Rheolydd Sgriwtini Dros Dro, Cyngor Sir Ynys Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni. LL77 7TW.

PANEL CANLYNIAD SGRIWTINI: ARBEDION EFFEITHLONRWYDD 2015/16

ADRODDIAD TERFYNOL

Uned Sgriwtini Gorfforaethol

Rhagfyr, 2015

Diolchiadau

Hoffem ddiolch i'r canlynol sydd wedi rhoi o'u hamser yn ystod yr adolygiad hwn. Gwelwyd eu ymgysylltu, cyfranogiad a chyfraniadau llawn yn hwyluso'r dasg dan sylw ac o ganlyniad yn ei gwneud yn bosibl i'r Panel gwblhau'r gwerthusiad oddi mewn i'r amserlen. Hoffem hefyd gydnabod y ffaith i ni gael mynediad pen agored i'r holl ffynonellau data, llenyddiaeth a dogfennau perthnasol ac o ganlyniad yn galluogi adolygiad llawn a chynhwysfawr o elfennau allweddol prosesau a gweithdrefnau rheoli cyllidebau'n gorfforaethol ac ar lefel gwasanaethau unigol:

- Marc Jones, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adain 151;
- Bethan Hughes Owen, Rheolydd Gwasanaethau Cyfrifeg;
- Richard Micklewright, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adain 151 Dros Dro;
- Alwyn Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion;
- Dewi R Williams, Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo);
- Meirion P Edwards, Prif Swyddog Rheoli Gwastraff;
- Dewi W Roberts, Prif Beiriannydd – Traffig a Thrafnidiaeth;
- Jim Woodcock, Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd);
- Dave A Riley, Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd;
- Glyn E Jones, Rheolydd Cynllunio Adeiladau a'r Amgylchedd Naturiol.

Pam mae hyn yn bwysig?

Cynghorydd R Meirion Jones

Cyflwyniad gan Gadeirydd y Panel

Nid oes gwerth mewn rhestru arbedion effeithlonrwydd mewn Cyllideb os nad ydyw'r arbedion effeithlonrwydd hynny yn cael eu gwireddu.

Ar 20 Ebrill 2015, cyflwynwyd Adroddiad Panel Canlyniad Sgriwtini : Arbedion Effeithlonrwydd 2014/15 i'r Pwyllgor Gwaith a phenderfynwyd derbyn yr argymhellion i gynnwys cael Sgriwtini i barhau monitro'r Gyllideb ac yn arbennig yr Arbedion Effeithlonrwydd.

Yn y Cynllun Corfforaethol 2013 – 2017, mae'r Cyngor yn datgan o dan y penawd "Ein Nôd ar gyfer 2017":

"Nôd Cyngor Sir Ynys Môn erbyn 2017 yw y byddwn yn gyngor proffesiynol sy'n cael ei redeg yn dda, yn arloesol yn ein hymagwedd, wedi ymrwymo i ddatblygu ein pobl a phartneriaethau er mwyn darparu gwasanaethau effeithlon ac effeithiol o ansawdd da, sy'n cael eu gwerthfawrogi'n fawr gan ein dinasyddion....."

Fel pob awdurdod lleol arall, bydd pwysau mawr ar gyllidebau Ynys Môn a rhaid i'r awdurdod ganolbwyntio ar ddod o hyd i fwy o arbedion. Yn anorfod, bydd hyn yn golygu newidiadau o ran gwasanaethau yr ydym yn eu darparu a'r modd yr ydym yn eu darparu. Bydd y Cyngor felly, yn gweithio gyda'n dinasyddion i newid y ffordd yr ydym i gyd yn meddwl am gyfrifoldebau priodol y Cyngor, cymunedau ac unigolion…."

Mae Adroddiad Blynyddol Sgriwtini, Mai 2015, yn cyfeirio at Adroddiad Williams a'r gofyn am "gydnabod pwysigrwydd a gwerth gwaith craffu wrth wella gwasanaethau i bobl a sefydliadau . . . ." Gwna Adroddiad Williams nifer o ddatganiadau cefnogol i'r drefn craffu gan gynnwys "Rhaid i sefydliadau ystyried craffu fel buddsoddiad i sicrhau gwelliannau ac arbedion yn y dyfodol." Gobeithio bod ein gwaith yn y mater drwy yr adroddiad hwn yn cyfrannu at y "gwerth gwaith", "gwelliannau" a'r "arbedion" hynny.

Credaf ein bod fel Awdurdod yn symud ymlaen ac mae gwaith llynedd yn sylfaen dda i'n gwaith cyfredol. Bu gwaith y Panel ym 2014/15 yn dra wahanol i waith y Panel eleni ac mae'r drefn wedi aeddfedu erbyn hyn. 'Rydym wedi elwa o'r gwaith blaenorol ac mae arbedion effeithlonrwydd yn cael eu cyflawni ac mae'r monitro yn cael ei effaith gadarnhaol. Felly, hoffwn gyflwyno'r adroddiad hwn.

Hoffwn ddiolch yn ddiffuant i Aelodau'r Panel am eu cyfraniadau mewn amser ac ymroddiad a syniadau, ac i Swyddog y Panel am ei gwaith trylwyr ac amserol, ac i bawb sydd wedi cyfrannu at waith y Panel a chynnwys yr adroddiad hwn.

Mynegai o'r Cynnwys

Diolchiadau
Cyflwyniad gan Gadeirydd y Panel

Tudalen / *Page*

1. **Crynodeb Gweithredol** **5**

ADRODDIAD LLAWN Y PANEL

2. **Cefndir** **8**
3. **Methodoleg, Sgôp ac Amcanion** **8**
4. **Casgliadau** **10**
5. **Argymhellion** **13**
6. **Llyfryddiaeth** **14**

ATODIAD

Cylch Gorchwyl: Panel Canlyniad Sgriwtini **ATODIAD 1**

1. CRYNODEB GWEITHREDOL

1.1 **Amcanion a Sgôp yr Adolygiad**

Edrych mewn mwy o fanylder ar gynnydd yr Awdurdod wrth gyflawni ar ei strategaethau/dargedau effeithlonrwydd ar gyfer 2015/16 gan osod y cwestiynau allweddol a ganlyn:

i. A lwyddwyd i wneud yr arbedion effeithlonrwydd?
ii. A lwyddwyd i wneud yr arbedion o fewn yr amserlen?
iii. A oedd trefniadau rheoli prosiect cadarn mewn lle?
iv. Pa drefniadau gafodd eu sefydlu i reoli'r risgiau'n gysylltiedig â'r Strategaeth Effeithlonrwydd?
v. Beth oedd y risgiau cyfredol ar y pryd o ran cyrraedd ein targedau effeithlonrwydd?
vi. I ba raddau oedd yr arbedion effeithlonrwydd gwirioneddol yn cael eu cyflawni yn hytrach na defnyddio ffynonellau eraill o arbedion i gyflawni targedau Gwasanaethau?
vii. A oedd lefelau gwirioneddol yr arbedion yn cyd-fynd â'r rhagamcanion?
viii. A oedd yna unrhyw faterion gweithlu'n codi yr oedd angen eu cymryd i ystyriaeth?

1.2 **Methodoleg/Tystiolaeth/Mewnbynnau a ystyriwyd**

Cafodd yr adolygiad ei strwythuro'n unol â fframwaith polisi'r Awdurdod[1]. 'Roedd hyn yn cynnwys cynllun prosiect sgriwtini gan ddefnyddio rhai elfennau'r methodoleg Rheoli Prosiect[2] er mwyn sicrhau cadernid i strwythur yr adolygiad gan y Panel. Cafwyd 8 o gyfarfod y Panel dros gyfnod o 4 mis (rhwng Medi, 2015 a mis Ionawr, 2016).

1.3 **Aelodaeth y Panel Canlyniad Sgriwtini**

- Cynghorydd R Meirion Jones (Cadeirydd);
- Cynghorydd Llinos Medi Huws;
- Cynghorydd T Victor Hughes.
- Richard Micklewright, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adain 151 Dros Dro (hyd at 28/09/15);
- Marc Jones, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adain 151 (o 14/10/15);
- Bethan Hughes Owen, Rheolydd Gwasanaethau Cyfrifeg;
- Anwen Davies, Rheolydd Sgriwtini Corfforaethol Dros Dro.

1.4 **Casgliadau**

CASGLIAD 1: 'Roedd mwy o hyder yng nghadernid y systemau ac arferion gwaith cyllid sy'n cefnogi gweithrediad rhaglen effeithlonrwydd yr Awdurdod.

CASGLIAD 2: 'Roedd canran sylweddol o'r ffrydiau gwaith ar y trywydd iawn i gwrdd â'u targedau effeithlonrwydd yn llawn erbyn diwedd y flwyddyn.

CASGLIAD 3: 'Roedd lefelau gwirioneddol yr arbedion yn cael eu cyflawni'n cyd-fynd â'r rhagamcanion ac eithrio 8 o'r ffrydiau gwaith.

[1] Manylion yn y Llawlyfr Sgriwtini i Aelodau
[2] PRINCE2

CASGLIAD 4: 'Roedd materion yn ymwneud â'r gweithlu'n parhau i fod angen sylw, yn codi'n bennaf o'r broses Arfarnu Swyddi a oedd wedi effeithio ar 3 o'r ffrydiau gwaith effeithlonrwydd gan arwain at lithriad a rhagwelwyd na fyddant wedi cael eu cyflawni erbyn diwedd y flwyddyn. .

CASGLIAD 5: Dylai'r model a'r dull sgriwtini mewn perthynas â materion cyllidebol newid i'r dyfodol. .

1.5 **Argymhellion**

Mae'r Panel yn argymell y canlynol i'r Pwyllgor Gwaith:

1.'Roedd mwy o hyder yng nghadernid y systemau ac arferion gwaith cyllid sy'n cefnogi gweithrediad rhaglen effeithlonrwydd yr Awdurdod

RHIF	ARGYMHELLIAD
1.1	Dylai'r Pwyllgor Gwaith a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth barhau i adolygu'r arbedion posibl y gellir eu sicrhau drwy'r Strategaeth Gaffael.
1.2	Dylai'r gwaith o fonitro'n barhaus y modd y cyflawnir arbedion effeithlonrwydd y Cyngor yn y dyfodol fod yn fater i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth (cyfeirir hefyd at Argymhelliad 5.1).

2. 'Roedd canran sylweddol o'r ffrydiau gwaith ar y trywydd iawn i gwrdd â'u targedau effeithlonrwydd yn llawn erbyn diwedd y flwyddyn.

RHIF	ARGYMHELLIAD
2.1	Yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth i sicrhau y parheir i fonitro'n gadarn ac yn barhaus y ffrydiau gwaith effeithlonrwydd hyd at ddiwedd y flwyddyn gan roi blaenoriaeth yn arbennig i'r rhai a fydd, yn ôl y rhagolygon presennol, yn tangyflawni.

3. 'Roedd lefelau gwirioneddol yr arbedion yn cael eu cyflawni'n cyd-fynd â'r rhagamcanion ac eithrio 8 o'r ffrydiau gwaith.

RHIF	ARGYMHELLIAD
3.1	I'r dyfodol, sicrhau bod cynigion effeithlonrwydd yn cael eu herio'n gadarn cyn cael eu cymeradwyo gan Aelodau Etholedig – yn enwedig mewn perthynas â chynigion i drawsnewid.
3.2	Sicrhau bod trefniadau rheoli prosiect sy'n sail i gynigion effeithlonrwydd sylweddol a thrawsnewidiol yn ddigon cadarn.

4. 'Roedd materion yn ymwneud â'r gweithlu'n parhau i fod angen sylw, yn codi'n bennaf o'r broses Arfarnu Swyddi a oedd wedi effeithio ar 3 o'r ffrydiau gwaith effeithlonrwydd gan arwain at lithriad a rhagwelwyd na fyddant wedi cael eu cyflawni erbyn diwedd y flwyddyn.

RHIF	ARGYMHELLIAD
4.1	I'r dyfodol, sicrhau bod unrhyw faterion gweithlu sy'n gysylltiedig â ffrydiau gwaith effeithlonrwydd yn cael eu cynllunio'n dda ac yn cael sylw amserol fel y gellir cyflawni ffrydiau gwaith yn unol ag amserlenni penodol.

5. Dylai'r model a'r dull sgriwtini mewn perthynas â materion cyllidebol newid i'r dyfodol.

RHIF	ARGYMHELLIAD
5.1	Ail-siapio'r mewnbwn Sgriwtini i faterion cyllidebol er mwyn: • Archwilio'r broses o osod cyllideb y flwyddyn ariannol ddilynol (yn hytrach na gwneud hynny'n ôl-weithredol) a darparu tystiolaeth o werth ychwanegol drwy graffu cyn gwneud penderfyniad; • Sicrhau aliniad gwell rhwng y broses o osod cyllideb, y fframwaith rheoli perfformiad corfforaethol, trawsnewid gwasanaethau a chyfraniad Sgriwtini; • Canolbwyntio ar weledigaeth y gwasanaethau at y dyfodol a'r effaith ar gyllideb y flwyddyn ddilynol (o fewn cylch 3 blynedd); • Cryfhau ymhellach y broses o fonitro'r gyllideb yn chwarterol er mwyn cynnwys adnabod arbedion effeithlonrwydd ar gyfer y dyfodol.

ADRODDIAD LLAWN Y PANEL

2. CEFNDIR

2.1 Tra'n ystyried adroddiad terfynol y Panel Canlyniad Sgriwtini: Arbedion Effeithlonrwydd (2014/15), bu i'r Pwyllgor Gwaith[3] benderfynu y dylai panel o aelodau barhau i fonitro'r arbedion a gyflwynwyd gan yr adrannau i'r flwyddyn gyfredol drwy fonitro cyllideb 2015/16 yn chwarterol;

2.2 Y bu oedi cyn i'r Panel Canlyniad Sgriwtini gyfarfod am y tro cyntaf a chafodd absenoldeb salwch yn yr Uned Gwasanaethau Democrataidd effaith ar yr amserlen a'r cynnydd gyda'r ffrwd gwaith hon. Dechreuodd y Panel ar ei waith ddechrau mis Medi, 2015;

2.3 'Roedd y Panel yn ymwybodol bod cyllid yn hollbwysig i'r gwasanaethau y mae cynghorau'n eu darparu ac y câi'r heriau ariannol sy'n wynebu cynghorau effaith pellgyrhaeddol – a hynny o ran y gwasanaethau a dderbynnir a'r trethi a'r ffioedd a delir[4]. 'Roedd angen i Gynghorau feddwl yn galed am y dewisiadau yr oeddynt yn eu hwynebu a gofyn cwestiynau anodd ynghylch pa wasanaethau i'w cynnig yn y dyfodol ac a yw dulliau hanesyddol o ddarparu gwasanaethau'n parhau i fod yn briodol;

2.4 Wrth ystyried sut y byddai cyllidebau Gwasanaethau unigol yn cael eu cytuno cyn cychwyn y flwyddyn ariannol newydd, canfuwyd bod yr holl benderfyniadau yr oedd yr Aelodau wedi'u gwneud ar arbedion effeithlonrwydd wedi cael eu gweithredu cyn dechrau'r flwyddyn ariannol bresennol – gyda chyllidebau wedi'u gostwng i adlewyrchu'r arbedion gwirioneddol a gymeradwywyd. 'Roedd yr egwyddor sylfaenol yn un o lywodraethu da a thryloywder.

3. METHODOLEG, SGÔP AC AMCANION

3.1 **Aelodaeth y Panel Canlyniad Sgriwtini**

- Cynghorydd R Meirion Jones (Cadeirydd);
- Cynghorydd Llinos Medi Huws;
- Cynghorydd T Victor Hughes.
- Richard Micklewright, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adain 151 Dros Dro (hyd at 28/09/15);
- Marc Jones, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adain 151 (o 14/10/15);
- Bethan Hughes Owen, Rheolydd Gwasanaethau Cyfrifeg;
- Anwen Davies, Rheolydd Sgriwtini Corfforaethol Dros Dro.

3.2 **Amcanion a Sgôp yr Adolygiad**

Ar y cychwyn, ystyriwyd dau opsiwn posibl ynghylch yr union bethau y dylai'r Panel ganolbwyntio arnynt. 'Roedd yr opsiwn cyntaf yn cynnwys archwilio ymhellach i gynnydd yr Awdurdod o ran cyflawni ei arbedion ar gyfer 2015/16 ac 'roedd yr ail opsiwn yn ymwneud ag ymchwilio i effaith y stratagaeth effeithlonrwydd a fabwysiadwyd gan y Cyngor ar gwsmeriaid, dinasyddion a chymunedau. Dewiswyd yr opsiwn cyntaf. Mae'r Cylch Gorchwyl a fabwysiadwyd gan y Panel yn manylu ar yr amcanion, sgôp a'r canlyniadau a ddeisyfwyd o'r Adolygiad (**ATODIAD 1**).

[3] Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Ebrill, 2015
[4] *Raising the Stakes: financial scrutiny in challenging times: A guide for Welsh local authorities* (Y Ganolfan Graffu Gyhoeddus, Mehefin, 2014)

3.3 Methodoleg/Tystiolaeth/Mewnbynnau a ystyriwyd

3.3.1 **Methodoleg/Tystiolaeth** : 'roedd yr Adolygiad wedi'i strwythuro'n unol â fframwaith polisi'r Awdurdod[5]. 'Roedd hyn yn cynnwys cynllun prosiect sgriwtini gan ddefnyddio rhai elfennau o fethodoleg Rheoli Prosiect[6] er mwyn sicrhau cadernid i strwythur yr adolygiad. Cynhaliwyd 8 o gyfarfodydd o'r Panel dros gyfnod o 4 mis (rhwng Medi, 2015 a mis Ionawr, 2016) – yn gweithio i'r Atodlen canlynol:

RHAGLEN WAITH: PANEL CANLYNIAD SGRIWTINI [ARBEDION]

CYFARFOD	MATERION RHODDWYD SYLW IDDYNT	TYSTIOLAETH I LAW
1	Cylch gorchwyl, cynllun prosiect a gosod y cyd-destun; ystyried manylion a fformat yr wybodaeth yr oedd hangen ar y Panel. Cytuno'r anghenion data/ gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 2	Enghraifft o daenlen yn crynhoi manylder a fformat yr wybodaeth ariannol
2	Ystyriaeth fanwl o arbedion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Oedolion a Phlant) a'r Gwasanaeth Tai. Cytuno'r anghenion data/ gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 3	Taenlen: arbedion Gwasanaethau Cymdeithasol a Thai
3	Ystyriaeth fanwl o arbedion effeithlonrwydd Datblygu Cynaliadwy. Cytuno'r anghenion data/gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 4	Taenlen: arbedion Datblygu Cynaliadwy
4	Gorffen archwilio arbedion y Gwasanaethau Cymdeithasol a Datblygu Cynaliadwy. Cytuno'r anghenion data/gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 5	Taenlenni: arbedion y Gwasanaethau Cymdeithasol a Datblygu Cynaliadwy
5	Gorffen archwilio arbedion Priffyrdd a Gwastraff. Ystyriaeth fanwl o arbedion Dysgu Gydol Oes. Cytuno'r anghenion data/gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 6	Taenlenni: arbedion Datblygu Cynaliadwy a Dysgu Gydol Oes
6	Gorffen archwilio arbedion Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd. Ystyriaeth fanwl o arbedion y Gwasanaethau Corfforaethol/Cefn Swyddfa, gorffen archwilio arbedion 2015/16 a chytuno'r casgliadau cychwynnol	Taenlenni: arbedion Datblygu Cynaliadwy a Gwasanaethau Corfforaethol/Cefn Swyddfa; crynodebau o drafodaethau'r Panel hyd yma
7	Ystyried yr holl ffrydiau gwaith arbedion yn eu cyfanrwydd, dod i gasgliadau a chytuno argymhellion	Dim yn berthnasol
8	Cytuno ar adroddiad y Panel.	Dim yn berthnasol

Mae'r holl ddogfennau a wnaed adolygiad pen bwrdd ohonynt wedi'u rhestru yn Adran 6.

Cafwyd trafodaeth ar y cyd hefyd gyda swyddogion o rai gwasanaethau yng Nghyfarfodydd 4, 5 a 6 er mwyn galluogi'r Panel i lunio barn a dod i gasgliad ar y tebygolrwydd y byddai modd cyflawni rhai arbedion effeithlonrwydd yn llawn yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol:

I. Gwasanaethau Oedolion;
II. Priffyrdd, Trafnidiaeth ac Eiddo;
III. Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd.

Datblygwyd matrics drwy gydol y broses adolygu i grynhoi sylwadau ac argymhellion.

[5] Y Llawlyfr Sgriwtini i Aelodau.
[6] PRINCE2

3.3.2 **Mewnbynnau**: cafwyd mewnbynnau gan y swyddogion canlynol yn ystod yr adolygiad:

- Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adain 151;
- Rheolydd Gwasanaethau Cyfrifeg;
- Pennaeth Gwasanaethau Oedolion;
- Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo);
- Prif Swyddog Rheoli Gwastraff;
- Prif Beiriannydd – Traffig a Thrafnidiaeth;
- Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd);
- Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd;
- Rheolydd Cynllunio Adeiladau a'r Amgylchedd Naturiol.

3.3.3 **Maincnodi/Barn Annibynnol**: nid oedd maincnodi'n rhan o sgôp y Panel Canlyniad Sgriwtini hwn.

4. CASGLIADAU

Yn ystod Cyfarfodydd 2 i 6, rhoes y Panel sylw i'r ffrydiau gwaith a oedd yn ffurfio rhan o strategaeth effeithlonrwydd y Cyngor ar gyfer 2015/16 (cyfanswm o 95 o arbedion unigol) wedi'u hategu gan yr ystyriaethau canlynol:

i. Asesu i ba raddau 'roedd yr arbedion effeithlonrwydd wedi cael eu gwireddu;
ii. Dod i farn yngylch y tebygolrwydd y byddai'r arbedion effeithlonrwydd yn cael eu cyflawni'n unol â'r amserlen;
iii. Asesu effeithiolrwydd unrhyw drefniadau rheoli prosiect a rheoli risg a oedd ar waith;
iv. Canfod i ba raddau yr oedd y ffrydiau gwaith gwirioneddol i sicrhau arbedion fel y cytunwyd arnynt yn cael eu cyflawni yn hytrach na defnyddio ffynonellau ariannu eraill i gwrdd â thargedau'r Gwasanaethau;
v. Mesur a oedd lefelau gwirioneddol yr arbedion yn cyd-fynd â'r rhagamcanion;
vi. Nodi unrhyw faterion gweithlu a oedd yn parhau i fod angen sylw ac yr oedd angen eu cymryd i ystyriaeth.

CASGLIAD 1**: 'roedd mwy o hyder yng nghadernid y systemau ac arferion gwaith cyllid sy'n cefnogi gweithrediad rhaglen effeithlonrwydd yr Awdurdod**

Sylwadau'r Panel

- 'Roedd mwy o hyder bod systemau wedi cael eu datblygu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i sicrhau bod gwybodaeth gadarnach, cynigion effeithlonrwydd wedi'u costio ac asesiadau o effaith ar gydraddoldeb ar gael;
- Cyfeiriodd y Panel at yr angen i ystyried unrhyw sgôp ar gyfer ailddylunio ymhellach gyllidebau ar draws rhai meysydd o swyddogaethau / gwariant yr Awdurdod – trwy ganoli prynu nwyddau neu wasanaethau penodol er mwyn sicrhau gwell gwerth a chyflwyno lefel o sgriwtini yng nghyswllt y nwyddau a'r gwasanaethau a gaiff eu prynu. Cawsai canoli cyllidebau deunydd ysgrifennu ac ynni eu nodi fel enghreifftiau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Ni aeth y Panel ar drywydd y thema hon ond yn fater i'w gyfeirio at y Pwyllgor Gwaith er ystyriaeth bellach;
- Ystyriwyd y rhaglen waith barhaus, flynyddol yn gysylltiedig â strategaeth arbedion y Cyngor a daethpwyd i'r casgliad mai mater ar gyfer yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a Phenaethiaid Gwasanaeth fyddai ei monitro yn y dyfodol.

CASGLIAD 2: **'Roedd canran sylweddol o'r ffrydiau gwaith ar y trywydd iawn i gwrdd â'u targedau effeithlonrwydd yn llawn erbyn diwedd y flwyddyn**

Sylwadau'r Panel:

- Ystyriodd y Panel y 95 o ffrydiau gwaith effeithlonrwydd ar gyfer 2015/16, a oedd gyda chyfanswm o £3,762,700. Yng ngoleuni ei drafodaethau, crynhodd y Panel y sefyllfa gyffredinol ar gyflawni arbedion effeithlonrwydd yr Awdurdod fel a ganlyn:

  Y SEFYLLFA FEL YR OEDD YM MIS TACHWEDD, 2015:
  80 o ffrydiau gwaith ar y trywydd iawn i gyflawni arbedion – sef cyfanswm o £3,220,700 [**86%**]
  Nid oedd modd darogan hynt 2 o ffrydiau gwaith (cyllidebau anwadal yn seiliedig ar anghenion) – cyfanswm o £89k [**3%**]
  13 o ffrydiau gwaith effeithlonrwydd wedi llithro – cyfanswm o £453k. Disgwylid y byddai £75k o'r arbedion effeithlonrwydd hyn yn cael eu cyflawni ynghyd â £50k ychwanegol[7] - cyfanswm felly o £125k.

  'Roedd hyn yn gadael diffyg amcanol o £328k [**11%**] o ran cyflawni ffrydiau gwaith effeithlonrwydd y Cyngor ar gyfer 2015/16.

CASGLIAD 3: '**Roedd lefelau gwirioneddol yr arbedion yn cael eu cyflawni'n cyd-fynd â'r rhagamcanion ac eithrio 8 o'r ffrydiau gwaith**

Sylwadau'r Panel:

- 'Roedd tystiolaeth i awgrymu y bu sail i her ar gyfer cynigion effeithlonrwydd cyn i'r Cyngor gymeradwyo ei gyllideb ar gyfer 2015/16 gan fod y data / gwybodaeth ategol ar gyfer pob cynnig effeithlonrwydd wedi cael ei archwilio gan gydweithwyr yn y Gwasanaeth Cyllid cyn eu cymeradwyo gan Aelodau Etholedig;
- Nid oedd angen defnyddio trefniadau rheoli prosiect ond ar gyfer un arbediad – sef lleoliadau Garreglwyd. Crynhodd y Panel fod yna arbedion effeithlonrwydd eraill, naill ai'n drawsnewidiol eu natur neu â thargedau effeithlonrwydd sylweddol, a allai fod wedi elwa o ddull rheoli prosiect. Yr enghreifftiau a nodwyd oedd cynigion Rheoli Gwastraff a Dysgu Gydol Oes;
- O'r 13 o arbedion effeithlonrwydd lle rhagwelwyd y byddent yn tangyflawni, daeth y Panel i'r casgliad y byddai 8 o'r ffrydiau gwaith hyn yn methu â darparu unrhyw arbedion effeithlonrwydd yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol. Cyfanswm y 8 ffrwd gwaith hyn oedd £416k:

[7] Rhagwelwyd y byddai ffrwd gwaith rhesymoli'r UDA yn cyflawni mwy na'r arbediad gwreiddiol o £50k yn ystod 2015/16

GWASANAETH	FFRWD WAITH	£	RHESWM DROS Y METHIANT I GYFLAWNI YM 15/16*
I. OEDOLION	Gofal Ychwanegol Môn Lleoliadau Garreglwyd	**10k** **70k**	**3** **1, 2 a 3**
II. CYNLLUNIO	Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid	**10k**	**2**
III. ADDYSG	Cludiant Ôl-16 Clybiau Brecwast Cynyddu rhent tai gofalwyr ysgol Cynnal	**50k** **171.4k** **4k** **36k**	**3** **3** **3** **3**
IV. CYLLID	Ymarferion tendro	**65k**	**3**
CYFANSWM		**416.4k**	

* Rhesymau am fethu â chyflawni:
Categori 1: methodd oherwydd amgylchiadau y tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Categori 2: diffygion mewn prosesau mewnol
Categori 3: nid oedd y broses herio gychwynnol[8] yn ddigon cadarn ac arweiniodd hynny at gyflwyno prosiectau anymarferol fel cynigion arbedion ar gyfer 2015/16

CASGLIAD 4: **'Roedd materion yn ymwneud â'r gweithlu'n parhau i fod angen sylw, yn codi'n bennaf o'r broses Arfarnu Swyddi a oedd wedi effeithio ar 3 o'r ffrydiau gwaith effeithlonrwydd gan arwain at lithriad a rhagwelwyd na fyddant wedi cael eu cyflawni erbyn diwedd y flwyddyn**

Sylwadau'r Panel:

- 'Roedd materion gweithlu a oedd yn parhau i fod angen sylw mewn perthynas â 3 o ffrydiau gwaith effeithlonrwydd:
    i. Cynyddu'r rhent ar gyfer tai gofalwyr ysgolion (Gwasanaeth Addysg);
    ii. Newidiadau i arferion gwaith yn CAGD[9] (Gwasanaeth Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff);
    iii. Ailstrwythuro trefniadau Rheoli ym Mhenhesgyn (Gwasanaeth Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff).

Mae'r materion hyn mewn perthynas â'r gweithlu wedi llesteirio cynnydd gan arwain at ddiffyg cyflawniad yn y ffrydiau gwaith Rheoli Gwastraff (£59k) gyda'r Gwasanaeth Addysg yn methu â chyflawni yn erbyn targed ei ffrwd gwaith effeithlonrwydd (£4k).

CASGLIAD 5: **Dylai'r model a'r dull sgriwtini mewn perthynas â materion cyllidebol newid i'r dyfodol**

Sylwadau'r Panel:

- 'Roedd manteision i edrych ar siâp a ffurf y broses sgriwtini i'r dyfodol er mwyn sicrhau ffocws ar y flwyddyn sydd i ddod yn hytrach nag edrych yn ôl ar gynnydd. 'Roedd y Panel â barn glir fod angen sicrhau aliniad gwell rhwng y broses o bennu'r gyllideb, y fframwaith rheoli perfformiad corfforaethol (Adolygiadau Gwasanaeth), gwaith y byrddau trawsnewid a'r cyfraniad gan Sgriwtini. Nodwyd bod angen i gyfraniad sgriwtini yn y dyfodol ganolbwyntio ar weledigaeth gwasanaethau ar gyfer y dyfodol ac effaith hynny ar gyllideb y flwyddyn ganlynol;

[8] Mae'r broses herio gychwynnol yn cyfeirio at drafodaethau ac her o'r cynigion effeithlonrwydd gan swyddogion Cyllid, yn yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Pwyllgor Gwaith
[9] Canolfan Ailgylchu Gwastraff Domestig

- Cynigiodd y Panel nifer o egwyddorion o ran ail-siapio cyfraniad y Pwyllgor Sgriwtini:
    i. Cylch integredig tair blynedd yn gysylltiedig ag arbedion trawsnewid;
    ii. Cyfraniad amserol, cynhwysol gan Sgriwtini i'r broses o osod y gyllideb – gan gynnwys adnabod arbedion effeithlonrwydd posibl;
    iii. Adeiladu ar y trefniadau presennol lle mae'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn monitro cyllidebau refeniw yn chwarterol er mwyn cryfhau ymhellach y rôl Sgriwtini o ran herio arbedion effeithlonrwydd y dyfodol.

5. ARGYMHELLION

Cyflwyno'r argymhellion canlynol er cymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith:

1.'Roedd mwy o hyder yng nghadernid y systemau ac arferion gwaith cyllid sy'n cefnogi gweithrediad rhaglen effeithlonrwydd yr Awdurdod

RHIF	ARGYMHELLIAD
1.1	Dylai'r Pwyllgor Gwaith a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth barhau i adolygu'r arbedion posibl y gellir eu sicrhau drwy'r Strategaeth Gaffael.
1.2	Dylai'r gwaith o fonitro'n barhaus y modd y cyflawnir arbedion effeithlonrwydd y Cyngor yn y dyfodol fod yn fater i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth (cyfeirir hefyd at Argymhelliad 5.1).

2. 'Roedd canran sylweddol o'r ffrydiau gwaith ar y trywydd iawn i gwrdd â'u targedau effeithlonrwydd yn llawn erbyn diwedd y flwyddyn.

RHIF	ARGYMHELLIAD
2.1	Yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth i sicrhau y parheir i fonitro'n gadarn ac yn barhaus y ffrydiau gwaith effeithlonrwydd hyd at ddiwedd y flwyddyn gan roi blaenoriaeth yn arbennig i'r rhai a fydd, yn ôl y rhagolygon presennol, yn tangyflawni.

3. 'Roedd lefelau gwirioneddol yr arbedion yn cael eu cyflawni'n cyd-fynd â'r rhagamcanion ac eithrio 8 o'r ffrydiau gwaith.

RHIF	ARGYMHELLIAD
3.1	I'r dyfodol, sicrhau bod cynigion effeithlonrwydd yn cael eu herio'n gadarn cyn cael eu cymeradwyo gan Aelodau Etholedig – yn enwedig mewn perthynas â chynigion i drawsnewid.
3.2	Sicrhau bod trefniadau rheoli prosiect sy'n sail i gynigion effeithlonrwydd sylweddol a thrawsnewidiol yn ddigon cadarn.

4. 'Roedd materion yn ymwneud â'r gweithlu'n parhau i fod angen sylw, yn codi'n bennaf o'r broses Arfarnu Swyddi a oedd wedi effeithio ar 3 o'r ffrydiau gwaith effeithlonrwydd gan arwain at lithriad a rhagwelwyd na fyddant wedi cael eu cyflawni erbyn diwedd y flwyddyn.

RHIF	ARGYMHELLIAD
4.1	I'r dyfodol, sicrhau bod unrhyw faterion gweithlu sy'n gysylltiedig â ffrydiau gwaith effeithlonrwydd yn cael eu cynllunio'n dda ac yn cael sylw amserol fel y gellir cyflawni ffrydiau gwaith yn unol ag amserlenni penodol.

5. Dylai'r model a'r dull sgriwtini mewn perthynas â materion cyllidebol newid i'r dyfodol.

RHIF	ARGYMHELLIAD
5.1	Ail-siapio'r mewnbwn Sgriwtini i faterion cyllidebol er mwyn: • Archwilio'r broses o osod cyllideb y flwyddyn ariannol ddilynol (yn hytrach na gwneud hynny'n ôl-weithredol) a darparu tystiolaeth o werth ychwanegol drwy graffu cyn gwneud penderfyniad; • Sicrhau aliniad gwell rhwng y broses o osod cyllideb, y fframwaith rheoli perfformiad corfforaethol, trawsnewid gwasanaethau a chyfraniad Sgriwtini; • Canolbwyntio ar weledigaeth y gwasanaethau at y dyfodol a'r effaith ar gyllideb y flwyddyn ddilynol (o fewn cylch 3 blynedd); • Cryfhau ymhellach y broses o fonitro'r gyllideb yn chwarterol er mwyn cynnwys adnabod arbedion effeithlonrwydd ar gyfer y dyfodol.

6. PAPURAU CEFNDIR/LLYFRYDDIAETH

6.1 Taenlenni'n crynhoi arbedion effeithlonrwydd ar draws gwasanaethau'r Cyngor – Gwasanaethau Cymdeithasol a Thai, Datblygu Cynaliadwy; Dysgu Gydol Oes a Gwasanaethau Corfforaethol.

6.2 Crynodebau o drafodaethau'r Panel.

6.3 Cofnodion cyfarfodydd y Panel Canlyniad Sgriwtini:

- Cyfarfod 1 – 07/09/15
- Cyfarfod 2 – 14/09/15
- Cyfarfod 3 – 28/09/15
- Cyfarfod 4 – 14/10/15
- Cyfarfod 5 – 06/11/15
- Cyfarfod 6 – 19/11/15
- Cyfarfod 7 – 04/12/15
- Cyfarfod 8 – 04/01/16

Fersiwn 6
05/01/16

ATODIAD 1

CYLCH GORCHWYL
PANEL CANLYNIAD SGRIWTINI: ARBEDION EFFEITHLONRWYDD 2015/15

CYLCH GORCHWYL
PANEL CANLYNIAD SGRIWTINI: ARBEDION EFFEITHIOLRWYDD (2015/16)

Mae'r ddogfen Cylch Gorchwyl hon (CG) yn gosod allan y trefniadau gweithio a ffiniau gwaith y Panel Canlyniad Sgriwtini: Arbedion Effeithiolrwydd (2015/16) a ail sefydlwyd yn ddiweddar.

1. CEFNDIR/CYD-DESTUN

1.1 Cyflwynwyd adroddiad ar waith y Panel Canlyniad Sgriwtini: Arbedion Effeithiolrwydd (2014/15) gan Gadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol i'r Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Ebrill, 2015;

1.2 Yn ngoleuni ei drafodaethau, bu i'r Pwyllgor Gwaith benderfynu derbyn yr argymhellion a ganlyn fel fe'u cyflwynwyd gan y Panel Canlyniad Sgriwtini:

- Nodi'r dadansoddiad a wnaed gan y Panel Canlyniad Sgriwtini (a fonitrodd yr arbedion effeithiolrwydd ar gyfer cyllideb 2014/15 yng nghyfnod 5 a chfynod 8) a oedd yn dangos nad yw'r arbedion yn debygol o gael eu cyflawni'n llawn oherwydd 'roedd yr arbedion o £1.782m yn brin o'r targed yng nghyfnod 5 a £1.084m yn brin o'r targed yng nghyfnod 8;
- Cymryd y ffigyrau hyn i ystyriaeth cyn pennu cyllideb 2015/16 y Cyngor;
- Y dylai adroddiadau ar osod y gyllideb yn y dyfodol gynnwys:
  - Colofn yn nodi effaith wirioneddol yr arbedion arfaethedig ar y dinasydd a'r wybodaeth honno i'w darparu gan y gwasanaethau ar gyfer y canol corfforaethol (sy'n gyfrifol am gydlynu'r broses flynyddol ar gyfer gosod y gyllideb);
  - Bod y ffigwr a gynigir fel arbediad yn cael ei gyfleu fel canran o'r gyllideb gyfan y daw ohoni.

- **Bod Panel o Aelodau Sgriwtini'n parhau i fonitro'r arbedion a gyflwynir gan yr adrannau i'r flwyddyn nesaf trwy fonitro cyllideb 2015/16 yn chwarterol**;
- Bod y Pwyllgor Gwaith yn parhau i gynorthwyo'r Gwasanaeth Cyllid i fynd ar drywydd y system(au) angenrheidiol i fedru adrodd yn gorfforaethol ar y gyllideb bob mis (fel sydd wedi bod yn digwydd mewn Awdurdodau eraill am rai blynyddoedd);
- Gallai'r adroddiad hwn fod yn declyn defnyddiol ar gyfer datblygu Penaethiaid Gwasanaeth wrth iddynt gynnig arbedion i'r dyfodol a/neu wneud bidiau ar gyfer prosiectau newydd i'r canol corfforaethol.

2. RÔL, PWRPAS & SGÔP

Bydd rôl y Panel Canlyniad Sgriwtini'n cynnwys edrych mewn mwy o fanylder/craffu ar:

- Gynnydd yr Awdurdod wrth gyflawni ar ei strategaeth/dargedau effeithiolrwydd ar gyfer 2015/16.

Gwneir hyn drwy osod y cwestiynau allweddol a ganlyn:

i. A ydy'r arbedion effeithiolrwydd wedi'u cyflawni?
ii. A ydy'r arbedion wedi'u cyflawni i'r amserlen?
iii. Oes yna drefniadau rheoli prosiect cadarn mewn lle?
iv. Pa drefniadau sydd mewn lle i reoli'r risgiau ynghlwm wrth y Strategaeth Arbedion?

v. Beth yw'r risgiau cyfredol yn nhermau cwrdd â'n targedau effeithiolrwydd?
vi. I ba raddau mae'r arbedion yn cael eu cyflawni yn hytrach na defnyddio ffynonellau eraill i gyfarfod â'r targedau Gwasanaethau?
vii. Ydy lefelau arbedion gwirioneddol yn unol â'r rhagamcanion?
viii. Oes yna unrhyw faterion gweithlu yn codi sydd angen eu cymryd i ystyriaeth?

3. AELODAETH

Bydd aelodaeth graidd y Panel yn cynnwys:

3.1 Aelodaeth – Aelodau Etholedig:

- Cynghorydd R Meirion Jones;
- Cynghorydd Llinos Medi Huws;
- Cynghorydd T Victor Hughes.

3.2 Aelodaeth – Swyddogion:

- Richard Micklewright, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adain 151 Dros Dro (hyd at 28/09/15);
- Marc Jones, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adain 151 (o 14/10/15);
- Bethan Hughes-Owen, Rheolydd Gwasanaethau Cyfrifeg;
- Anwen Davies, Rheolydd Sgriwtini Dros Dro.

Mae'n bosibl y bydd gwaith y Panel yn golygu y bydd angen i Aelodau Etholedig eraill (ee o'r Pwyllgor Gwaith) a/neu swyddogion o feysydd Gwasanaeth eraill fynychu'r Panel.

4. CADEIRIO

Yn ei gyfarfod cyntaf, bydd y Panel yn ethol Aelod i gadeirio.

5. AMLDER CYFARFODYDD A CHWORWM

5.1 **Amlder Cyfarfodyd** – Sefydlwyd y Panel Canlyniad Sgriwtini i gwblhau darn penodol o waith ar ran y rhiant bwyllgor, y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol (cyfeirir at baragraff 2, uchod). I'r perwyl hwnnw, trefnwyd cyfres o 8 cyfarfod (**ATODIAD 1**) a chynhelir hwynt yn ystod y cyfnod rhwng dechrau Medi, 2015 a dechrau Ionawr, 2016;

5.2 **Cworwm** – ni fydd hyn yn berthnasol i'r Paneli Sgriwtini a sefydlwyd gan yr Awdurdod Lleol.

6. COFNODION CYFARFODYDD A THREFNIADAU ADRODD

6.1 Bydd yr Uned Sgriwtini'n coladu a dosbarthu papurau wrth baratoi ar gyfer pob cyfarfod a bydd yn darparu cofnod o gyfarfodydd y Panel;

6.2 Bydd yr Uned Sgriwtini'n paratoi adroddiad drafft o waith y Panel – er cymeradwyaeth gan Aelodau Etholedig a Swyddogion yr Awdurdod Lleol.

7. AMSERLEN

Bydd ffiniau amser i waith y Panel Sgriwtini ac anelir at baratoi ei adroddiad drafft cyntaf erbyn Rhagfyr, 2015.

ATODIAD 1

ATODLEN CYFARFODYDD: PANEL CANLYNIAD SGRIWTINI [ARBEDION EFFEITHIOLRWYDD]

CYFARFOD	DYDDIAD	LLEOLIAD	RHAGLEN
1	**07/09/15** [1.30 – 3.30yp]	Ystafell 1003	*1.* CG, Cynllun Prosiect a gosod y cyd-destun *2.* Cytuno’r anghenion data/gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 2.
2	**14/09/15** [2.00 – 4.00yp]	Ystafell Bwyllgor 1	*1.* Arbedion Gwasanaethau Cymdeithasol (Oedolion a Phlant) a’r Gwasanaeth Tai 2. Cytuno’r anghenion data/gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 3.
3	**28/09/15** [1.00 – 3.00yp]	Ystafell 1003	*1.* Arbedion Adran Datblygu Cynaliadwy *2.* Cytuno’r anghenion data/gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 4.
4	**14/10/15** [2.00 – 4.00yp]	Ystafell 1003	1. Gorffen ystyried/craffu arbedion adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol a Datblygu Cynaliadwy 2. Cytuno’r anghenion data/gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 5.
5	**06/11/15** [10.00yb – 1.00yp]	Ystafell 1003	*1.* Arbedion Dysgu Gydol Oes *2.* Cytuno’r anghenion data/gwybodaeth ar gyfer Cyfarfod 6.
6	**19/11/15** [11.30yb – 1.30yp]	Ystafell 1003	1. Arbedion Corfforaethol/ Cefn Swyddfa 2. Gorffen ystyried/craffu arbedion 2015/16 3. Cytuno’r casgliadau cychwynnol.
7	**04/12/15** [9.30yb – 12.00]	Ystafell 1003	Ystyried yr holl ffrydiau gwaith arbedion gyda’i gilydd, dod i gasgliadau a chytuno argymhellion.
8	**04/01/16** [2.00 – 3.30yp]	Ystafell Bwyllgor 1	Cytuno Adroddiad y Panel Canlyniad Sgriwtini.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	**PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL**
DYDDIAD:	**1 CHWEFROR 2016**
PWNC:	**GWASANAETH IECHYD MEDDWL CYMUNEDOL**
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	**Y CYNGHORYDD ALED MORRIS JONES**
PENNAETH GWASANAETH:	**ALWYN JONES**
AWDUR YR ADRODDIAD: **Ffôn:** **E-bost:**	**BARBARA WILLIAMS** **01248 752738** **barbarawilliams@ynysmon.gov.uk**

1.0 ARGYMHELLIAD

1.1 Bod y Pwyllgor Sgriwtini yn derbyn y datganiad sefyllfa hwn mewn perthynas â gwasanaethau Iechyd Meddwl Cymunedol.

1.2 Bod y Pwyllgor Sgriwtini yn derbyn diweddariad blynyddol mewn perthynas â'r gwasanaeth hwn

1.3 Bod y Pwyllgor Sgriwtini yn cymeradwyo'r datblygiadau sydd wedi cael eu cynllunio ar gyfer y gwasanaeth hwn.

2.0 RHESYMAU

2.1 Mae hanes hir yn Ynys Môn o gyflwyno gwasanaethau Iechyd Meddwl mewn partneriaeth â'r gwasanaeth iechyd. Mae'r Tîm Iechyd Meddwl Cymunedol (CMHT) yn dîm amlddisgyblaethol o weithwyr proffesiynol yn y maes iechyd meddwl gan gynnwys nyrsys Seiciatrig, seiciatryddion, gweithwyr cymdeithasol, seicolegwyr, therapyddion galwedigaethol, swyddogion cwnsela a gweithwyr cymorth sy'n cael eu cyd-leoli yn Ysbyty Cefni, Llangefni ac sy'n darparu gwasanaeth cynhwysfawr yn y gymuned i oedolion sydd â phroblemau iechyd meddwl. Mae Memorandwm Dealltwriaeth (drafft) rhwng Cyngor Sir Ynys Môn a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi cael ei ddatblygu er mwyn cefnogi'r trefniadau llywodraethu a rheoli ar gyfer y gwasanaeth.

2.2 Gyda chyflwyno Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010, sefydlwyd fframwaith cenedlaethol ar ei newydd wedd ar gyfer darparu a chyflwyno cymorth ar gyfer iechyd meddwl yng Nghymru (cyf: Atodiad 1).Yn ogystal, mae'r Fframwaith Gwasanaeth Cenedlaethol ar gyfer Cymru, 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' yn darparu cyfeiriad strategol ehangach ar gyfer datblygu a gweithredu gwasanaethau iechyd meddwl ar draws y sbectrwm o wasanaethau oedolion.

2.3 Mae Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010 yn amlinellu'n glir y gwahaniaeth rhwng gofal sylfaenol ac eilaidd ac mae targedau perfformiad ar gyfer asesu ac ymyriadau wedi cael eu sefydlu a chânt eu monitro gan Lywodraeth Cymru.

2.4 Disgwylir y bydd y rhan fwyaf o anghenion iechyd meddwl yn cael sylw ar lefel gofal sylfaenol lle mae rôl y Meddyg Teulu'n ganolog. Mae sylfaen tystiolaeth glir i gefnogi'r ddarpariaeth o ymyriadau byr wedi eu targedu'n benodol sydd yn gymorth i adferiad ac yn lleihau'r angen am gefnogaeth tymor hir.

2.5 Ar gyfer yr unigolion hynny y mae eu hanghenion yn gymhleth neu'n barhaus, rhoddir cefnogaeth ar sail model gofal eilaidd ac yn Rhan 2 Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010, nodir bod rhaid, dan y fath amgylchiadau, i unigolion gael Cydlynydd Gofal a rhaid datblygu cynllun Gofal a Thriniaeth a'i adolygu o leiaf unwaith y flwyddyn.

2.6 Mae'r CMHT wedi datblygu trefniant Un Pwynt Mynediad (SPOA) ac Asesu er mwyn darparu ymateb cydlynol ar gyfer atgyfeiriadau i'r gwasanaeth. Cynhelir cyfarfodydd SPOA bob diwrnod o'r wythnos ac mae'r arfer hwn sicrhau fod yr holl gyfeiriadau yn cael eu trafod yn gan yr holl ddisgyblaethau gyda mewnbwn gan reolwyr. Yn ogystal, mae'r Tîm Iechyd Meddwl Cymunedol yn darparu gwasanaeth dyletswydd yn ystod yr wythnos er mwyn ymateb i gyfeiriadau sydd angen sylw brys ynghyd ag asesiadau y mae angen eu hystyried a'u hasesu dan y Ddeddf Iechyd Meddwl.

2.7 Mae gweithwyr proffesiynol yn y CMHT yn gweithio mewn partneriaeth ag ystod o asiantaethau statudol eraill, er enghraifft, y gwasanaeth ar gyfer cleifion sy'n cael triniaeth yn yr ysbyty, y Tîm Triniaeth yn y Cartref, y Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau, gwasanaethau Fforensig, gwasanaethau ar gyfer pobl Hŷn, yr Heddlu, y Gwasanaethau Tân ac Achub a Thai er mwyn er mwyn sicrhau bod gofal a chymorth yn gydlynol, yn briodol ac yn amserol. Yn ogystal, mae ystod gynhwysfawr o wasanaethau trydydd sector a gwasanaethau cenedlaethol a lleol ar gael i gefnogi defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr.

2.8 Mewn gofal sylfaenol ac eilaidd, y nod yw darparu ystod o ymyriadau i unigolion, teuluoedd a grwpiau wedi eu dylunio i gynorthwyo adferiad iechyd, adfer sgiliau a galluoedd gweithredol a galluogi cynhwysiant cymdeithasol.

2.9 Mae gan CMHT gyflenwad o weithwyr cymorth cymunedol (CSS) sy'n rhoi cymorth o ran gofal sylfaenol ac eilaidd i unigolion yn y gymuned. Yn ogystal, mae'r CSS yn rhoi cefnogaeth ii 6 o unigolion mewn prosiect tai â chymorth ac mae'n darparu cymorth cysylltiedig â thai i ystod o bobl yn eu cartrefi eu hunain. Mae'r gwasanaeth hwn ar hyn o bryd yn cael ei adolygu er mwyn sicrhau bod y model o ddarpariaeth gwasanaeth yn cefnogi adferiad a datblygiad ac yn cynorthwyo unigolion i weithredu gorau y gallant.

2.10 Wrth symud ymlaen, nod y gwasanaeth yw ceisio cryfhau'r trefniadau cydweithio gyda'r gwasanaeth iechyd drwy wreiddio'n gadarn y Memorandwm o Ddealltwriaeth. Bydd hyn yn cryfhau trefniadau llywodraethu ac yn sicrhau bod y gwasanaeth a ddarperir yn cael ei fonitro'n gadarn. Yr un modd, mae angen datblygu ymhellach rôl y defnyddiwr gwasanaeth a chyfraniad y gofalwyr o ran monitro ac adrodd ar y gwasanaeth.

Awdur: Barbara Williams
Teitl Swydd: Rheolydd Gwasanaeth - Anableddau Dysgu ac Iechyd Meddwl
Dyddiad: 15/01/2016

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010

Mae Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010 yn ddeddf newydd a wnaed gan Llywodraeth Cymru a fydd yn helpu pobl â phroblemau iechyd meddwl mewn pedair ffordd wahanol.

Gwasanaethau Cymorth Iechyd Meddwl Sylfaenol Lleol

Bydd y Mesur yn gwneud yn si r fod mwy o wasanaethau ar gael i'ch meddyg teulu eich anfon atynt os oes gennych broblemau iechyd meddwl fel gorbryder neu iselder. Gall y gwasanaethau hyn, a all gynnwys er enghraifft cwnsela, rheoli straen a gorbryder, fod ar gael naill ai yn eich meddygfa neu gerllaw fel ei bod yn haws cael atynt.

Byddant hefyd yn dweud wrthych am wasanaethau eraill a allai eich helpu, fel y rhai a ddarperir gan grwpiau gwirfoddol lleol neu gyngor ar arian neu dai.

Cydgysylltu Gofal a Chynllunio Gofal a Thriniaeth

Mae gan rai pobl broblemau iechyd meddwl sy'n gofyn am ofal a chymorth mwy arbenigol (a ddarperir weithiau mewn ysbyty). Os ydych yn cael y gwasanaethau hyn yna bydd eich gofal a'ch triniaeth yn cael eu harolygu gan weithiwr proffesiynol fel seiciatrydd, nyrs neu weithiwr cymdeithasol. Gelwir y bobl hyn yn Gydgysylltwyr Gofal a byddant yn ysgrifennu cynllun gofal a thriniaeth ar eich cyfer – gan gydweithio â chi gymaint â phosibl. Bydd y cynllun hwn yn nodi'r amcanion rydych yn gweithio tuag atynt a'r gwasanaethau a ddarperir gan y GIG a'r awdurdod lleol i'ch helpu i'w cyrraedd. Rhaid i'r cynllun hwn gael ei adolygu gyda chi o leiaf unwaith y flwyddyn.

Asesiad o bobl sydd wedi defnyddio gwasanaethau iechyd meddwl o'r blaen

Os ydych wedi cael triniaeth arbenigol yn y gorffennol ac wedi'ch rhyddhau gan fod eich cyflwr yn gwella, ond nawr rydych yn teimlo bod eich iechyd meddwl yn gwaethygu, yna gallwch fynd nôl yn syth at y gwasanaeth iechyd meddwl a oedd yn gofalu amdanoch o'r blaen a gofyn iddyn nhw edrych i weld a oes angen cymorth neu driniaeth bellach arnoch. Nid oes angen ichi fynd at eich meddyg teulu yn gyntaf, er y gallech ddymuno siarad drwy bethau gydag ef. Gallwch ofyn am hyn hyd at dair blynedd ar ôl ichi gael eich rhyddhau o'r tîm arbenigol.

Eiriolaeth Iechyd Meddwl Annibynnol

Os ydych yn yr ysbyty ac yn dioddef o broblemau iechyd meddwl gallwch ofyn am help gan Eiriolwr Iechyd Meddwl Annibynnol. Mae'r Eiriolwr yn arbenigwr mewn iechyd meddwl a fydd yn eich helpu chi i wneud eich safbwyntiau'n hysbys ac i wneud penderfyniadau ynghylch eich gofal a'ch triniaeth (ond ni fydd yn gwneud penderfyniadau ar eich rhan!)

Os oes gennych unrhyw gwestiynau am y Mesur Iechyd Meddwl a'r hyn y mae'n ei olygu i chi, yna cysylltwch â ni yn:
mentalhealthandvulnerablegroups@cymru.gsi.gov.uk

WG14213 © Hawlfraint y Goron 2012

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adrodd i'r:	**Pwyllgor Gwaith**
Dyddiad:	**8ed o Chwefror 2016**
Pwnc:	**Sicrhau gwasanaethau cynaliadwy ac effeithlon ar gyfer y dyfodol: Trawsffurfio Llyfrgelloedd** **Canlyniadau Ymgynghoriad Gwasanaethau Llyfrgell**
Deilydd(ion) Portffolio:	**Y Cynghorydd Kenneth Hughes**
Pennaeth Gwasanaeth:	**Delyth Molyneux**
Awdur yr Adroddiad: Rhif ffôn: E-bost:	**Rachel Rowlands** **01248 752094** **rfxlh@ynysmon.gov.uk**
Aelodau Lleol:	**Perthnasol I'r holl aelodau etholedig**

A –Argymhelliad/Argymhellion a rheswm/rhesymau

Argymhellion

a. Ystyried y canlyniadau ymgynghori ar gyfer Arolwg y Gwasanaeth Llyfrgell a Gwybodaeth: Y ffordd ymlaen - Hydref/Tachwedd 2015 – a nodi ymateb dinasyddion Ynys Môn i'r cynigion a'r syniadau a roddwyd ymlaen yn ystod yr ymgynghoriad.

b. Yng nghyd-destun yr angen i'r gwasanaeth llyfrgelleodd geisio cynnig arbedion rhwng 20-60%, parhau i archwilio a chostio modelau pellach posibl yng nghyd-destun y canfyddiadau ymgynghori, fel yr amlinellwyd yn yr arolwg gwasanaeth llyfrgell. Mae angen talu sylw arbennig i effeithiau unrhyw newidiadau ar grwpiau a chymunedau bregus.

c. Yng nghyd-destun b. uchod dylai'r Cyngor ystyried cynnig mwy o'i wasanaethau o'r adeiladau llyfrgell presennol. Tra byddai hyn yn annhebygol o gyflwyno arbedion i'r gwasanaeth llyfrgell ceir posibilrwydd gwireddu arbedion corfforaethol mewn lleoedd eraill ar y cyd â rhaglenni trawsffurfio eraill e.e. gweithio'n gallach.

d. Yng nghyd-destun b. (uchod) ystyried (a chostio) cynnig gwasanaeth llyfrgell model a arweinir gan yr awdurdod ac a reolir gan y gymuned mewn 6 neu 8 o'r llyfrgelloedd rhan amser. Dylai gwasanaethau o'r fath gyfarfod y 18 Hawl Craidd a amlinellwyd ym mhumed Fframwaith Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru 2014 .

e. Caniatâd i gychwyn trafodaethau ar lyfrgelloedd a reolwyd gan y gymuned gyda Chynghorau tref a chymuned a grwpiau eraill cymunedol, o fewn cyd-destun dyletswyddau statudol y cyngor a Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru.

f. Ymchwilio i fodel cyfraniad gwirfoddol ar gyfer gweithgareddau gwerth ychwanegol, o fewn cyd-destun dyletswyddau statudol y cyngor a Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru.

g. Caniatâd i symud i gam 2 o'r broses ymgynghori a chynnal cyfnod pellach o ymgynghori ar y modelau terfynol arfaethedig a gostiwyd ddechrau haf 2016 gyda golwg ar gyflwyno argymhellion terfynol i'r pwyllgor craffu a'r pwyllgor gwaith ddechrau Hydref 2016 gyda'r bwriad o weithredu model gwasanaeth llyfrgell adolygedig yn 2017 - 2018.

Rhesymau

Mae'r agendâu cenedlaethol a lleol a'r heriau ariannol yn ei gwneud yn angenrheidiol i ni adolygu'r modd yr ydym yn darparu ein gwasanaethau Llyfrgell.

Rydym yn gweithio tuag at wireddu'r ymrwymiadau a wnaed yn y Cynllun Corfforaethol ar gyfer CSYM 2013-2017 i:

- Ymchwilio opsiynau a sefydlu darpariaeth Llyfrgelloedd adolygedig.

Bydd hyn yn golygu:

- Cyflwyno model adolygedig ar gyfer gwasanaethau llyfrgell ar yr ynys.
- Sicrhau darpariaeth ffocysedig a chynaliadwy ar gyfer y gwasanaeth hwn.

Rhoddodd y Pwyllgor Gwaith ar 20/07/2015 ganiatâd i'r gwasanaeth Llyfrgelloedd ymgymyd ag ymarfer ymgynghori ar Fodelau Pellach o Gyflwyno. Mae'r Canfyddiadau Ymgynghori ynghlwm.

Mae'r arolwg ymgynghori (Atodiad 1) wedi ymrwymo gyda thros fil o bobl gan arwain at awgrymiadau niferus i wella'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd. Mae'n glir bod yr arolwg ar-lein ac oddi ar-lein a gweithgareddau ymgynghori ychwanegol wedi denu ymateb mawr i gynigion y cyngor. Roedd safbwyntiau wedi eu mynegi'n glir ar yr awgrymiadau gyda llawer o ymatebwyr yn lleisio'u barn ynghylch y modd y dylid cadw eu llyfrgell leol; gan yn aml gynnig awgrymiadau ynghylch y modd y dylid buddsoddi a datblygu llyfrgelloedd ymhellach. Ni wnaeth y rhan fwyaf o ymatebwyr yr arolwg fynd i'r afael â'r angen i wneud arbedion .

Ceir themâu y gellir eu tynnu o'r ymgynghoriad drwyddo draw:

a) Dylai'r Cyngor ymchwilio i gynnig mwy o'i Wasanaethau o'r Llyfrgelloedd

b) **Ymddengys bod awydd am lyfrgelloedd a reolir gan y gymuned**. Fodd bynnag roedd hynny wedi ei gymedroli'n aml gyda phryderon wedi eu mynegi'n gryf mewn perthynas â staffio, cynaliadwyedd a natur Statudol y Gwasanaeth Llyfrgell. Gall

llyfrgelloedd a reolir gan y gymuned gymryd llawer o ffurfiau, fodd bynnag, ni ellir ond eu cynnwys yn rhan o'r ddarpariaeth statudol os byddant yn cydymffurfio â'r 18 hawl craidd a amlinellwyd yn Mhumed Fframwaith safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru 2014. Mae'r hawliau hyn yn amlinellu'r gwasanaethau a'r cyfleusterau y gall aelodau o'r cyhoedd ddisgwyl y'u darperir gan unrhyw wasanaeth llyfrgell cyhoeddus yng Nghymru (rhestr lawn ar gael fel Atodiad ?).

Galwodd Arolwg Arbenigol Llyfrgelloedd Cyhoeddus yng Nghymru 2014[1] am ymchwil pellach i rôl llyfrgelloedd cymunedol yng Nghymru, gan arwain at gomisiynu astudiaeth gan Lywodraeth Cymru, Rhagfyr 2014. Adnabu'r Adroddiad: Ymddiriedolaethau a llyfrgelloedd cymunedol annibynnol yng Nghymru (2014)[2] bedwar model ar gyfer Cymru, gyda Model C yn cael ei argymell ar hyn o bryd fel un yn cynnig "y rhagolwg gorau o gynaliadwyedd a hyfywedd, a phwyslais addas ar ansawdd gwasanaeth."

Gall y mathau yma o ddarpariaeth, pan fyddant wedi eu datblygu'n llawn, gynnig y posibilrwydd o gyflwyno arbedion wrth iddynt ddefnyddio gwirfoddolwyr yn cyflwyno gwasanaethau ar y cyd â staff medrus a gwybodus. O ganlyniad, nid yw arbedion gymaint â chyda modelau sy'n dibynnu'n unig neu'n bennaf ar gyrff allanol, ond gallant, o'u gweithredu'n ofalus, gynnig dull cytbwys o ddarparu gwasanaeth, gan sicrhau bod y cyhoedd yn derbyn gwasanaeth llyfrgell cyhoeddus o ansawdd sy'n cyfarfod â gofynion statudol ac nid eu canolbwyntio'n unig ar gyflawni arbedion costau'n unig.

c) **Cafwyd mynegiant clir o ddiddordeb mewn gwirfoddoli gyda'r gwasanaeth llyfrgell.** Fodd bynnag roedd hwn yn aml wedi ei gymedroli gyda barn gref na ddylai gwirfoddolwyr fod yn lle staff a delir amdanynt. I'r gwrthwyneb roedd barn wedi ei mynegi'n glir na ddylai Gwasanaeth Llyfrgell fel Gwasanaeth statudol gael ei staffio gan Wirfoddolwyr.

B – Pa opsiynau eraill y bu i chi eu hystyried a pham y bu i chi eu gwrthod a dewis/neu ddewis ar gyfer yr opsiwn hwn?
Roedd yn angenrheidiol ymgymryd â rhaglen ymgynghori gynhwysfawr gyda'r cyhoedd, gyda phartneriaid a chyda grwpiau defnyddiwr penodol. Adroddir am y canfyddiadau ymgynghori yn Atodiad 1

C – Pam y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?
Ceisir cymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith er mwyn ymgymryd â gwaith pellach yn unol â'r

[1] http://gov.wales/topics/cultureandsport/museums-archives-libraries/libraries/public-libraries-review/?lang=en

[2] http://gov.wales/docs/drah/publications/150211-independent-trusts-community-libraries-en.pdf

argymhellion gyda defnyddwyr llyfrgelloedd a phartneriaid eraill. Ceisir caniatâd i Symud i gam 2 o'r broses ymgynghori ac arwain cyfnod pellach o ymgynghori ar y modelau terfynol arfaethedig a gostiwyd yn gynnar yn haf 2016 gyda golwg ar gyflwyno argymhellion terfynol i'r pwyllgor craffu a'r pwyllgor gwaith ddechrau Hydref 2016 gyda bwriad o weithredu model gwasanaeth llyfrgell adolygedig yn 2017-2018

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?
Ydyw

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwyd gan y Cyngor?
Ang.

DD – Â phwy y bu i chi ymgynghori?		**Beth a ddywedwyd ganddynt?**
1	**Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS/SLT)** (gorfodol)	Yn cytuno gyda chynnwys yr adroddiad.
2	**Cyllid / Adran 151** (gorfodol)	
3	**Swyddog Cyfreithiol/Monitro** (gorfodol)	
4	**Adnoddau Dynol (AD)**	
5	**Eiddo**	
6	**Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGaCh)**	
7	**Craffu/Sgriwtini**	I'w drafod yng nghyfarfod sgwrtini corfforaethol ar y 01/01/16
8	**Aelodau Lleol**	
9	**Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill**	

E – Risgiau ac unrhyw liniaru (os yw'n berthnasol)		
1	**Economaidd**	
2	**Gwrth-dlodi**	Mae effaith yr adolygiad ar grwpiau megis y di-waith yn cael ei ystyried o fewn y rhaglen trawsnewid llyfrgelloedd.
3	**Trosedd ac Anhrefn**	
4	**Amgylcheddol**	
5	**Cydraddoldebau**	Mae'r asesiad(au) effaith a chydraddoldeb o'r gwahanol fodelau yn barhaus, bydd yn arwain at asesiadau effaith o fewn y camau

		nesaf o’r prosiect.
6	**Cytundebau Deilliant**	
7	**Arall**	

F - Atodiadau:
Atodiad 1: Arolwg y Gwasanaeth Llyfrgell a Gwybodaeth: Y ffordd ymlaen - Canfyddiadau’r ymgynghoriad.

FF – Papurau cefndirol (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

ATODIAD 1
Arolwg Gwasanaeth Llyfrgell a Gwybodaeth: Y Ffordd Ymlaen.
CANFYDDIADAU YMGYNGHORIAD 2015

1 CYFLWYNIAD

1.1 Digwyddodd yr ymgynghoriad hwn dros gyfnod o chwe wythnos yn nhymor yr hydref 2015. Yn dilyn cyhoeddi y canlyniadau ac adroddiadau dilynol bydd y Cyngor yn cynnal ymgynghoriad mwy manwl ganol 2016.

1.2 **Pwrpas yr ymgynghoriad hwn yw darganfod:**

- Beth y mae trigolion ei eisiau a'i angen gan eu gwasanaeth llyfrgell
- Lle byddai trigolion yn hoffi cael mynediad i wasanaethau llyfrgell a sut y gellid eu cyflwyno y tu allan i adeiladau llyfrgelloedd
- I ba raddau y byddai trigolion yn hoffi dod yn gysylltiedig â rheoli a rhedeg eu llyfrgelloedd lleol
- Llywio'r broses gwneud penderfyniadau

1.3 Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn ailgynllunio ei wasanaethau llyfrgell ar gyfer y dyfodol, yn unol ag anghenion newidiol dinasyddion. Ar yr un pryd, mae angen i'r cyngor wneud arbedion sylweddol i lawer o wasanaethau, yn cynnwys llyfrgelloedd.

1.4 Er mwyn parhau i ddarparu gwasanaeth sy'n gwasanaethu defnyddwyr presennol, ond sydd hefyd am fynd i'r afael ag anghenion rhai nad ydynt yn ddefnyddwyr presennol, mae angen **dealltwriaeth drwyadl o anghenion a hoffterau dinasyddion**.

1.5 Mae'r adroddiad hwn yn cyfathrebu crynodeb o ganfyddiadau ymarfer ymchwil ac ymgynghori a gynhaliwyd o fis Hydref hyd ddiwedd Tachwedd 2015. Bwriedir i'r adroddiad roi **mewnbwn i'r drafodaeth barhaus ynghylch dyfodol llyfrgelloedd Ynys Môn**, gan ddarparu tystiolaeth i bob parti gyfeirio ato.

1.6 Bwriad yr ymgynghoriad hwn oedd cael barn pobl y Sir gyfan, ar yr hyn y mae dinasyddion ei eisiau a'i angen o wasanaethau llyfrgell. Ymgynghorwyd ar ystod eang o gynigion posibl. Rhoddodd pobl eu barn hefyd yn fwy cyffredinol am y rhan yr oeddent yn gweld llyfrgelloedd yn ei chwarae yn eu cymunedau a'r gwahanol wasanaethau y gellid eu darparu i gyfarfod yn well ag angen cymunedol.

1.7 Mae pob ymateb i'r ymgynghoriad, yn eu ffurfiau amrywiol, wedi eu cydnabod ac wedi eu ystyried wrth gynhyrchu'r adroddiad hwn. Lle cyflwynwyd sylwadau cyffredinol drwy'r sianelau ymgynghori ffurfiol maent wedi eu dadansoddi a'u cynnwys fel "themâu ymateb" o fewn yr adroddiad hwn.

1.8 Roedd mwyafrif yr ymatebwyr yn gwrthwynebu newid ac yn lleisio'u barn ynghylch y modd y dylai eu llyfrgell leol gael ei chadw; gan yn aml gynnig awgrymiadau ynghylch y modd y gellid buddsoddi mewn llyfrgelloedd a'u datblygu ymhellach. (mae 75% yn cytuno'n gryf neu'n cytuno â'r opsiwn dim newid)

1.9 Nid aeth llawer o'r ymatebwyr i'r ymgynghoriad i'r afael â'r angen am arbedion. Ymgysylltodd tros fil o bobl gyda'r ymgynghoriad, gan arwain at awgrymiadau niferus i wella'r Gwasanaeth Llyfrgell.

1.10 O'i chymharu ag ymarferion ymgynghori tedyg bu i holiadur ar-lein ac oddi ar-lein Ynys Môn ddenu ymateb dymunol o uchel. (1,081ymateb cyflawn)

1.11 **Mae Deddf Llyfrgelloedd Cyhoeddus ac Amgueddfeydd 1964** yn gosod allan y **ddyletswydd statudol** i bob awdurdod lleol ddarparu gwasanaeth Llyfrgell cynhwysfawr ac effeithlon, mewn cyd-destun o angen lleol: hynny yw, yn benodol anghenion y rhai sy'n byw, yn gweithio ac yn astudio yn yr ardal leol.

Mae Deddf 1964 yn gosod dyletswydd ar yr Ysgrifennydd Gwladol i oruchwylio a hybu'r gwasanaeth llyfrgell cyhoeddus a sicrhau fod awdurdodau lleol yn cyflawni eu dyletswyddau, yn ogystal mae'n rhoi hawliau arbennig iddo weithredu lle mae awdurdod lleol yn torri ei ddyletswydd[1]

1.12 Mae gofynion statudol darpariaeth gwasanaeth llyfrgelloedd cyhoeddus yng Nghymru wedi eu diogelu gan Ddeddf Llyfrgelloedd ac Amgueddfeydd Cyhoeddus 1964. **Mae Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru** yn caniatáu i ni asesu a yw gwasanaethau llyfrgelloedd yng Nghymru yn cydymffurfio â'u dyletswyddau o dan Ddeddf 1964. Maent hefyd yn asesu effeithlonrwydd yn nhermau'r modd o gyflwyno gwasanaethau llyfrgell yng Nghymru.[2]

> **Bydd rhaid i unrhyw batrwm darparu yn y dyfodol dalu sylw dyledus i Ddeddf Llyfrgelloedd ac Amgueddfeydd Cyhoeddus 1964 a pherfformiad yr Awdurdod yn erbyn Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru**.

NODAU

2.1 Aeth yr ymgynghoriad at i ateb nifer o gwestiynau:

- **Beth mae dinasyddion Ynys Môn a phartneriaid ei angen o'u gwasanaeth?**
- **Casglu barn ar restr hir o opsiynasu posibl.**
- **Pa syniadau sydd gan dinasyddion a phartneriaid ar gyfer gwella'r gwasanaeth?**

2.2 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r atebion a gafwyd i'r cwestiynau hyn yn ystod yr ymgynghoriad.

3 METHODOLEG

3.1 Mae'r adroddiad yn cyfeirio at ganfyddiadau o ystod o weithgareddau, a oedd yn tynnu ar wahanol fethodolegau casglu data.

Beth	Lle a pham	Pwy
Arolwg ymgynghoriad	Ar lein ac ar bapur	Unrhyw ddinesydd. Cyfrannodd 1,081 o bobl eu barn yn y

[1] Cymerwyd o Adran y Cyfryngau Diwylliannol a Chwaraeon http://www.culture.gov.uk/what_we_do/libraries/3416.aspx

[2] http://wales.gov.uk/topics/cultureandsport/museumsarchiveslibraries/cymal/libraries/wpls/?lang=en

agored		ffordd hon
Arolwg Ymgynghori Partneriaid / Rhanddeiliaid	Ar lein ac ar bapur	Yn agored i unrhywun fodd bynnag anfonwyd gwahoddiadau i gwblhau i restr o randdeiliaid. Derbyniwyd 31 o ymatebion.
Arolwg Staff	Electronig ac ar bapur	Pob aelod o staff
Ymgynghoriad Pobl Ifanc	4 Ysgol Uwchradd, sesiynau byr fyfyr amser cinio	Unrhyw ddisgyblion
Sesiynau Allgyrraedd	Clwb Dros 50 Amlwch Clwb Dros 50 Moelfre Cymdeithas Pobl Fyddar Gogledd Cymru Grŵp Darllen a Gwrando Sesiwn Llais Ni Iaith a Chwarae Fforwm Tai Gwarchod 4 x Arolwg stryd	Defnyddiwyd holiadur agored llawn a mewnbynnwyd ymatebion a'u cynnwys yn yr holiadur agored Aelodau fforwm Llais Ni Unigolion yn mynychu'r sesiwn 80 o gyfranogwyr 100 o ymatebwyr yn fras

3.2 Cynhaliwyd yr Ymgynghoriad yn ystod Hydref a Thachwedd 2015:

3.3 Y dulliau a ddefnyddiwyd oedd:

1. Arolwg ymgynghoriad agored: Holiaduron papur ac ar lein (sampl hunan-ddethol)
2. Sesiynau grŵp trafod a gynhaliwyd gyda grwpiau a dargedwyd – e.e. Clybiau Pobl Hŷn; Iaith a Chwarae; fforwm tai gwarchod; rhai yn eu harddegau / pobl ifanc.
3. Sesiynau grŵp trafod gyda staff a holiadur staff
4. Holiadur papur ac ar lein ar gyfer Partneriaid a Rhanddeiliaid
5. Gohebiaeth a dderbyniwyd – llythyrau

4 NEGESEUON ALLWEDDOL O'R YMGYNGHORIAD

4.1 Mae'r negeseuon allweddol a ganlyn yn grynodeb lefel uchel o'r prif bwyntiau a wnaed yn rhan o'r ymgynghoriad. Nid ydynt wedi eu bwriadu i fod yn llwyr gynrychioliadol; maent yn adlewyrchu sylwadau a wnaed drwy'r amrywiaeth o wahanol sianelau sydd ar gael:

• Mae pobl sydd yn defnyddio'r gwasanaeth llyfrgell eisiau gweld eu gwasanaeth lleol yn datblygu ymhellach, y tu hwnt i'r ddarpaniaeth bresennol. Ceir syniadau amrywiol ac weithiau anghyson ynghylch yr hyn yw llyfrgell a sut y gall neu y dylai ddatblygu.

• Gwelir gwerth mawr yn y gwasanaeth llyfrgell presennol ac nid yw ymatebwyr yn deall pam y byddai'r Cyngor yn ceisio gwneud arbedion mawr yn y gwasanaeth hwn.

• Mae yna awydd am beth newid ac mae rhai ymatebwyr yn awyddus i gyfleoedd gael eu harchwilio ynghylch gwahanol ddefnyddiau a gwasanaethau y gellid eu darparu o fewn llyfrgelloedd, er y dylai'r gwasanaeth aros o dan reolaeth awdurdod lleol.

• Ceir neges glir o bob gweithgaredd yngynghori fod lle i ymchwilio i gynnig mwy o fynediad i wasanaethau'r Awdurdod drwy'r llyfrgelloedd lleol.

• Ceir thema ailadroddus bod llyfrgelloedd wedi eu marchnata'n wael ar hyn o bryd ac mae'r modd y cyfathrebir gwybodaeth am weithgareddau angen llawer o welliant.

• Mae yna awydd i weld gwirfoddolwyr yn cynorthwyo i cyflwyno'r Gwasanaeth, fodd bynnag mae'r sylwadau'n datgan yn glir na ddylai gwirfoddolwyr gymryd lle staff a gyflogir.

• O'r rhai nad ydynt yn Defnyddio a ymatebodd i'r holiadur:

Dywedodd 78% y byddent yn hoffi gweld mwy o Wasanaethau'r Cyngor yn cael eu cyflwyno / ar gael o'r llyfrgell leol.

Mynegodd 15% y gallai oriau agor gwahanol eu hannog i ddefnyddio'r Gwasanaeth, dywedodd 15% pellach y gallai detholiad mwy o lyfrau eu hannog a dywedodd bron i 19% bod angen gwell marchnata ar y gwasanaethau sydd ar gael.

Mynegodd bron i hanner (47%) y byddent yn annhebygol o ddefnyddio'r gwasanaeth llyfrgell yn y dyfodol.

5 DADANSODDIAD O AROLWG YMGYNGHORI AGORED (Yr holiadur ar lein ac oddi ar lein): Gellir dod o hyd i gopi o'r arolwg ymgynghori agored yn Atodiad 1

5.1 Cyfyngiadau i'r Arolwg

Mae canlyniadau'r arolwg hwn yn cynrychioli barn y bobl hynny a gymerodd ran. Fel ymgynghoriad cyhoeddus agored, ni ddefnyddiwyd unrhyw dechneg samplu i gynhyrchu ymchwil gynrychioliadol – mae'r ymateb yn hunan-ddetholiadol gan y gallai unhywun â diddordeb gymryd rhan, ac nid yw felly'n ystadegol gynrychioliadol. Wrth edrych ar yr ymateb a sut yr aeth yr ymgynghoriad yn ei flaen, gellir gwneud y sylwadau a ganlyn. Cyflwynir sylwadau air am air ac yn yr iaith y'u derbyniwyd.

5.2 Cyfanswm yr holiaduron arolwg ymgynghori agored a ddychwelwyd oedd 1,081; 624 copi caled/papur; cwblhaodd 457 ar lein.

5.3 Penawdau'r rhai a ymatebodd i'r Holiadur Ymgynghori agored yw:

• Mynegodd 94.5% (1011) o ymatebwyr eu bod yn ddefnyddwyr gwasanaeth llyfrgell Ynys Môn

• Roedd 67.71% (692) yn fenywaidd

• Roedd llai nag 1% (14) yn drawsrywiol

• Roedd 50.58% (523) dros 66 oed

• Roedd 2.07% (20) yn Ddu neu'n Ethnigol leiafrifol (BME) (pob. Ynys Môn =1.2%)

• Dywedodd 97.93% o'r bobl a atebodd y cwestiwn am ethnigrwydd eu bod yn Wyn

• Roedd 15.31% (150) yn anabl

• Roedd 4.8% (40) yn Lesbiaid yn Hoyw neu'n Ddeurywiol (LGB)

• Mae gan 67% (652) grefydd neu gred grefyddol

• Mae 49.24% yn cerdded i'r llyfrgell[3]

[3] Gallai ymatebwyr nodi mwy nag un ffordd o deithio

• Mae 13.59% yn defnyddio cludiant cyhoeddus i gyrraedd llyfrgell[3]

• Mae 63.95% yn teithio i'r llyfrgell gyda char/beic modur[3]

• Nid yw 35% o'r ymatebwyr yn berchen cyfrifiadur, Smartphone, gliniadur neu ddyfais arall

• Mae 24.75% yn defnyddio'r cyfleusterau Cyfrifiadurol

• Nid oes gan 19.66% gysylltiad rhyngrwyd

• Mae 94.14% o'r ymatebwyr yn mynegi mai benthyg llyfrau yw eu prif reswm dros ddefnyddio'r Gwasanaeth

• Mynegodd 21.9% nad oeddent yn gwybod am y gwasanaethau ar lein a oedd ar gael.

• Mae'n well gan 49.06% o'r ymatebwyr hynny nad ydynt yn defnyddio'r gwasanaeth llyfrgell brynu eu llyfrau eu hunain

• Mae 18.87% yn nodi diffyg amser fel y prif reswm i beidio â defnyddio'r gwasanaeth

5.4 Mae taeniad oedrannau ymatebwyr i'r arolwg fel a ganlyn:

	Age	Response Percent	Response Total
1	0 - 15	1.45%	15
2	16 - 20	0.77%	8
3	21 - 45	19.44%	201
4	46 - 65	27.76%	287
5	66 - 74	28.63%	296
6	75 and over	21.95%	227
		answered	1034
		skipped	47

5.5 Y dadansoddiad yn nhermau rhyw yw:

	Sex	Response Percent	Response Total
1	Male	31.21%	319
2	Female	67.71%	692
3	Prefer not to say	1.08%	11
		answered	1022
		skipped	59

5.6 Y dadansoddiad o ddefnyddwyr / rhai nad ydynt yn defnyddio yw:

Do you visit libraries in Anglesey or access Anglesey libraries' online services? Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Yes	94.49%	1011
2	No	5.51%	59
		answered	1070
		skipped	11

5.7 Denodd yr holiadur yn bennaf ymateb aelodau presennol llyfrgelloedd (94%). Mae hyn yn gyson ag arolygon cyffelyb mewn lleoedd eraill, fodd bynnag er mwyn sicrhau bod llais rhai nad ydynt yn defnyddio yn cael ei glywed a'i gynnwys, cynhaliwyd nifer o weithgareddau ychwanegol ac fe adroddir arnynt ar wahân isod a all oleuo'r drafodaeth.

6.0 YMATEBION CWESTIYNAU UNIGOL I'R HOLIADUR AGORED

6.1 Cynnal y Gwasanaethau Presennol - gwneud dim byd i gyflwyniad y gwasanaeth er o bosibl gyflwyno strwythur staffio newydd

Please read the Library Service Review before you answer the following questions. The Library Service Review contains a long list of possible options for the library service; we need your opinion to inform any decisions that may change the current delivery model. What are your thoughts on the options below? Maintaining the Current Services - do nothing to the delivery of the service although possibly introduce a new staffing structure Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	45.83%	472
2	Agree	28.54%	294
3	Not sure	16.02%	165
4	Disagree	5.15%	53
5	Strongly disagree	4.47%	46
		answered	1030
		skipped	51

6.2 Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd - Dylai'r cyngor gynnig llai o lyfrgelloedd

Reduce the Library Service - the council should offer fewer libraries. Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	2.67%	28
2	Agree	4.58%	48
3	Not sure	5.82%	61
4	Disagree	21.76%	228
5	Strongly disagree	65.17%	683
		answered	1048
		skipped	33

6.3 Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgell – Dylai'r cyngor gadw pob Llyfrgell ond eu hagor am lai o oriau

Reduce the Library Service - the council should keep all of the libraries but open them for fewer hours.

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	2.90%	30
2	Agree	17.12%	177
3	Not sure	16.63%	172
4	Disagree	25.44%	263
5	Strongly disagree	37.91%	392
		answered	1034
		skipped	47

6.4 Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgell - Dylai'r cyngor roi'r gorau i'r gwasanaeth llyfrgell symudol (ond parhau i gynnig gwasanaeth caeth i'r tŷ)

Reduce the Library Service - The council should stop the mobile library service (but continue to offer a housebound service).

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	5.18%	54
2	Agree	16.68%	174
3	Not sure	18.98%	198
4	Disagree	23.68%	247
5	Strongly disagree	35.47%	370
		answered	1043
		skipped	38

6.5 Dylai'r cyngor ystyried cynnig y gwasanaeth llyfrgell o leoliadau gwahanol (er enghraifft canolfannau cymunedol, ysgolion, cyfleusterau gofal ychwanegol)

The council should consider offering the library service from alternative venues (for example community centres, schools, extra care facilities).

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	5.48%	57
2	Agree	19.81%	206
3	Not sure	21.06%	219
4	Disagree	23.65%	246
5	Strongly disagree	30.00%	312
		answered	1040
		skipped	41

6.6 Pe bai eich llyfrgell agosaf yn cau a fyddech yn dymuno cael mynediad i lyfrau llyfrgell mewn lleoliadau eraill? (Er enghraifft, gallu benthyca llyfr yn eich siop neu ganolfan gymunedol leol yn ystod eu horiau busnes arferol neu gael pwyntiau codi 'Clic a Chasglu')

If your nearest library was to close would you like to have access to library books in other locations? (For example, being able to borrow a book at your local shop or community centre during their usual hours of business or have community 'Click & Collect' pick-up points). Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	10.68%	111
2	Agree	21.66%	225
3	Not sure	21.08%	219
4	Disagree	18.09%	188
5	Strongly disagree	28.49%	296
		answered	1039
		skipped	42

6.7 Dylai'r cyngor roi'r cyfle i gymunedau gymryd rheolaeth o adeiladau llyfrgell. Bydd y cyngor yn parhau i ddarparu'r gwasanaeth llyfrgell craidd

The council should give communities the opportunity to take over the library building. The council will continue to provide the core library service. Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	8.48%	89
2	Agree	25.52%	268
3	Not sure	27.71%	291
4	Disagree	17.71%	186
5	Strongly disagree	20.57%	216
Please tell us more in the box below: (310) View			
		answered	1050
		skipped	31

Detholiad o sylwadau (allan o'r 310)

a. Would these volunteers be centrally organised by the Council - what would happen if one was sick and a replacement must be found, what about H&S matters, data protection if they use the computer based record system. Would not all of this involve additional costs for the Council so would this really save funds? Would any volunteer have relevant Criminal Records checks?

b. Given the relatively low running cost of your library buildings in the scheme of things and especially in the context of their worth, I fail to see how this will save money. I think that sustainability could be a problem. Libraries are too important to the fabric of our society to be messed about with. How many council facilities can our communities effectively run? I think managing this kind of model could prove more expensive than leaving well alone.

c. I don't use the library service at the moment, through lack of time and inconvenient opening hours BUT I know their worth in our society. Where else is free? Internet access is vital in this area? Does the council not care about the vulnerable people of Anglesey, the Elderly,

the Children? Why are you even looking at cutting this service? And 60%? Come on.. We deserve and need a first rate library service.

d. If the library is kept exactly as it is then this would be a good option.

e. mae rhai pobl ddim yn gallu defnyddio'r llyfrgell yn ystod y dydd oherwydd gwaith ayyb a wedyn ar penwythnosau mae'r llyfrgell wedi cau. Mi fasa cael y cyhoedd i helpu gyda rhedeg y llyfrgell yn syniad da a hefyd helpu pobol hefo sgiliau newydd.

f. Y logistics o gael y gymuned i redeg llyfrgell yn anodd. Angen rota o wirfoddolwyr / pobl sydd yn fodlon helpu ac angen unigolion wrth gefn rhag ofn bod rhai pobl yn sâl / ar wyliau. Unigolion y gymuned ddim o angenrheidrwydd efo'r wybodaeth berthnasol am sustem y llyfrgell / technoleg gwybodaeth.

g. If there is no other alternative then a community run service would be preferable to no service at all. However, the training and knowledge of current library staff could not be replicated overnight. The helpful guidance we receive at present would be replaced with nothing much more than an administrative staff dealing with checking books in/out.

6.8 A ddylai'r cyngor ystyried cynnig mwy o'i wasanaethau o'r adeiladau llyfrgell presennol (er enghraifft cyfleuster talu ar gyfer rhent/treth y cyngor?

Should the council consider offering more of its services from the current library buildings (for example, payment facility for rent / council tax?) Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Yes	61.63%	649
2	No	17.00%	179
3	Not sure	21.37%	225
Please tell us more in the box below: (259) View			
		answered	1053
		skipped	28

Detholiad o sylwadau (259)

a. People enjoy the social aspect of libraries, the elderly in particular, who, for the most part, do not wish to engage or do not have facility with internet-based payment systems. Many young people, people in transit and those whose situation do not permit them to have banking facilities (and so unable to gain an internet account) would also benefit.

b. My dad is old and can no longer pay at the Council offices. Paying at the library would make things easier for him, and give him somewhere to socialise.

c. You would need more staff working at the library, from what I've seen at both libraries I use they are busy doing library work and there seems less staff there now.

d. I think the council could offer much more from it libraries, there must be lots of examples of places where this works. Library staff are already experts at customer care and helping people with their information needs. Make better use of them.

e. The Council should use libraries and library buildings to deliver its services where they are needed. You have the infrastructure, use it.

f. The libraries could be adapted so that council workers can use the spaces there or 'hot' desk. Even external agencies or grants that could buy office space e.g. Flying start

g. Mi ddylai pob un o wasanaethau'r cyngor fod yn cael cynrychiolaeth o leiaf unwaith y mis mewn llyfrgelloedd neu mewn mannau eraill o fewn cymunedau. Mae'n hanfodol yn yr oes sydd ohoni fod trigolion yn gallu cael cyswllt gan adranau o'r cyngor yn agos at eu cartrefi. Mae'r Cyngor yn bodoli i weithredu ar ran trigolion yr ardal nid i'w cadw nhw ar hyd braich a'u trin fel niwsans! Po fwyaf o wasanaethau all gydweithio a'r gwasanaeth llyfrgell gorau oll ac fe fyddai'r cyhoedd, am unwaith, yn gweld y Cyngor yn gweithredu ar addewid mewn Cynllun Corfforaethol. (llyfrgelloedd yn ddrws ffrynt i'r Cyngor)

6.9 **A fyddech yn cefnogi model lle mae elusennau, busnesau neu fentrau cymdeithasol yn rhedeg rhai rhannau o'r gwasanaeth llyfrgell?**

Would you support a model where charities, businesses or social enterprises run some parts of the library service? Create Chart

			Response Percent	Response Total
1	Yes		30.25%	317
2	No		38.93%	408
3	Not sure		30.82%	323
Please tell us more in the box below: (214) View				
			answered	1048
			skipped	33

Detholiad o Sylwadau (214)

a. This model is highly prone to failure, and the statutory delivery is likely to suffer and lead to problems of compliance with standards

b. The library service needs to be a core council service. It's too precious to mess about with. Anglesey is not London

c. Os na fyddai llyfrgell ar gael, byswn, ond gwell gennyf y sefyllfa fel y mae

d. It might change the ethos but it would make it possible for the service to remain available which is preferable to no service.

e. Maybe a business would make a better job of running some aspects of it.

f. Such schemes don't work in the long term.

g. Angen ymchwil manwl gyntaf i sicrhau bod yna gyrff neu unigolion allan yn y gymuned fyddai'n fodlon gwneud hyn dros dymor hir.

h. I think local authority control and accountability is very important. I would not like to see the democratic nature of Welsh society weakened by libraries being privatised by stealth. Local authority control ensures equal opportunities for all users and ensures a statutory service level for all users.

i. yes if it saves the council money

j. Mae'n debyg y gallai elfennau o'r gwasanaeth gael ei gynnig gan endyd ar wahan i'r awdurdod lleol - mae enghreifftiau lle mae gwasanaethau danfon llyfrau i'r cartref yn gweithio yn effeithiol iawn mewn rhannau o'r DU gyda gwirfoddolwyr neu fudiadau gwirfoddol yn cynnig y gwasanaeth. Rhaid cofio fodd bynnag, mai cyfrifoldeb yr awdurdod ydi cynnig y gwasanaeth llyfrgell yn y pendraw. Petai methiant mewn gwasanaeth sydd wedi ei allanoli faint fyddai'n gostio i ail sefydlu'r gwasanaeth hwn o fewn yr awdurdod er mwyn osgoi bod yn gweithredu'n groes i'r Ddeddf Llyfrgelloedd Cyhoeddus 1964?

6.10 A fyddech â diddordeb mewn:

Would you be interested in — Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	providing access to library services from within your existing business?	4.59%	9
2	providing access to library services from your community venue?	18.37%	36
3	assisting with the delivery of the library service as a community group?	18.37%	36
4	assisting with the delivery of the library service as a volunteer?	73.98%	145
	Please tell us more about you or your business / community group (we will not publish this information; we will only use it to contact you to discuss this question further). (160) View		
		answered	196
		skipped	885

Detholiad o Sylwadau (160)

a. Libraries should remain staffed by trained qualified staff. Volunteers could add extras but looking at the staffing levels in the review I cannot see how you have any scope to reduce your staffing levels.
b. Service manager for Royal voluntary service. Intetested in a community group for older people.
c. no i already volunteer at a community shop and at beaumaris canolfan i cannot spare any more time
d. I'm a semi-retired academic so could perhaps help BUT I would not consider it appropriate to replace knowledgeable and trained library staff. Providing support if helpful might be useful.
e. Ffordd trwy'r drws cefn gan y Cyngor ydi hyn o geisio twyllo'r cyhoedd i feddwl bod gwasanaeth yn parhau, ond mewn gwirionedd, trwy dorri'n ôl ar arbenigedd y staff presennol. Mae angen i'r Cyngor dderbyn bod cyrchu gwybodaeth, llenyddiaeth a bydolwg aeddfed, lle mae trigolion y Sir yn gallu darllen eu ffordd ymlaen yn y byd, yn hollbwysig.

f. Byddwn yn hapus i gynorthwyo ymhen 2 flynedd (ar ôl ymddeol) gan bod darllen mor bwysig i mi, a bod llyfrgelloedd yn bwysig i mi gael mynediad i lyfrau yn fy mlynyddoedd glasoed. Byddwn am i ieuenctid heddiw gael yr un cyfle.
g. Anglesey council should be more open minded about employing unpaid volunteers to run or be a part of the council services across the board. i.e. administration, library services etc.

6.11 A oes gennych syniadau neu awgrymiadau gwahanol yr ydych yn meddwl y dylem archwilio iddynt? Dywedwch wrthom yn y blwch isod.

Do you have alternative ideas or suggestions you think we should explore? Please tell us in the box below.		Response Percent	Response Total
1	View	100.00%	272
		answered	272
		skipped	809

Detholiad o ymatebion (272)

a. I think the council should look further at the worth of libraries in terms of social benefits, literacy levels and just plain old somewhere to go. The review doesn't say how what percentage of the councils spend is spent on libraries but I bet its tiny. They give us so much for so little. Please respect that.
b. I think one message that comes through clear in the documents is how much the library service does for how little. Nurture them don't smoother them. I will now see about joining so I can use the online library service. Market the Service better. It won't save money but will increase use.
c. keep Llangefni and Holyhead as main libraries - close all others
d. Penderfynu fod gwasanaeth yn golygu buddsoddiad; Mae buddsoddiad yn golygu parchu safonau a sgiliau staff presennol; Mae llyfrgell yn adnodd pwysig, sy'n denu pobol i mewn at wybodaeth a llenyddiaeth; Mae mynediad at y we yn angenrheidiol, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig.
e. Credaf y dylech ystyried cau y llyfrgelloedd sydd yn perfformio salaf yn ôl eich arolwg o'r gwasanaeth a defnyddio'r gweithwyr o'r lleoliadau rheini i gryfhau yr hyn y gallwch ei gynnig mewn lleoliadau eraill
f. What about expanding income generating activities in the current library locations? The Service Review document is mainly looking at reducing costs. Consider income generating activities as well, such as a self-service cafe (explore external business to provide and commission paid to libraries). Consider increasing late fees. Annual library events for raising funds targeted for families and/or elderly populations.
g. If libraries were to close then an extension of the mobile system might be considered. Two, at least, visits per week to a particular location, to cover early evening and daytime slots. it might be possible to tie in with particular village events such as pensioners lunches or youth clubs. This is something that volunteers could help with.
h. It is a waste of the library building for it to be shut a lot of the week. Other council services could be run from there. Art classes, drop in info sessions, age concern type meeting. Couldn’t council charge groups to run other stuff or have paying classes. Holiday clubs for kids, home work clubs etc.

i. It is a duty of the local authority to provide essential services to the community – providing a library is one of them.

7 HOLIADUR PARTNERIAID/RHANDDEILIAID

7.1 Roedd yr Holiadur Partneriaid/ Rhanddeiliaid yn dilyn yr un fformat â'r holiadur agored yn nhermau opsiynau ar gyfer y dyfodol ond yn cynnwys cwestiynau mwy penodol yn nhermau'r modd y mae'r gwasanaeth llyfrgell o fantais i'r sefydliad a'i gleientiaid/ ei ddefnyddwyr. Gellir dod o hyd i gopi yn Atodiad 2

7.2 Nifer yr holiaduron a ddychwelwyd oedd 31. Adroddir ar sylwadau yn eu cyfanrwydd oherwydd y niferoedd isel a dderbyniwyd.

7.2.1 A yw eich asiantaeth / sefydliad yn gweithio mewn partneriaeth â'r gwasanaeth llyfrgelloedd?

Does your agency / organisation work in partnership with the library service? Create Chart

			Response Percent	Response Total
1	Yes		69.23%	18
2	No		30.77%	8
Please tell us more in the box below: (14) View				
			answered	26
			skipped	5

7.2.2 Pa mor bwysig yw'r gwasanaeth llyfrgelloedd i'ch gwaith?

If you answered 'Yes', how important do you think the library service is to your work? Create Chart

			Response Percent	Response Total
1	1 Very important		66.67%	12
2	2		27.78%	5
3	3		0.00%	0
4	4		0.00%	0
5	5 Not at all important		5.56%	1
			answered	18
			skipped	13

7.2.3 Os bu i chi ateb 'Na' a oes modd y gallai partneriaeth â'r gwasanaeth gynorthwyo eich sefydliad i gyflawni ei nodau. Dywedwch wrthom isod.

Pob un o'r 8 ymateb

a. Na, mae gymaint o adnoddau ar gael ar y we erbyn hyn nid ydym angen y gwasanaeth fel yr oeddwn yn y gorffennol.

b. Oes

c. If the school was able to directly order books or a mobile service could visit the school on a regular basis

d. There is considerable scope to develop and bring collaborative initiatives that involves the library service skills set and resources to benefit Agoriad and its subsidiaries in their quest to enhance the employment and training opportunities of those disabled and disadvantaged on the island

e. I do think there is scope for the council to remodel some of its service provision for people with learning disabilities and mental health problems so that, instead of day centres and existing day opportunities, a more work-focussed approach is taken. This could mean remodelling libraries as a social services supported social enterprise.

f. Mae hynny yn bosib gan ein bod yn wasanaeth I cyhoedd Llangefni a'r dalgylch.

g. Rydym yn Gyngor Cymuned sydd am sicrhau bod gwasanaethau a chyfleoedd ar gael drigolion ein ardal.

h. No

7.2.4 A yw eich asiantaeth / sefydliad yn defnyddio'r gwasanaeth llyfrgell?

Does your agency / organisation use the library service (as a member or otherwise)? Create Chart

			Response Percent	Response Total
1	Yes		66.67%	16
2	No		33.33%	8
Please tell us more in the box below: (12) View				
			answered	24
			skipped	7

Pob un o'r 8 ymateb

a. Defnyddwyr
b. All teachers have class membership cards for each class of pupils to choose their own reading books. Teachers also use the service to source reference books for term topics
c. we have clients who use the library service on a regular basis as part of job seeking or gathering information.
d. We do not use the library formally as an organisation. However, some of our staff and some of the people we support will be library users

e. We encourage clients to use the library for internet access
We meet clients for 121 support sessions in the library
We recently held a 'reading week' with clients, encouraging them to get a library card and read more
f. Many older people are members of libraries. We also target groups of older people to participate in learning opportunities within libraries and ageing well centres.
g. defnyddio fel unigolyn
h. Mae nifer o aelodau'r CYngor yn ddefnyddwyr cyson o'r llyfrgell yn Amlwch a hefyd y bws sydd yn ymweld a chymunedau lleol
i. Byddaf yn benthyg llyfrau yn rheolaidd i ddefnyddio yn ein sesiynau
j. Mae llawer o' cwsmeriad yn defnyddio'r gwasanaeth.
k. Vital to our work. The library is the hub of the Town.
l. The Open University in Wales currently have 159 students living in the Anglesey constituency area. We promote the library services to our existing students and use the library as a way of promoting our free learning and our courses and qualifications to potential students living in the area.

7.2.5 A yw eich cleientiaid / defnyddwyr gwasanaeth yn defnyddio gwasanaethau llyfrgell Ynys Môn?

Do your clients / service users use library services on Anglesey? Create Chart

			Response Percent	Response Total
1	Yes		84.00%	21
2	No		0.00%	0
3	Not sure		16.00%	4
Please tell us more in the box below: (13) View				
			answered	25
			skipped	6

Pob un o'r 13 ymateb

a. The library is situated adjacent to the school

b. tenants use the computers to look/apply for jobs, obtain information about Universal Credit and soon will need it for complete changed due to Universal credit coming in.

c. as above

d. Not sure of the specific numbers

e. They mainly use the library as a quiet space with internet access

f. As above

g. Cyhoedd

h. Mae'n hanfodol bwysig iddynt gael defnyddio cyfrifaduron a chael mynediad i'r we

i. Ar ddiwedd pob sesiwn mae 75% o'r rhieni yn benthyg llyfrau a dvds

j. Nifer fawr ar ôl mynychu sesiymnnau Twf yn mynd i Rhannu Rhigwm hefyd ac yn benthyg llyfrau

k. Mae rhai o blant yr ysgol yn defnyddio llyfrgell Cemaes ac yn siared am y llyfrau meant wedi cael o'r fan honno. Maent yn dod a thystysgrifau meant wedi eu hennill dros gwyliau'r haf I ddangos i'w ffrindiau

l. At our meetings, held monthly throughout the year we frequently refer to local issues and the Library is given as the main reference point from which to obtain information. Members who do not have computer access are also advised that this is available at the library.

m. See above. As part of our work with current and potential students we promote the library service as a place to go for informal learning, access to computers and access to information.

7.2.6 Dywedwch wrthom pa mor bwysig yr ydych yn meddwl yw'r gwasanaeth llyfrgelloedd i'ch cleientiaid/ defnyddwyr gwasanaeth.

Please tell us how important you think the library service is to your clients / service users? Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	1 Very important	62.50%	15
2	2	20.83%	5
3	3	12.50%	3
4	4	4.17%	1
5	5 Not at all important	0.00%	0
		answered	24
		skipped	7

7.2.7 Dywedwch wrthom sut yr ydych yn meddwl y gallai'r gwasanaeth llyfrgell ddod yn fwy perthnasol i'ch sefydliad neu eich cleientiaid / defnyddwyr gwasanaeth.

Please tell us how you think the library service could change to be more relevant to your organisation or your clients / service users.

		Response Percent	Response Total
1	View	100.00%	15
		answered	15
		skipped	16

Pob un o'r 15 ymateb

a. become digital hubs / one stop shops

b. oriau agor - gwasanaethau I fod yn fwy hyblyg

c. Best service is the current one provided

d. provide tablets/kiosks- perhaps have a computer room

e. we feel that the library service should be allowed the freedom and flexibility to engage with organisations such as ours so that allows value adding activities can be developed and greater community benefit is accrued. there appear to be a corporate silo mentality prevailing which restricts this happening.

f. Angen codi proffil I ddangos cymaint o adnoddau / gwasanaethau sydd ar gael o fewn ein llyfrgelloedd

g. Mae'r cyfleusterau, yn arbennig mewn ardaloedd difreintiedig, yn hanfodol gan nad yw'r rhain ar gael o hyd yn y cartref.

h. Establishing libraries as community hubs - perhaps amalgamating with benefits advice services, mental health drop-in centres, housing support services (such as form filling etc), medical services - blood pressure, chiropody, healthy lifestyle information etc - would make them more sustainable

i. Consideration can be given to work in partnership with adult services in developing a community hub model within existing library settings. This would support the prevention and early intervention agenda with older people. Hubs can provide signposting, advice and information, social and learning opportunities and promote intergenerational activity.

j. llawer yn ddibynnol ar y gwasanaeth, I logi llyfrau, defnyddio I ddarllen papurau newydd, cyfrifiaduron, lle ymgynnul I wahanol grwpiau, wifi, llun gopio, ymchwilio I fewn I faterion, astudio, copiau o fapiau OS. cyfarfod a phobl eraill

k. gall mwy o waith partneriaeth fod o fudd I ni fel sefydliad- gall yr gwasanaeth fod yn ymwybodol o'r gwasanaeth rydym ni yn gynnig er mwyn cefnogi yr hyn rydym yn ei gynnig

l. Angen mwy o hysbysebu/hyrwyddo'r gwasanaethau sydd ar gael mewn Llyfrgell

m. Ardal blant fwy

n. Parhâd i'r hyn sy'n digwydd nawr.

o. Provide a permanent information point about local societies, not just ours.

7.3 Rhan B: Y dyfodol

7.3.1 Cynnal y Gwasanaethau Presennol

The Library Service Review contains a long list of possible options for the library service; we need your opinion to inform any decisions that may change the current delivery model.What are your thoughts on the options below? (Please indicate if you agree or disagree with the following statements by ticking one box.)Maintaining the Current Services - do nothing to the delivery of the service although possibly introduce a new staffing structure

Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	8.70%	2
2	Agree	30.43%	7
3	Not sure	34.78%	8
4	Disagree	8.70%	2
5	Strongly disagree	17.39%	4
		answered	23
		skipped	8

7.3.2 Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd: Llai o Lyfrgelloedd

Reduce the Library Service - the council should offer fewer libraries. Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	4.17%	1
2	Agree	0.00%	0
3	Not sure	16.67%	4
4	Disagree	33.33%	8
5	Strongly disagree	45.83%	11
		answered	24
		skipped	7

7.3.3 Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd: Llai o oriau agor

Reduce the Library Service - the council should keep all of the libraries but open them for fewer hours. Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	4.35%	1
2	Agree	17.39%	4
3	Not sure	17.39%	4
4	Disagree	52.17%	12
5	Strongly disagree	8.70%	2
		answered	23
		skipped	8

7.3.4 Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd: Terfynu'r Llyfrgell Symudol (ond cynnal y gwasanaeth i'r rhai caeth i'r tŷ)

Reduce the Library Service - the council should stop the mobile library service (but continue to offer a housebound service). Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	4.17%	1
2	Agree	16.67%	4
3	Not sure	16.67%	4
4	Disagree	33.33%	8
5	Strongly disagree	29.17%	7
		answered	24
		skipped	7

7.3.5 Dylai'r Cyngor ystyried cynnig y gwasanaeth llyfrgelloedd o leoliadau gwahanol

The council should consider offering the library service from alternative venues (for example community centres, schools, extra care facilities) Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	17.39%	4
2	Agree	52.17%	12
3	Not sure	21.74%	5
4	Disagree	4.35%	1
5	Strongly disagree	4.35%	1
		answered	23
		skipped	8

7.3.6 Mynediad i Lyfrau Llyfrgell mewn lleoliadau eraill

If your nearest library was to close would you like to have access to library books in other locations? (For example, being able to borrow a book at your local shop or community centre during their usual hours of business or have community 'Click & Collect' pick-up points) Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	12.50%	3
2	Agree	54.17%	13
3	Not sure	20.83%	5
4	Disagree	12.50%	3
5	Strongly disagree	0.00%	0
		answered	24
		skipped	7

7.3.7 Dylai'r cyngor roi'r cyfle i gymunedau gymryd adeilad y llyfrgell drosodd. Bydd y cyngor yn dal i ddarparu'r gwasanaeth llyfrgell craidd

The council should give communities the opportunity to take over the library building. The council will continue to provide the core library service. Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	12.50%	3
2	Agree	41.67%	10
3	Not sure	25.00%	6
4	Disagree	16.67%	4
5	Strongly disagree	4.17%	1
Please tell us more in the box below: (7) View			
		answered	24
		skipped	7

Pob un o'r 7 ymateb

a. cysylltu efo'r aelodau y cymunedau I drafod yn agored am asesu gwhanol ffyrdd o weithio

b. What we do know is that there is a need to keep the specialist skills of library staff. We feel that allowing greater scope for collaborative working would enhance the service and enable it to reach a wider audience. it would also allow the library service to become a stakeholder

in a wider range of initiatives thus ensuring a greater chance of sustainability. Examples could and should include engagement with those seeking work, community training and social enterprises. This would create opportunities for bespoke library interventions as well as delivery of the generic role.

c. oni fyddai'n syniad da cynnwys y llyfrgell sirol dan do'r ysgol uwchradd - disgyblion, staff a rhieni yn gallu manteisio ar y gwasanaeth

d. Whilst a click and collect option from other venues sounds interesting, this requires internet access and digital literacy skills which many people do not have. Many people also use the library as a quiet space which is essential for people studying.The library provides internet access while other venues may not. This is essential to ensure people because everything is now online

e. Adult services in partnership with the Community Voice project in Medrwn Mon have worked closely with the citizens of Seiriol ward on the Building Communities project. This ia an asset based approach to community development and is in keeping with the aspirations of the Social Services and Wellbeing Wales Act. Develop Social Enterprises and community/3rd sector consortia can ensure vital services/services of value and importance for people is continued.This along with the Ageing Well in Wales programmes places great value on utilising community assets to their full potential, encouraging and promoting communities to take more control of the services they value.

f. sicrhau y gwasanaeth –

g. Q1 Depends on what you mean by new staffing structure. Trained staff are key to the success of the library; you need more not fewer. Q3 Sorry but that is a very badly worded question. You actually need to extend the Library Service.
I don't think the person who wrote the questions understands the value to the community of a Library. We value all it has to offer, including the professionals who run it.

7.3.8 A ddylai'r cyngor gynnig mwy o'i wasanaethau o'r adeiladau llyfrgell presennol?

Should the council consider offering more of its services from the current library buildings (for example payment facility for rent / council tax? Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Yes	91.67%	22
2	No	4.17%	1
3	Not sure	4.17%	1
Please tell us more in the box below: (8) View			
		answered	24
		skipped	7

Pob un o'r 8 ymateb

a. This may be a good idea to bring different services into one building to cut costs
b. perhaps a one stop shop were a member of housing and council tax can arrange a time slot twice a week so tenants can visit the centre, learn, read books, seek advice online and then

talk to a housing member of staff for any issues such as ASB issues, payment rent etc so we are on hand to give advice face to face.

c. Given that the library service has been targeted for such extensive cuts we would need greater clarity on the rationale and structure of such an option.
d. A community hub model would certainly increase the footfall of people accessing library services.
e. defnyddio yr adeilad ar gyfer llawer o wasanaethau gwahanol
f. Os yw'n golygu cyfiawnhau parhad yr adeiladau. Gall y llyfrgelloedd gynnal 'syrjeris' budd-daliadau / rhent unrhyw broblemau unwaith yr wythnos
g. If the libraries are to be the direct contact point with the Council it would make sense to offer this and wider services perhaps CAB and certainly to act as a Tourist Office point. You can't do that if you cut back locations, hours and staff.
h. Offering additional services at the libraries seems the best way to maintain services with limited resources. This has the potential to increase footfall to the library and introduce new customers to the library services.

7.3.9 A fyddech yn cefnogi model lle mae elusennau, busnesau neu fentrau cymdeithasol yn rhedeg rhai rhannau o'r gwasanaeth llyfrgelloedd?

Would you support a model where charities, businesses or social enterprises run some parts of the library service? Create Chart

			Response Percent	Response Total
1	Yes		60.87%	14
2	No		4.35%	1
3	Not sure		34.78%	8
Please tell us more in the box below: (3) View				
			answered	23
			skipped	8

Pob un o'r 5 ymateb

a. provided the specialist skills set was available to support such an approach
b. As mentioned previously establishing social enterprises is a key element in the Social Services and Wellbeing Wales Act. The Council has signed up to the Dublin Declaration. This places emphasis on developing Age Friendly Communities. Libraries to me are located across the island providing accessible opportunities and information for older people on Anglesey.
c. If one of the purposes of the library is to be the direct link with the Council, it's local contact point, then running it with volunteers does not reflect well on the Council.
d. We all know times are hard, we have to cut back etc. but this death by a thousand cuts has been going on for years. People are weary of it and the thought of a 60% cut is ridiculous.
e. Volunteers are increasingly hard to come across; if they thought they were taking someone's job it would be even more difficult.

7.3.10 A fyddai gennych ddiddordeb mewn:

Would you be interested in:			Create Chart
		Response Percent	Response Total
1	Providing access to library services from within your existing business	66.67%	6
2	Providing access to library services from your community venue	66.67%	6
3	Assisting with the delivery of the library service as a community group	55.56%	5
4	Assisting with the delivery of the library service as a volunteer	22.22%	2
If so, please tell us more about you or your business/community group. (We will not publish this information; we will only use it to contact you to discuss this question further.) (7) View			
		answered	9
		skipped	22

*ni ddatgelwyd y sylwadau yn y cam hwn.

7.3.10 A oes gennych unrhyw syniadau neu awgrymiadau gwahanol?

Do you have alternative ideas or suggestions you think we should explore? Please tell us in the box below.			
		Response Percent	Response Total
1	View	100.00%	6
		answered	6
		skipped	25

Pob un o'r 6 ymateb

a. mi fyddem yn hoffi bod yn rhan o grwp i drafod yn bellach
b. I think the idea of a one-stop shop e.g. Libraries/Leisure Centres would be a good opportunity to retain services and also expand possibly for those not currently using one of either services.
c. yes - please contact.
d. ail frandio beth yw llyfrgell I ddenu llawer mwy o bobl drwy eu drysau!
e. As I`ve mentioned earlier the community hub model can be discussed in greater detail and is particularly relevant to older people. The Ageing Well in Wales programme run from the Office of the Commissioner for Older People has the learning and employment of older people as one of its five key areas.
f. At some stage politicians, including our Councillors, have got to decide if they believe that the current austerity measures are workable if you believe in growth. You already need to invest in the Library Service in order to sustain a minimum service; and you make no mention of future, increasing and changing demands on the Service.

8.0 SESIYNAU ESTYN ALLAN

8.1 YMGYNGHORIAD POBL IFANC

8.2 Ymgynghoriadau Ysgolion Uwchradd

Digwyddodd 4 sesiwn ymgynghori byr fyfyr mewn 4 o ysgolion uwchradd y sir. Hwyluswyd y sesiynau gan Llais Ni, a mynychodd Staff y Llyfrgelloedd i ddarparu cefndir a gwybodaeth.

Roedd 3 brif thema trafodaeth:

- A ydych yn defnyddio'r gwasanaeth Llyfrgell cyhoeddus? Pam? Lle? Pryd? Beth?
- Pam nad ydych yn ei ddefnyddio? Beth a fyddai'n gwneud i chi ddefnyddio'r gwasanaeth yn fwy?
- Y dyfodol - A oes gennych unrhyw syniadau? Sut y gallem gyflwyno'r gwasanaeth yn well?

Roedd trafodaethau'n fywiog gyda phobl ifanc yn hapus i leisio'u barn a'u syniadau. Adroddir am ymatebion yn Atodiad 3

8.3 Llais Ni

8.3.1 Mynychodd y Gwasanaeth Llyfrgelloedd Fforwm Llais Ni yn Llangefni (14/12/2015). Mae Llais Ni yn brosiect sy'n gweithio gyda plant a phobl ifanc i sicrhau y clywir eu lleisiau ar y materion sy'n bwysig iddynt.

8.3.2 Mynychodd 23 o bobl ifanc rhwng 12 a 24 oed y sesiwn. Cyflwynwyd yr ymgynghoriad i dri grŵp; cafwyd cyfle i gyfranogwyr ofyn cwestiynau. Gofynnwyd iddynt wedyn am eu hymateb i 11 o gwestiynau a oedd yn cyfateb yn agos â rhan B yr ymgynghoriad cyhoeddus. Ymatebodd y cyfan o'r rhai a oedd yn bresennol. Dim ond un unigolyn nad ymatebodd i bob cwestiwn gan ei fod wedi gorfod gadael cyn diwedd y sesiwn. Mae pob ymateb a dderbyniwyd wedi ei gynnwys yn Atodiad 4 yn yr iaith y'i derbyniwyd ac mewn perthynas â phob cwestiwn unigol.

9.0 Fforwm Tai Gwarchod Ynys Môn

9.1 83 o gyfranogwyr lle roedd 72%yn rhai nad oedd yn defnyddio.

9.2 Gofynnwyd yr un cwestiynau ag yn Rhan B: Y Dyfodol yr holiadur agored a phartneriaid/rhanddeiliaid i'r cyfranogwyr

9.3 **Dylai'r cyngor gynnig llai o lyfrgelloedd**

Reduce the Library Service - the council should offer fewer libraries. Create Chart

			Response Percent	Response Total
1	Strongly agree		0.00%	0
2	Agree		3.61%	3
3	Not sure		1.20%	1
4	Disagree		95.18%	79
5	Strongly disagree		0.00%	0
			answered	83
			skipped	1

9.4 Dylai'r cyngor gadw'r llyfrgelloedd ond agor am lai o oriau

Reduce the Library Service - the council should keep all of the libraries but open them for fewer hours.			Response Percent	Response Total
1	Strongly agree		0.00%	0
2	Agree		7.14%	6
3	Not sure		5.95%	5
4	Disagree		86.90%	73
5	Strongly disagree		0.00%	0
			answered	84
			skipped	0

9.5 Dylai'r cyngor ystyried cynnig y gwasanaeth Llyfrgell o leoliadau eraill

The council should consider offering the library service from alternative venues (for example community centres, schools, extra care facilities).			Response Percent	Response Total
1	Strongly agree		0.00%	0
2	Agree		28.92%	24
3	Not sure		28.92%	24
4	Disagree		42.17%	35
5	Strongly disagree		0.00%	0
			answered	83
			skipped	1

9.6 Pe tai eich Llyfrgell agosaf yn cau a fyddech yn hoffi cael mynediad at lyfrau Llyfrgell mewn lleoliadau eraill

If your nearest library was to close would you like to have access to library books in other locations? (For example, being able to borrow a book at your local shop or community centre during their usual hours of business or have community 'Click & Collect' pick-up points).			Response Percent	Response Total
1	Strongly agree		0.00%	0
2	Agree		14.46%	12
3	Not sure		1.20%	1
4	Disagree		84.34%	70
5	Strongly disagree		0.00%	0
			answered	83
			skipped	1

9.7 Dylai'r cyngor roi cyfle i gymunedau gymryd rheolaeth o adeiladau. Y cyngor fyddai'n darparu'r gwasanaeth Llyfrgell.

The council should give communities the opportunity to take over the library building. The council will continue to provide the core library service. Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Strongly agree	0.00%	0
2	Agree	9.52%	8
3	Not sure	0.00%	0
4	Disagree	90.48%	76
5	Strongly disagree	0.00%	0
Please tell us more in the box below: (0)			
		answered	84
		skipped	0

9.8 A ddylai'r cyngor gynnig mwy o'i wasanaethau o adeiladau'r Llyfrgell?

Should the council consider offering more of its services from the current library buildings (for example, payment facility for rent / council tax?) Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Yes	97.62%	82
2	No	2.38%	2
3	Not sure	0.00%	0
Please tell us more in the box below: (0)			
		answered	84
		skipped	0

9.9 A fyddech yn cefnogi model lle bo elusen, busnes neu fenter gymdeithasol yn rhedeg rhai agweddau o'r gwasanaeth Llyfrgell?

Would you support a model where charities, businesses or social enterprises run some parts of the library service? Create Chart

		Response Percent	Response Total
1	Yes	10.71%	9
2	No	88.10%	74
3	Not sure	1.19%	1
Please tell us more in the box below: (0)			
		answered	84
		skipped	0

9.10 Gofynnwyd cwestiwn ychwanegol i'r Fforwm Tai Gwarchod

Pa mor bwysig yw llyfrgelloedd i'r gymuned?		
Dim yn bwysig	0	0%
Gweddol bwysig	0	0%
Pwysig iawn	0	0%
Hanfodol	84	100%

10.0 AROLYGON STRYD WYNEB YN WYNEB

10.1 Fel yr adroddwyd yn 4.4 cynrychiolwyd canran uchel o ddefnyddwyr yn ymatebion yr holiadur. Mae hyn yn unol ag ymgynghoriadau cyffelyb a gynhaliwyd mewn lleoedd eraill. O ganlyniad cynhaliwyd ymgynghoriadau 'arolwg stryd' ychwanegol i gael ymateb gan y grŵp hwn er mwyn goleuo'r trafodaethau. Casglwyd ymatebion gan ddefnyddwyr a rhai nad ydynt yn ddefnyddwyr.

Gofynnwyd yr un cwestiynau ag yn Rhan B: Y Dyfodol, yr holiadur agored a partneriaid/rhanddeiliaid i'r cyfranogwyr.

Holiadur Gwasanaeth Llyfrgelloedd - Wyneb yn Wyneb Porthaethwy 21/12/2015.

21 ymateb 90% yn rhai nad ydynt yn defnyddio

Holiadur Gwasanaeth Llyfrgelloedd – Wyneb yn Wyneb Llangefni 17/12/2015

17 ymateb 82% yn rhai nad ydynt yn defnyddio

Holiadur Gwasanaeth Llyfrgelloedd - Wyneb yn Wyneb Amlwch 09/12/2015

13 ymateb 82% yn rhai nad ydynt yn defnyddio

Holiadur Gwasanaeth Llyfrgelloedd – Wyneb yn Wyneb Caergybi 09/12/2015

41 ymateb 63% yn rhai nad ydynt yn defnyddio

10.2 Manylir isod ar yr ymatebion a dderbyniwyd.

10.2.1

Cynnal y Gwasanaethau Presennol – gwneud dim byd i gyflwyno'r gwasanaeth er o bosibl gyflwyno strwythur staffio newydd		
Cytuno'n Gryf	12	13%
Cytuno	54	58%
Anghytuno	3	3%
Anghytuno'n Gryf	24	26%

10.2.2

Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd - dylai'r cyngor gynnig llai o lyfrgelloedd.		
Cytuno'n Gryf	1	1%
Cytuno	27	29%
Anghytuno	9	10%
Anghytuno'n Gryf	55	60%

10.2.3

Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd - dylai'r cyngor gadw'r holl lyfrgelloedd ond eu hagor am lai o oriau.		
Cytuno'n Gryf	1	1%
Cytuno	29	31%
Anghytuno	15	16%
Anghytuno'n Gryf	48	52%

10.2.4

Lleihau'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd – Dylai'r cyngor derfynu'r gwasanaeth llyfrgell symudol (ond parhau i gynnig gwasanaeth caeth i'r tŷ).		
Cytuno'n Gryf	0	0%
Cytuno	19	21%
Anghytuno	35	39.5%
Anghytuno'n Gryf	35	39.5%

10.2.5

Dylai'r cyngor ystyried cynnig y gwasanaeth llyfrgell o wahanol leoliadau (er enghraifft canolfannau cymunedol, ysgolion, cyfleusterau gofal ychwanegol).		
Cytuno'n Gryf	3	4%
Cytuno	32	43%
Anghytuno	19	25%
Anghytuno'n Gryf	21	28%

10.2.6

Pe bai eich llyfrgell agosaf i gau a fyddech yn hoffi cael mynediad i lyfrau llyfrgell mewn lleoliadau eraill? (Er enghraifft, gallu benthyg llyfr yn eich siop neu eich canolfan gymunedol leol yn ystod eu horiau busnes arferol neu gael pwyntiau codi 'Clic a Chasglu' cymunedol).		
Cytuno'n Gryf	0	0%
Cytuno	28	35%
Anghytuno	30	38%
Anghytuno'n Gryf	21	27%

10.2.7

Dylai'r cyngor roi'r cyfle i gymunedau gymryd rheolaeth o adeiladau llyfrgell. Bydd y cyngor yn parhau i ddarparu gwasanaeth llyfrgell craidd.		
Cytuno'n Gryf	1	1%
Cytuno	34	45%
Anghytuno	25	33%
Anghytuno'n Gryf	16	21%

10.2.8

A ddylai'r cyngor ystyried cynnig mwy o'i wasanaethau o'r adeiladau llyfrgell presennol (er enghraifft, cyfleuster talu rhent / treth gyngor?)		
Dylai	67	76%
Na ddylai	10	11%
Dim yn siŵr	11	13%

10.2.9

A fyddech yn cefnogi patrwm lle mae elusennau, busnesau neu fentrau cymdeithasol yn rhedeg rhai rhannau o'r gwasanaeth llyfrgelloedd?		
Byddwn	25	37%
Na fyddwn	28	42%
Dim yn siŵr	14	21%

10.2.10

Pa mor bwysig yw llyfrgelloedd i'r gymuned?		
Dim yn bwysig	5	3%
Gweddol bwysig	25	15%
Pwysig iawn	41	25%
Hanfodol	95	57%

11.0 GOHEBIAETH A DDERBYNIWYD

11.1 Atgynhyrchir gohebiaeth yn Atodiad 5

Llythyr gan ddefnyddiwr llyfrgell

Llythyr gan Gymdeithas Ddinesig Porthaethwy

Llythyr o Gyngor Tref Biwmares

Llythyr o'r Brifysgol Agored yng Nghymru

24/01/16 Sgrwtini 01/02/16

ADRODDIAD BLYNYDDOL AR BERFFORMIAD YSGOLION AWDURDOD MÔN

Pwyllgor	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
Teitl yr Adroddiad	Adroddiad Blynyddol ar Berfformiad Ysgolion Môn
Dyddiad y cyfarfod	Chwefror 1af 2016
Swyddog Perthnasol ac awdur yr adroddiad	Delyth Molyneux/ GwE
Deilydd Portffolio Perthnasol	Cynghorydd Ken Hughes

Rhagarweiniad
Prif bwrpas yr adroddiad yw cyflwyno gwybodaeth i ganiatáu aelodau etholedig i graffu ar ganlyniadau diwedd cyfnodau allweddol y flwyddyn addysgol 2014/2015. Mae'r math o wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad, a'r cyfle i holi cwestiynau pellach, yn gyfraniad pwysig at y broses hunan arfarnu. Yn y cyd-destun hwn, rhaid i ni atgoffa'n hunain bod Fframwaith Estyn ar gyfer arolygu awdurdodau yn gosod disgwyliad arnom, fel rhan o'r broses hunan arfarnu, i allu ateb y math o gwestiynau a restrir isod:

- Sut mae'r Awdurdod yn perfformio yn erbyn y meincnodau a osodir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer CA3 a CA4?
- Sut mae perfformiad yr Awdurdod yn cymharu gyda gweddill awdurdodau Cymru?
- A yw perfformiad yn y pynciau craidd yn debyg?
- Ym mha gyfnod allweddol mae'r perfformiad ar ei orau? Ym mha agweddau y mae angen gwelliannau?
- Beth yw dosbarthiad ysgolion ar draws chwarteli cinio am ddim? A yw'r dosbarthiad hwn yn well neu'n waeth na'r patrwm cenedlaethol?
- A oes ysgolion sydd i'w gweld yn tanberfformio?

Gofynnir i Aelodau Etholedig graffu ar gynnwys yr adroddiad er mwyn gallu ateb y math o gwestiynau a nodir uchod.

Gwybodaeth gyd-destunol
Mae Tabl 1 yn dangos % disgyblion oedran ysgol statudol sydd â hawl i brydau ysgol am ddim ym Môn dros y pum mlynedd diwethaf mewn cymhariaeth â Chymru ac awdurdodau unigol.

Tabl 1: % disgyblion oedran ysgol statudol sydd â hawl i brydau ysgol am ddim [PYD]

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ynys Môn	17.7%	18.0%	18.8%	18.0%	19.1%	18.5%	18.8%
Cymru	17.8%	18.9%	19.7%	19.3%	19.5%	19.1%	19.2%
Safle *(1=isaf)**	12	11	11	10	13	11	11

Mae'r safle yn dynodi lleoliad Môn mewn cymhariaeth ag awdurdodau Cymru, gyda'r safle isaf yn dynodi'r ganran isaf o ddisgyblion 5-15 oed yn derbyn PYD. Awgryma'r tabl, os derbynnir bod hawl i brydau ysgol am ddim yn fesur priodol o amddifadedd, y dylai perfformiad Môn fod yn oddeutu unfed-ar-ddeg o awdurdodau Cymru h.y. yn cyfateb i'r safle prydau ysgol am ddim. Mae'r % ar gyfer ysgolion cynradd yn unig yn 19.8% [20.1% Cymru], tra bo'r ffigwr cyfatebol ar gyfer ysgolion uwchradd yn 17.1% [17.5% Cymru].

Tabl 2: % dysgwyr darpariaeth AAA

Cynradd	Uwchradd

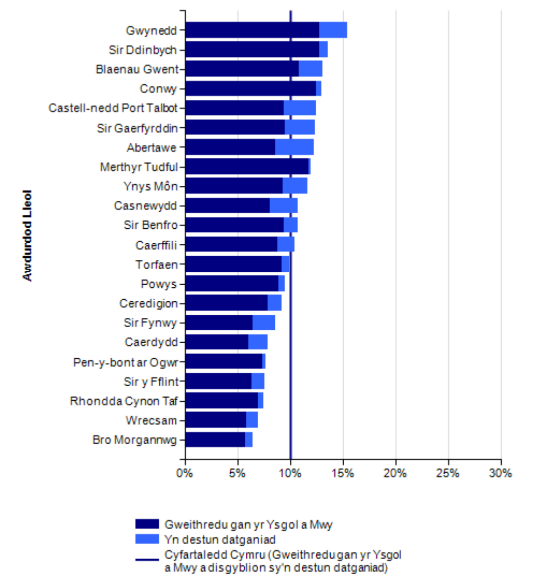

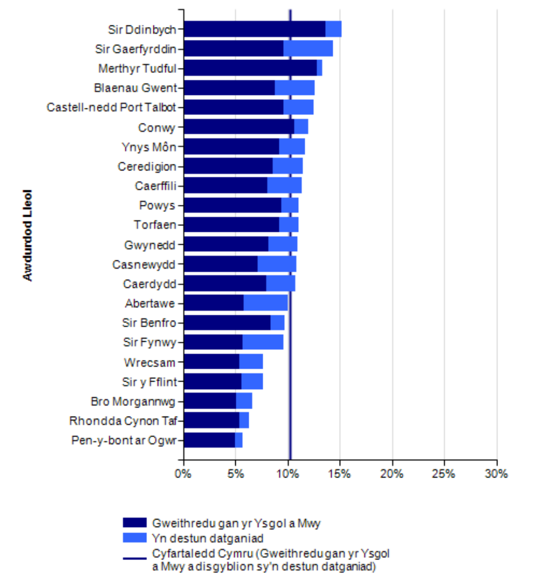

Tabl 3: % dysgwyr yn derbyn addysg heblaw yn yr ysgol [cyfradd bob 1,000 dysgwr]

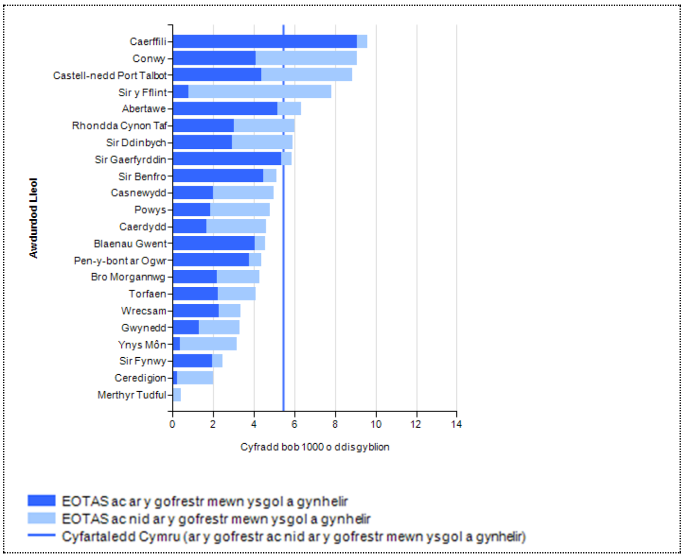

Sylwebaeth ar berfformiad

Cyfnod Sylfaen a Chyfnod Allweddol 2

Dengys Tabl 4 y ganran o ddisgyblion sy'n cyflawni'r Dangosydd Cyfnod Sylfaen [DCS] yn 2012, 2013, 2014 a 2015, ynghyd â'r ganran o ddisgyblion sydd wedi cyflawni'r DPC ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 [CA2] dros yr un cyfnod. Dangosir hefyd safle perfformiad Môn mewn cymhariaeth â gweddill awdurdodau Cymru.

Tabl 4 : % disgyblion sy'n cyflawni'r Dangosydd Cyfnod Sylfaen (DCS) a'r Dangosydd Pynciau Craidd (DPC) yn CA2

	Cyfnod Sylfaen				Cyfnod Allweddol 2			
	2012	**2013**	**2014**	**2015**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Môn	84.1%	85.8%	84.6%	86.2%	84.7%	88.0%	87.8%	91.8%
Cymru	80.5%	83.0%	85.2%	86.8%	82.6%	84.3%	86.1%	87.7%
Safle (1=gorau)	5 (+5)	6 (+7)	12 (-1)	15 (-4)	8 (+2)	3 (+10)	7 (+4)	3 (+8)

Mae cynnydd o +1.6% ym mherfformiad yr Awdurdod yn y Dangosydd Cyfnod Sylfaen yn 2015 ac mae'n cyfateb i'r cynnydd cenedlaethol. Mae hyn yn gosod Môn yn safle 15 o blith holl Awdurdodau Cymru. Gwelwyd cynnydd sylweddol hefyd ym mherfformiad dysgwyr PYD yn y prif ddangosydd [77.1%]. Mae hyn yn welliant o +5.8% ar ffigwr 2013 a +9.7% ar 2014. Yn y dangosyddion eraill, mae perfformiad yr Awdurdod fel â ganlyn ; *Dangosydd 5+ Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn y Gymraeg* 89.8% [safle 17 o'r 22 awdurdod ond cynnydd o +1.7% ar ffigwr 2014]. Roedd y cyfartaledd cenedlaethol yn 91.3% [cynnydd o +1.5% ar ffigwr 2014] ond rhaid cofio bod safle'r Awdurdod o safbwynt y Gymraeg yn isel gan fod canran uchel iawn o ddisgyblion Môn yn cael eu hasesu yn y Gymraeg mewn cymhariaeth ag awdurdodau eraill; *Deilliant 5+ Datblygiad Mathemategol* 89.4% [safle 13] a *Deilliant 5+ Datblygiad Personol, Cymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Diwylliannol* 95.8% [safle 6]. Mae perfformiad yn y ddau ddangosydd yn dangos cynnydd ar ffigwr 2014 [+1.2% Mathemateg a +1.9% Personol]. Fodd bynnag, mae'r ffigwr ar gyfer *Datblygiad Mathemategol* ychydig yn is [-0.3%] na'r ffigwr cenedlaethol ar gyfer 2015. Mae perfformiad Deilliant 6+ ar draws y dangosyddion yn dangos cynnydd sylweddol ar ffigwr 2014 [+4.5% *Iaith Cymraeg*; +6.5% *Datblygiad Mathemategol* a +5.1% *Datblygiad Personol]* ac yn rhagori ar y cyfartaledd a'r cynnydd cenedlaethol mewn *Datblygiad Mathemategol* a *Datblygiad Personol*. Union ganrannau fel â ganlyn : *Deilliant 6+ Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn y Gymraeg [Môn 36.6%: Cymru 36.8%]; Deilliant 6+ Datblygiad Mathemategol [Môn 36.0%: Cymru 34.3%]; Deilliant 6+ Datblygiad Personol, Cymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Diwylliannol [Môn 59.6%: Cymru 56.0%]*.

Yn CA2, mae perfformiad yn y Dangosydd Pynciau Craidd [DPC] wedi cynyddu +4.0% i 91.8% [mewn cymhariaeth â chynnydd cenedlaethol cyfatebol o +1.6%] ac yn gosod Môn yn safle 3 o blith holl Awdurdodau Cymru. Gwelwyd gostyngiad bychan ers 2014 ym mherfformiad dysgwyr PYD yn y prif ddangosydd [lawr -0.7% i 78.7%] ond mae'n parhau i fod yn uwch na'r mwyafrif helaeth o awdurdodau eraill y gogledd. Mae perfformiad ar draws pob dangosydd [lefelau disgwyliedig a lefelau uwch] yn dangos cynnydd ar ffigwr 2014, ac ymhob achos ac eithrio'r Gwyddoniaeth L5+, yn uwch na'r cynnydd cenedlaethol cyfatebol. Mae perfformiad 2015 Môn hefyd yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ac eithrio yn achos Cymraeg L4+ [-0.8% yn is] a Gwyddoniaeth L5+ [-0.2% yn is].

Mae perfformiad L4+ yn gosod yr Awdurdod yn y safleoedd canlynol o blith 22 Awdurdod Cymru : Cymraeg [14 **cofier y sylw uchod parthed maint y cohort gaiff ei asesu yn y Gymraeg*]; Saesneg [3]; Mathemateg [3] a Gwyddoniaeth [3]. Mae hyn yn dda iawn ac yn sylweddol uwch na'r safle PYD disgwyliedig.

Mae'r tabl isod [Tabl 5] yn dangos perfformiad diwedd CA2 yn y pynciau craidd, sef Cymraeg, Saesneg, Mathemateg a Gwyddoniaeth, ar y lefel ddisgwyliedig a'r lefel uwch, ynghyd â pherfformiad cyfatebol Cymru dros y cyfnod treigl.

Tabl 5 : % y disgyblion sy'n cyflawni lefelau disgwyliedig a lefelau uwch ar ddiwedd CA2 ynghyd â pherfformiad cyfatebol Cymru

	2012		2013		2014		2015	
	Môn	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**
Cymraeg L4+	74.2%	84.0%	82.8%	86.7%	83.4%	88.1%	89.7%	90.5%
Cymraeg L5+	23.2%	26.6%	30.9%	30.4%	30.1%	33.9%	38.1%	38.0%
Saesneg L4+	86.1%	85.2%	89.4%	87.1%	89.5%	88.4%	93.2%	89.6%
Saesneg L5+	34.3%	32.9%	39.7%	35.7%	36.8%	38.0%	42.9%	40.8%
Maths L4+	87.7%	86.8%	90.0%	87.5%	89.2%	88.9%	93.5%	90.2%
Maths L5+	35.8%	32.9%	40.6%	35.7%	39.5%	38.0%	44.4%	41.2%
Gwydd L4+	90.5%	88.5%	91.9%	89.7%	90.6%	90.3%	93.9%	91.3%
Gwydd L5+	33.4%	33.1%	40.3%	36.1%	38.6%	38.4%	40.9%	41.1%

Mae'r graffiau isod [Tablau 6 a 7], yn dangos dosbarthiad ysgolion cynradd Môn yn y chwarteli meincnod cinio am ddim cenedlaethol ar gyfer y prif ddangosyddion.

Yn y DCS gwelir lleihad bychan yn y ganran o ysgolion sydd yn y chwartel isaf ond lleihad hefyd yn y ganran o ysgolion sydd yn perfformio yn y 50% uchaf.

Tabl 6: Dosraniad ysgolion rhwng chwarteli PYD ar ddiwedd CS ar gyfer y dangosydd DCS

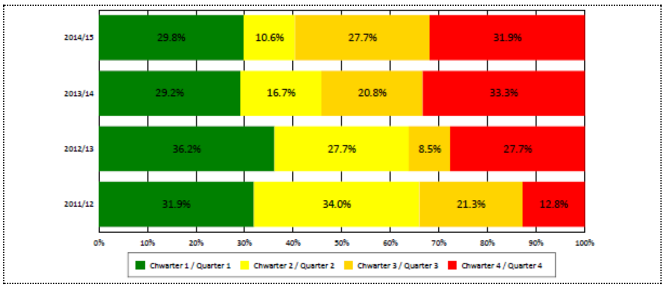

Iaith - Cymraeg D5+

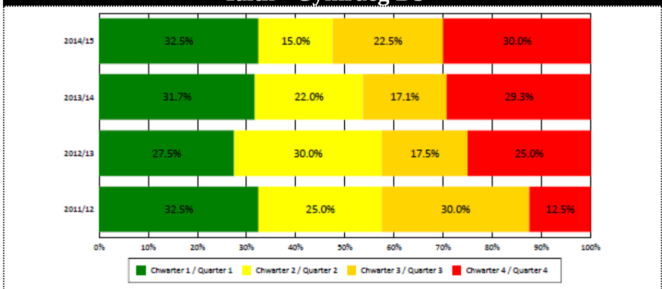

Iaith – Cymraeg D6+

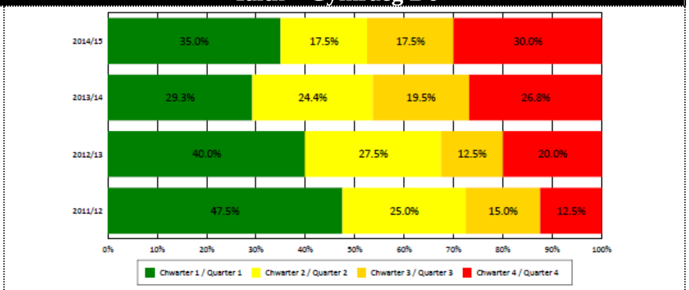

Datblygiad Mathemategol D5+

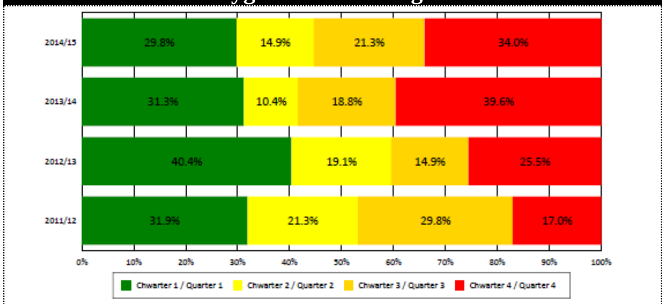

Datblygiad Mathemategol D6+

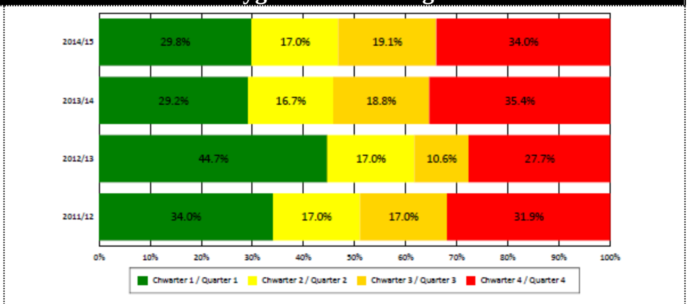

Datblygiad Personol D5+

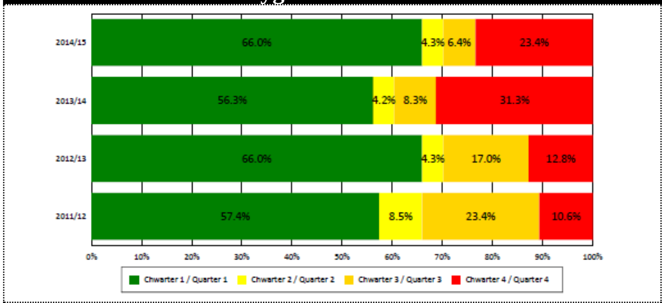

Datblygiad Personol D6+

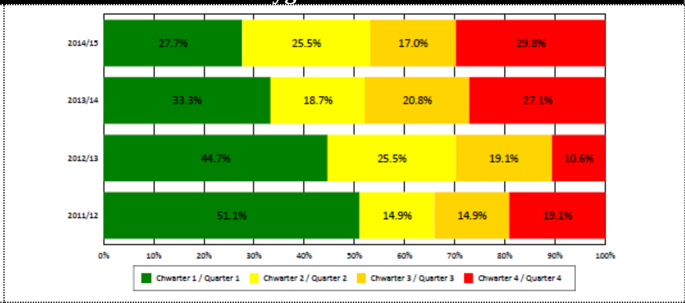

Yn CA2 mae'r sefyllfa yn fwy cadarnhaol gyda chynnydd o +11.5% yn yr ysgolion yn y chwartel uchaf a chynnydd o +9.8% i 70.2% yn y ganran o ysgolion sydd yn perfformio yn y 50% uchaf. Mae lleihad arwyddocaol hefyd yn y ganran sydd yn y chwartel isaf.

Tabl 7: Dosraniad ysgolion rhwng y chwarteli PYD ar ddiwedd CA2 ar gyfer y DPC

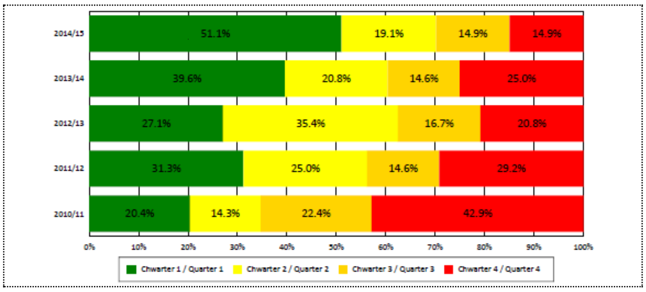

O ran y DPC yn CA2, dim ond un ysgol sydd wedi bod yn y chwartel isaf dros y dair blynedd diwethaf ac un ysgol dros y dwy flynedd ddiwethaf. Mae un ysgol wedi bod yn y 50% isaf ers tair mlynedd.

Tabl 8 : Dosraniad ysgolion rhwng y chwarteli PYD ar ddiwedd CA2 ar gyfer y pynciau craidd

Cymraeg L4+

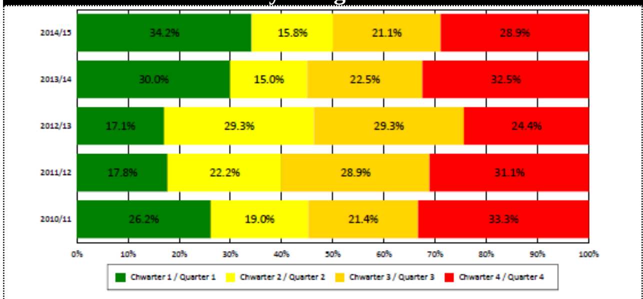

Cymraeg L5+

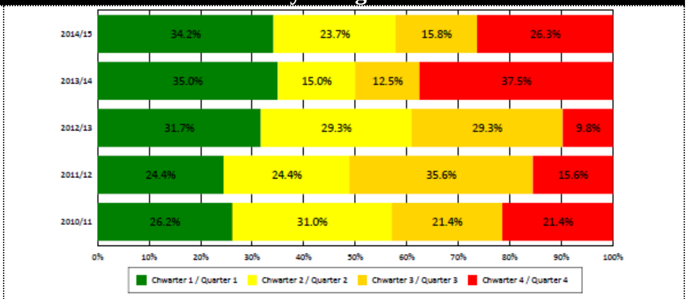

Saesneg L4+

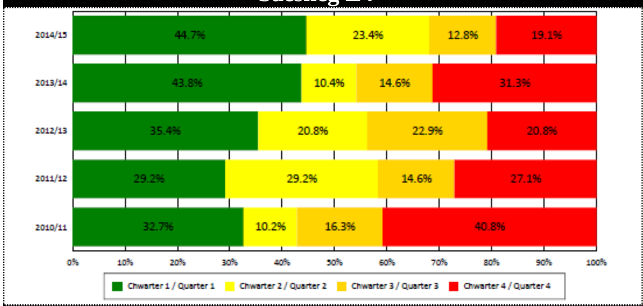

Saesneg L5+

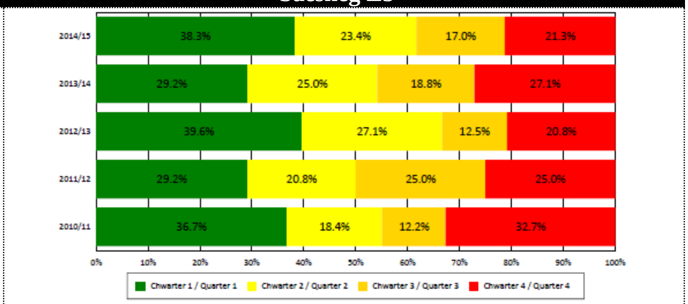

Mathemateg L4+

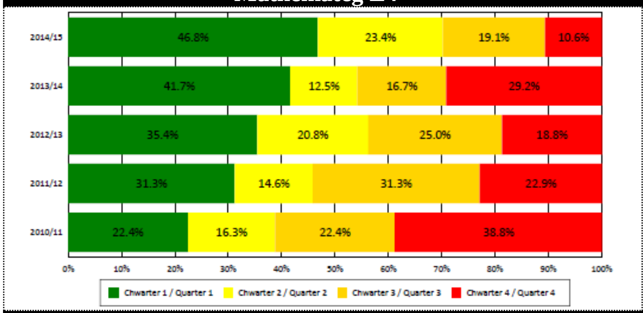

Mathemateg L5+

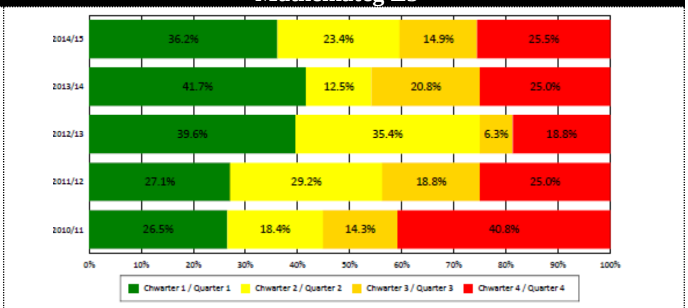

Gwyddoniaeth L4+

Gwyddoniaeth L5+

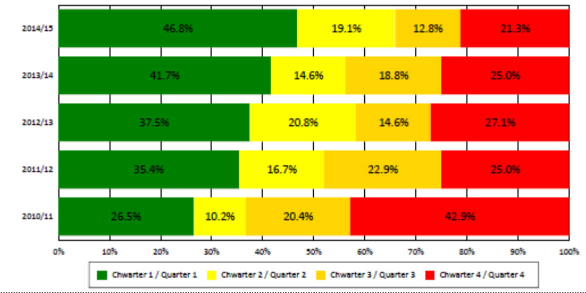

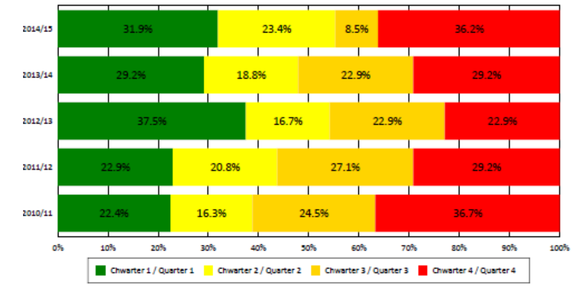

Cyfnod Allweddol 3

Yng Nghyfnod Allweddol 3, mae perfformiad yn y DPC wedi bod yn uwch na meincnod disgwyliedig Cymru ers 2012 [Tabl 9] ac yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol am y bedair blynedd diwethaf [Tabl 10]. Rhwng 2014-2015 gwelwyd cynnydd o +0.9% yn lleol a hynny mewn cymhariaeth â chynnydd cenedlaethol o +2.9%. Mae safle Môn ymhlith holl awdurdodau Cymru [9fed] am y ddwy flynedd diwethaf wedi bod yn uwch na'r safle disgwyliedig ar sail PYD [+2]. Gwelwyd cynnydd treigl sylweddol hefyd ym mherfformiad dysgwyr PYD yn y prif ddangosydd [71.3%]. Mae hyn yn gynnydd o +10.1% ers 2013 a chynnydd pellach o +1.1% ers 2014. Cyfartaledd perfformiad Môn yw'r uchaf o blith holl awdurdodau y gogledd ar gyfer dysgwyr PYD. Nid oes unrhyw ysgol wedi bod yn y chwartel isaf dros gyfnod o ddwy flynedd ond mae un ysgol wedi bod yn y 50% isaf dros y ddwy flynedd ddiwethaf.

Tabl 9: Perfformiad yn erbyn meincnodau Llywodraeth Cymru [perfformiad disgwyliedig a fodelwyd ar sail cymhwysedd PYD] :

	Cyfnod Allweddol 3 [CA3]			
	2012	**2013**	**2014**	**2015**
Môn	78.6%	82.2%	84.8%	85.5%
Meincnod	74.7%	79.0%	82.8%	85.1%
Gwahaniaeth	+3.9%	+3.2%	+2.0%	+0.4%

**Noder bod y ffigyrau uchod [seiliedig ar Bwletin Ystadegol Llywodraeth Cymru] yn wahanol i'r % ddefnyddir yn y SDC oherwydd mai dim ond ysgolion prif ffrwd sydd wedi'u cynnwys.*

Tabl 10 : % disgyblion sy'n cyflawni'r DPC yn CA3 :

	Cyfnod Allweddol 3 [CA3]			
	2012	**2013**	**2014**	**2015**
Môn	77.9%	81.5%	83.6%	84.5%
Cymru	72.5%	77.0%	81.0%	83.9%
Safle *(1=gorau)*	3	5	9	9

Yn 2015, ar y lefel ddisgwyliedig mae cyfartaledd Môn yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ac eithrio yn achos y Gymraeg sydd -0.8% yn is. Mae'r cynnydd rhwng 2014-2015 hefyd yn uwch ym Môn ac mae hynny yn wir ar gyfer pob un o'r pynciau craidd *[+3.7% Saesneg/+1.2% Cymru; +6.3% Cymraeg/+2.4% Cymru; +4.3% Mathemateg/+1.3% Cymru; +3.3% Gwyddoniaeth/+1.0% Cymru*]. Ar y lefelau uwch, mae perfformiad Môn yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer Saesneg, Cymraeg a Mathemateg. Felly hefyd y cynnydd welir rhwng 2014-2015 *[+6.1% Saesneg/+2.8% Cymru; +8.0% Cymraeg/+4.1% Cymru; +4.9% Mathemateg/+3.2% Cymru*]. Mewn Gwyddoniaeth, mae'r perfformiad ar gyfer 2015, a'r cynnydd rhwng 2014-2015, ychydig yn is na'r cyfartaledd cendlaethol [manylion llawn yn Nhabl 11 isod]. Ar L5+ yn y Gymraeg, mae perfformiad 2015 wedi gosod yr Awdurdod yn safle 3 o blith holl Awdurdodau Cymru [mae hyn yn dda iawn o gofio maint y garfan gaiff ei hasesu]; safle 11 ar gyfer Saesneg a Mathemateg a safle 9 ar gyfer Gwyddoniaeth.

Tabl 11 : % y disgyblion yn cyflawni lefelau disgwyliedig a lefelau uwch ar ddiwedd CA3 ynghyd â pherfformiad cyfatebol Cymru.

	2012		2013		2014		2015	
	Môn	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**
Cymraeg L5+	83.5%	84.2%	89.1%	87.6%	89.2%	90.1%	93.2%	90.9%
Cymraeg L6+	45.0%	41.2%	48.9%	45.7%	54.3%	52.9%	62.4%	56.1%
Saesneg L5+	82.4%	79.3%	85.3%	82.9%	87.9%	85.9%	87.9%	87.8%
Saesneg L6+	36.0%	38.0%	45.7%	42.7%	47.7%	48.5%	55.9%	52.6%
Mathemateg L5+	83.1%	81.1%	86.3%	83.9%	87.1%	86.5%	88.9%	88.6%
Mathemateg L6+	48.0%	49.6%	51.1%	53.1%	58.4%	56.2%	58.9%	59.5%
Gwyddon L5+	86.6%	83.6%	90.4%	87.0%	91.3%	90.4%	92.6%	91.7%
Gwyddon L6+	44.0%	43.8%	51.5%	48.6%	53.9%	54.6%	56.2%	58.5%

24/01/16 Sgrwtini 01/02/16

Tabl 12 : Dosraniad ysgolion rhwng y chwarteli PYD ar ddiwedd CA3 ar gyfer y DPC.

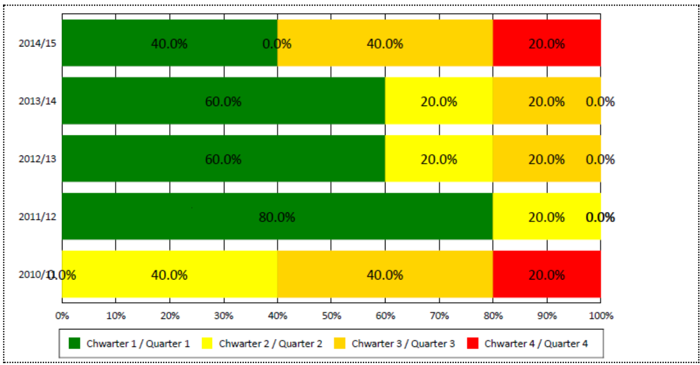

Mae canran yr ysgolion sydd yn perfformio yn hanner uchaf meincnodau cenedlaethol PYD ar gyfer y DPC wedi llithro o 80.0% yn 2014 i 40.0% yn 2015. Eleni, roedd dwy ysgol yn y chwartel uchaf, dwy islaw'r canolrif ac un yn y chwartel isaf. Nid oes unrhyw ysgol wedi bod yn y chwartel isaf dros gyfnod treigl dwy flynedd.

Tabl 13 : Dosraniad ysgolion rhwng y chwarteli PYD ar ddiwedd CA3 ar gyfer y pynciau craidd

Cymraeg L5+

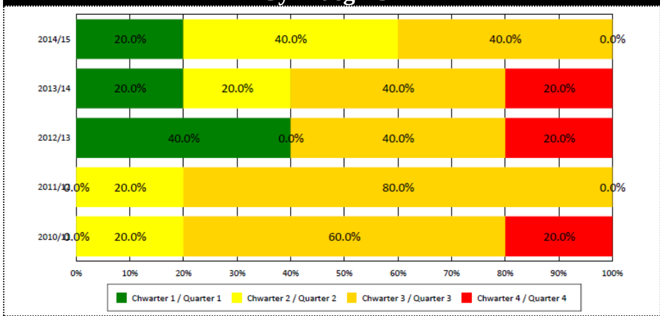

Cymraeg L6+

Saesneg L5+

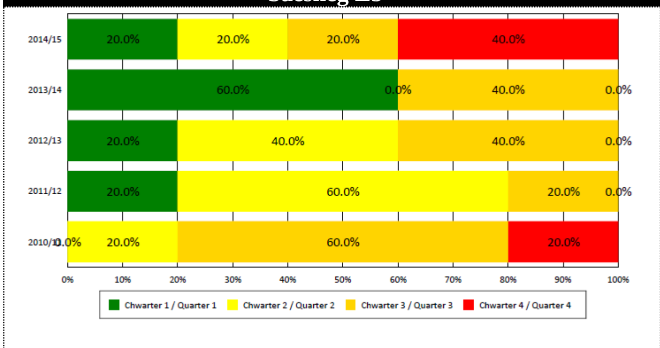

Saesneg L6+

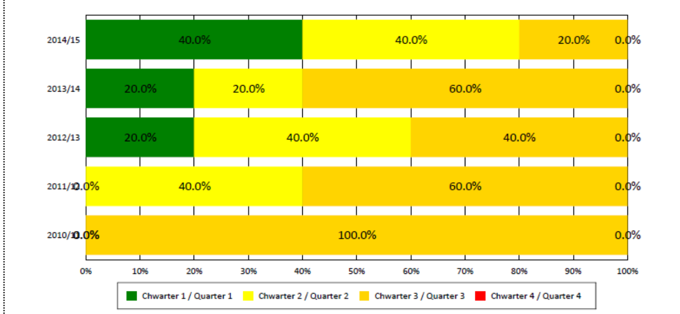

Mathemateg L5+

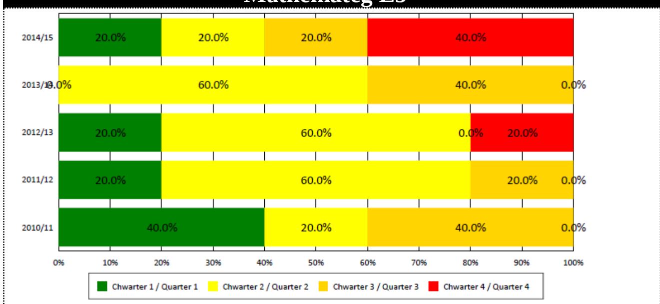

Mathemateg L6+

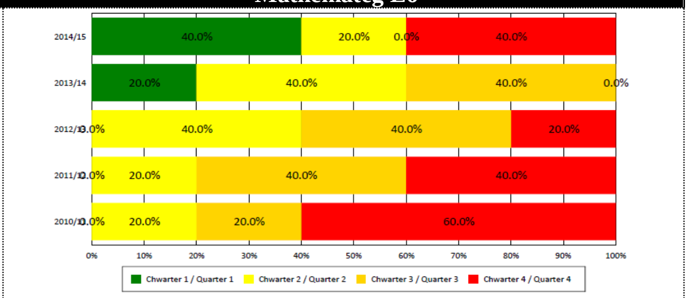

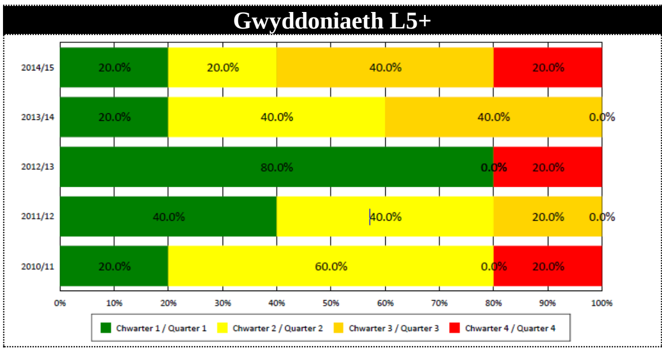

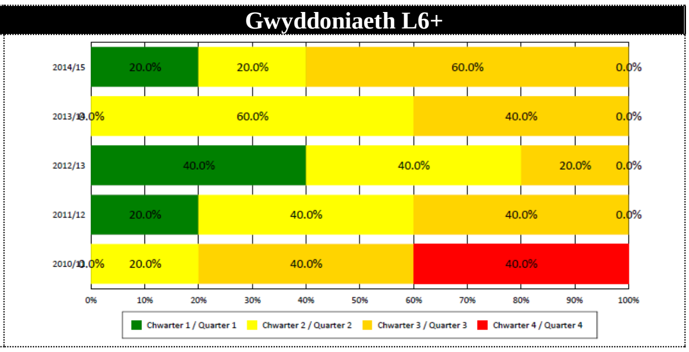

Cyfnod Allweddol 4

Mae perfformiad Môn ar gyfer y prif ddangosydd [TL2+] wedi bod ychydig yn is na meincnod Llywodraeth Cymru dros y ddwy flynedd ddiwethaf ond mae'r bwlch wedi'i leihau i 0.4% yn 2015. Ar gyfer y Sgôr Pwyntiau wedi'i Gapio, mae perfformiad Môn wedi bod yn uwch na'r meincnod dros y bedair blynedd diwethaf.

Tabl 14 : Perfformiad yn erbyn meincnodau Llywodraeth Cymru [perfformiad disgwyliedig a fodelwyd ar sail cymhwysedd PYD] :

	2012		2013		2014		2015	
	L2+	Sgôr pwyntiau wedi'i gapio	L2+	Sgôr pwyntiau wedi'i gapio	L2+	Sgôr pwyntiau wedi'i gapio	L2+	Sgôr pwyntiau wedi'i gapio
Môn	52.9%	339.1	54.9%	363.5	55.1%	365.0	57.7%	356.9
Meincnod	52.8%	333.5	54.2%	343.5	56.4%	350.7	58.1%	351.6
Gwahaniaeth	+0.1%	+5.6	+0.7%	+20.0	-1.3%	+14.3	-0.4%	+5.3

**Noder bod y ffigyrau uchod [seiliedig ar Bwletin Ystadegol Llywodraeth Cymru] yn wahanol i'r % ddefnyddir yn y SDC oherwydd mai dim ond ysgolion prif ffrwd sydd wedi'u cynnwys.*

Tabl 15: Perfformiad disgyblion 15 oed mewn cymhariaeth â Chymru ac awdurdodau eraill

Môn	2012		2013		2014		2015	
	%	Safle	%	Safle	%	Safle	% Môn [Cymru]	Safle * [i'w gadarnhau]
TL1	92.6%	11	97.4%	1	96.0%	6	96.3% [94.3%]	8 [+3]
TL2	73.9%	13	83.2%	5	85.6%	9	83.1% [83.4%]	16 [-5]
TL2+	52.3%	10	54.2%	10	53.8%	14	56.6% [57.6%]	12 [-1]
DPC	50.7%	11	50.6%	10	52.5%	13	54.1% [54.3%]	12 [-1]
SPC	334.9	9	358.5	1	357.2	3	350.7 [342.32]	9 [+2]
Cymraeg	62.4 %		66.4%		71.6%		71.6% [75.1%]	
Saesneg	57.2%		61.5%		65.2%		63.5% [68.3%]	
Mathemateg	61.0%		62.2%		60.2%		64.4% [64.2%]	
Gwyddoniaeth	74.9%		79.2%		88.2%		91.4% [83.3%]	

TL1	*dysgu sy'n gyfwerth â phump TGAU graddau D i G.*
TL2	*dysgu sy'n gyfwerth â phump TGAU graddau A*i C.*
TL2+	*dysgu sy'n gyfwerth â phump TGAU graddau A* i C yn cynnwys Cymraeg neu Saesneg a Mathemateg.*
DPC	*% dysgwyr sy'n cyflawni'r lefel ddisgwyliedig mewn Saesneg neu Gymraeg, Mathemateg a Gwyddoniaeth gyda'i gilydd*
SPC	*cyfartaledd pwyntia'r wyth canlyniad gorau o'r holl gymwysterau a gymeradwywyd i'w defnyddio*

**Safle mewn cymhariaeth gyda safle perfformiad PYD [11]*

Ar draws yr ystod dangosyddion, yn 2015, mae safle Môn yn erbyn holl awdurdodau Cymru yn cyfateb yn weddol agos, neu yn uwch, na'i safle PYD disgwyliedig. Yn y TL2 y gwelir y bwlch mwyaf. Rhwng 2014 a 2015 gwelwyd cynnydd o +2.8% yn y TL2+, sef prif ddangosydd CA4, o'i gymharu â +2.2% yn genedlaethol. Roedd y raddfa gwelliant rhwng 2014 a 2015 ym Môn yn agos iawn i'r hyn welwyd yn genedlaethol ar gyfer y TL1 a'r DPC; yn uwch ar gyfer Mathemateg a Gwyddoniaeth ond yn is yn achos y TL2, Sgor Pwyntiau Wedi'i Gapio, Cymraeg a Saesneg. Ar gyfer dangosyddion TL1, Cymraeg, Saesneg a Gwyddoniaeth, mae'r cynnydd rhwng 2012 a 2015 yn fwy ym Môn na'r cynnydd welir yn genedlaethol. Fodd bynnag, mae'r cynnydd cenedlaethol yn fwy yn achos TL2+, TL2, DPC, SPC a Mathemateg [Tabl 16 isod].

Tabl 16: Cynnydd ym Môn o'i gymharu â'r cynnydd cenedlaethol

	Cynnydd 2012> 2013		Cynnydd 2013> 2014		Cynnydd 2014>2015		Cynnydd 2012>2015	
Dangosydd	**Môn**	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**	**Môn**	**Cymru**
TL2+	+4.8%	+1.6%	-1.4%	+2.7%	+2.8%	+2.2%	+3.7%	+6.5%
TL2	+9.3%	+5.2%	+2.4%	+4.5%	-2.5%	+1.1%	+9.2%	+10.8%
TL1	+1.9%	+1.4%	-0.3%	+0.8%	+0.3%	+0.3%	+4.3%	+2.5%
DPC	-0.1%	+0.3%	-1.9%	+3.4%	+1.6%	+1.7%	+3.4%	+5.4%
SPC	+23.6	+9.6	-1.3	+7.6	-6.5	+1.5	+15.8	+18.8
Cymraeg	+4.0%	-0.3%	+5.2%	+0.2%	-0.1%	+1.4%	+9.2%	+1.3%
Saesneg	+4.3%	+0.7%	+3.7%	+3.3%	-1.7%	+2.1%	+6.3%	+6.1%
Mathemateg	+1.2%	+1.9%	-2.0%	+1.4	+4.3%	+2.5%	+3.4%	+5.8%
Gwyddoniaeth	+4.3%	+4.2%	+9.0%	+7.5%	+3.2%	+1.0%	+16.5%	+12.7%

Mae'r graffiau isod [Tablau 17 ac 18] yn dangos perfformiad treigl Môn yn y prif ddangosyddion o'i gymharu â pherfformiad Cymru.

Tabl 17: Perfformiad Môn yn y prif ddangosyddion o'i gymharu â pherfformiad Cymru

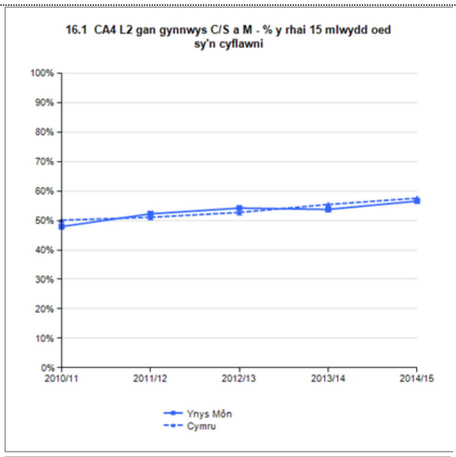

CA4 L2 gan gynnwys C/S a M (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	47.93	52.25	54.20	53.75	56.60
Cymru	50.10	51.08	52.73	55.44	57.58

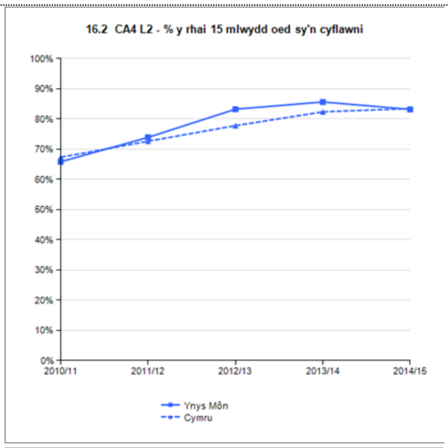

CA4 L2 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	65.81	73.88	83.22	85.60	83.14
Cymru	67.29	72.60	77.78	82.34	83.43

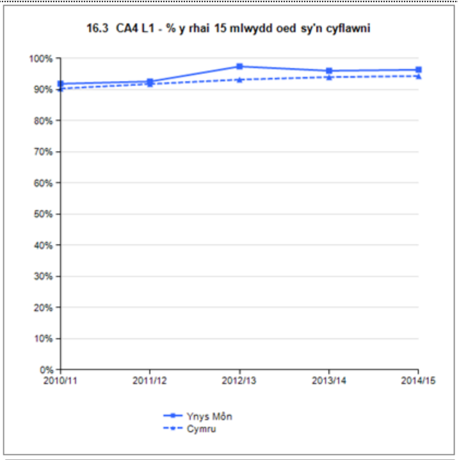

CA4 L1 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	91.85	92.56	97.39	96.02	96.33
Cymru	90.32	91.77	93.17	93.99	94.32

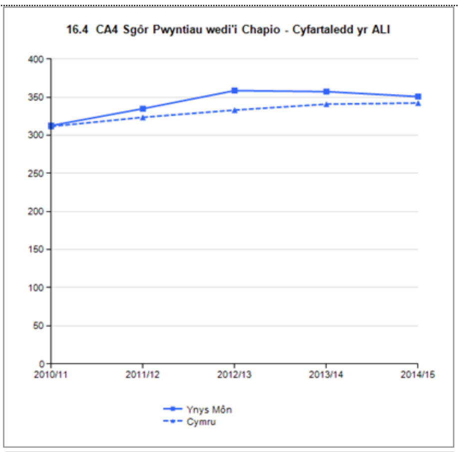

CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio (cyfartaledd)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	312.68	334.86	358.53	357.20	350.73
Cymru	311.58	323.53	333.06	340.80	342.32

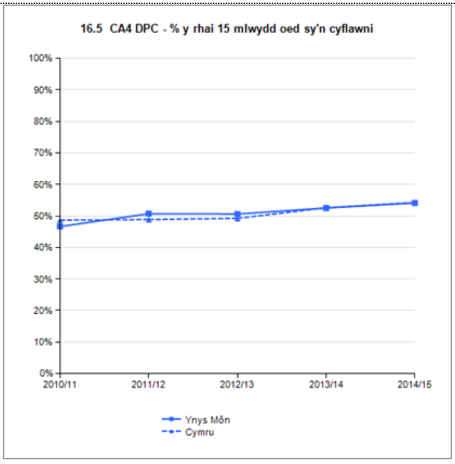

CA4 DPC (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	46.64	50.70	50.62	52.53	54.11
Cymru	48.66	48.87	49.24	52.59	54.29

Mae'r graffiau yn Nhabl 18 [isod] yn dangos perfformiad treigl Môn yn y pynciau craidd o'i gymharu â pherfformiad Cymru.

Tabl 18: Perfformiad Môn yn y pynciau craidd o'i gymharu â pherfformiad Cymru

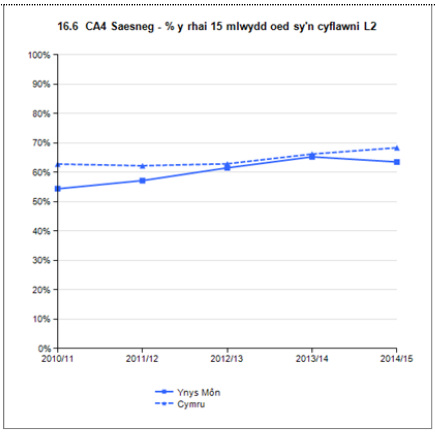

CA4 Saesneg (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	54.36	57.16	61.49	65.24	63.49
Cymru	62.77	62.22	62.87	66.19	68.34

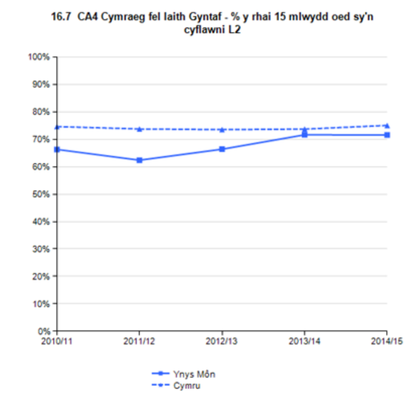

CA4 Cymraeg fel Iaith Gyntaf (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	66.31	62.40	66.40	71.65	71.60
Cymru	74.65	73.77	73.55	73.72	75.07

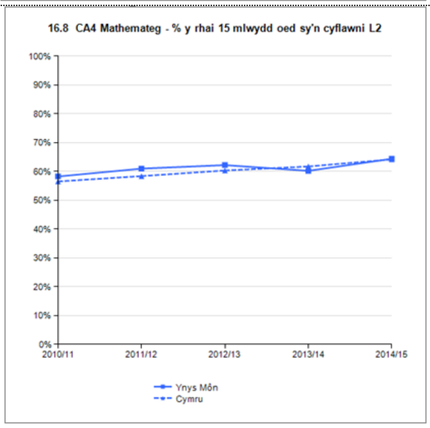

CA4 Mathemateg (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	58.23	60.96	62.17	60.18	64.37
Cymru	56.50	58.36	60.31	61.70	64.17

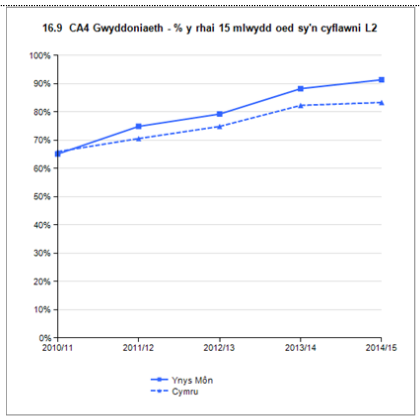

CA4 Gwyddoniaeth (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	65.09	74.86	79.23	88.21	91.35
Cymru	65.93	70.56	74.85	82.30	83.33

**Mae'r ffigwr ar gyfer Gwyddoniaeth Lefel 2 yn cynnwys cymhwyster y BTEC sy'n bennaf gyfrifol am y cynnydd sylweddol mewn perfformiad a welwyd dros y blynyddoedd diwethaf. O 2016 ymlaen dim ond cymhwyster TGAU fydd yn cyfri tuag at ddangosydd L2.*

Mae’r graffiau isod [Tabl 19] yn cymharu perfformiad dysgwyr sydd â hawl i brydau ysgol am ddim [PYD] gyda pherfformiad y rhai sydd ddim yn gymwys.

Tabl 19: Cymharu perfformiad dysgwyr PYD/Dim PYD

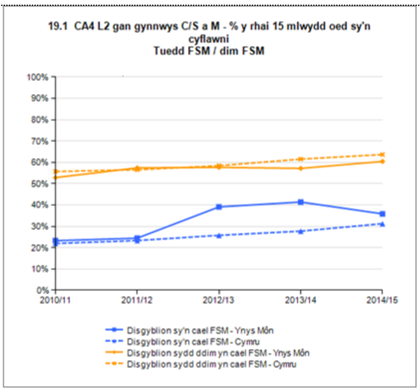

CA4 L2 gan gynnwys C/S a M (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	23.30	24.47	39.13	41.41	35.87
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	21.99	23.35	25.80	27.76	31.27
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	52.89	57.45	57.69	57.20	60.45
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	55.74	56.57	58.45	61.55	63.69

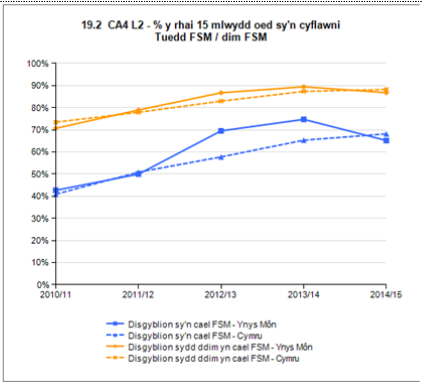

CA4 L2 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	42.72	50.00	69.57	74.75	65.22
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	40.94	50.91	57.81	65.34	68.23
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	70.75	78.97	86.78	89.48	86.82
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	73.50	77.96	83.00	87.40	88.29

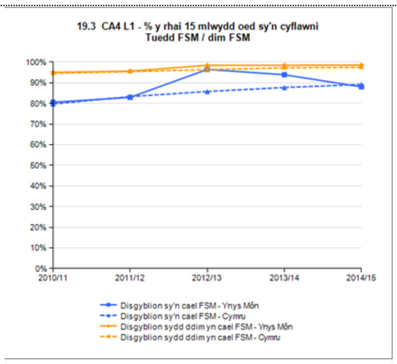

CA4 L1 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	80.58	82.98	96.52	93.94	88.04
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	79.78	83.34	85.82	87.75	89.25
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	95.07	95.70	98.51	98.52	98.63
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	94.70	95.46	96.40	97.27	97.53

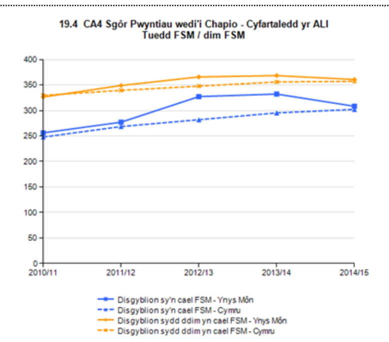

CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio (cyfartaledd)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	256.06	276.98	327.17	332.18	308.19
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	247.83	268.47	281.85	295.24	302.07
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	326.38	348.96	365.80	368.42	360.64
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	329.57	339.41	347.73	355.97	357.17

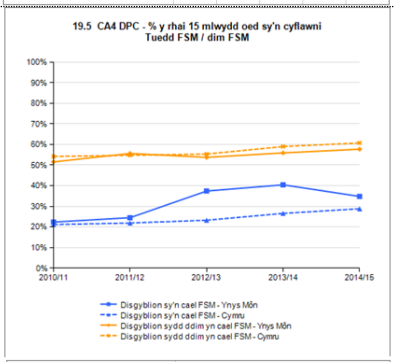

CA4 DPC (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	22.33	24.47	37.39	40.40	34.78
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	21.13	21.89	23.23	26.56	28.80
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	51.53	55.63	53.72	55.90	57.71
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	54.18	54.74	55.34	58.99	60.74

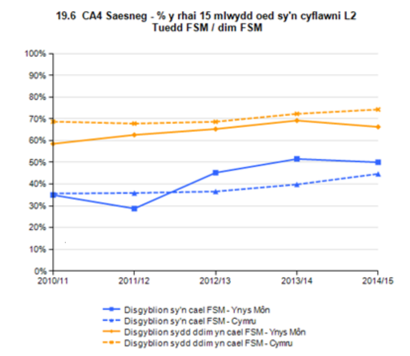

CA4 Saesneg (% y rhai 15 mlwydd oed sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	34.95	28.72	45.22	51.52	50.00
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	35.61	35.89	36.56	39.81	44.66
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	58.50	62.58	65.29	69.19	66.27
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	68.70	67.80	68.63	72.28	74.27

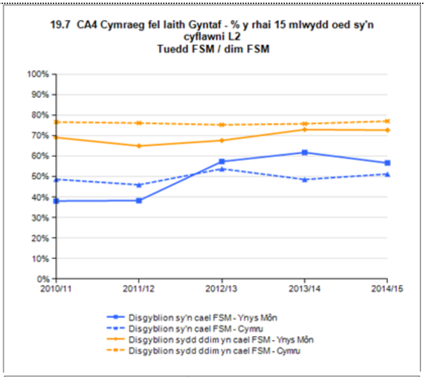

CA4 Cymraeg fel Iaith Gyntaf (% y rhai 15 mlwydd oed sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	38.10	38.30	57.38	61.82	56.67
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	48.69	46.00	53.81	48.60	51.28
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	69.10	65.01	67.67	73.00	72.73
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	76.66	76.19	75.32	75.83	77.09

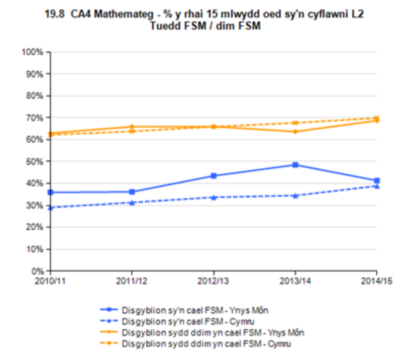

CA4 Mathemateg (% y rhai 15mlwydd oed sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	35.92	36.17	43.48	48.48	41.30
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	29.03	31.32	33.69	34.49	38.88
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	62.93	65.89	65.95	63.65	68.66
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	62.17	63.79	65.87	67.65	69.86

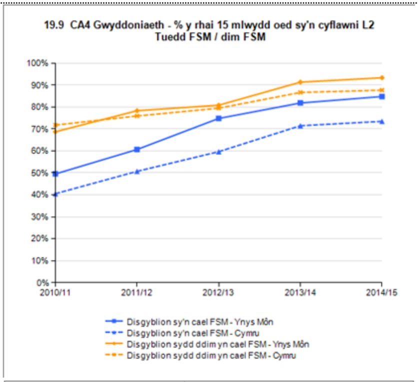

CA4 Gwyddoniaeth (% y rhai 15mlwydd oed sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	49.51	60.64	74.78	81.82	84.78
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	40.51	50.69	59.65	71.47	73.47
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	68.71	78.31	80.83	91.33	93.32
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	71.77	75.91	79.47	86.65	87.67

Dros y cyfnod treigl, yn ddieithriad bron ar draws mwyafrif helaeth y dangosyddion, mae perfformiad dysgwyr PYD a Dim PYD Môn wedi bod yn well na'r ffigwr cyfatebol cenedlaethol. Mae hyn yn wir ar gyfer 2015 hefyd ac eithrio yn achos y TL1 a'r TL2. Fodd bynnag, mae gostyngiad o -5.5% yn y ganran sydd wedi llwyddo yn y TL2+ mewn cymhariaeth â pherfformiad 2014 a hynny yn dilyn cynnydd o +2.2% rhwng 2013-2014. Yn genedlaethol gwelwyd cynnydd o +3.5% rhwng 2014-15. Yn 2015 mae'r bwlch rhwng perfformiad PYD/Dim PYD yn llai ym Môn nag ydyw yn genedlaethol ar gyfer pob dangosydd ac eithrio'r TL1 a'r TL2. Fodd bynnag, rhaid cymryd i ystyriaeth yma y ffaith bod perfformiad dysgwyr Dim PYD Môn yn is na'u cyfoedion cenedlaethol ar draws mwyafrif helaeth y dangosyddion [TL1, SPC a Gwyddoniaeth yn eithriadau].

Tabl 20: Cymharu perfformiad bechgyn a merched

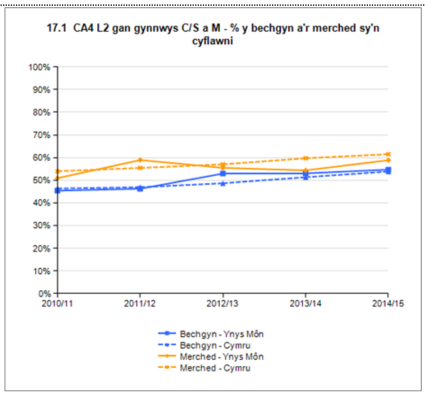

CA4 L2 gan gynnwys C/S a M (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	45.43	46.28	52.96	53.05	54.72
Bechgyn - Cymru	46.39	46.94	48.69	51.37	53.86
Merched - Ynys Môn	50.95	58.93	55.49	54.39	58.84
Merched - Cymru	53.99	55.45	57.03	59.74	61.49

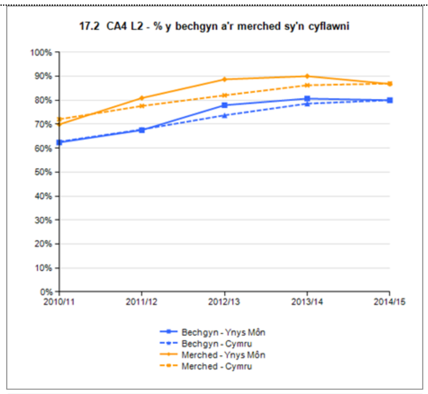

CA4 L2 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	62.40	67.55	77.96	80.71	80.05
Bechgyn - Cymru	62.72	67.83	73.74	78.61	80.03
Merched - Ynys Môn	69.94	80.95	88.73	90.06	86.82
Merched - Cymru	72.07	77.63	82.07	86.28	86.99

17.3 CA4 L1 - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni

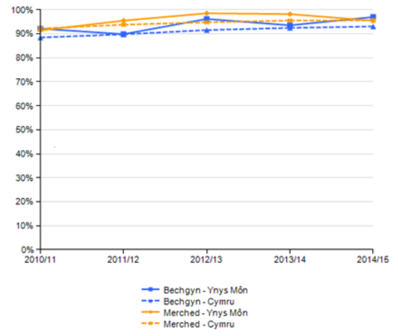

CA4 L1 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	92.17	89.89	96.24	93.57	97.04
Bechgyn - Cymru	88.49	89.82	91.59	92.50	93.10
Merched - Ynys Môn	91.46	95.54	98.59	98.25	95.50
Merched - Cymru	92.24	93.83	94.85	95.55	95.60

17.4 CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio - Cyfartaledd bechgyn a merched

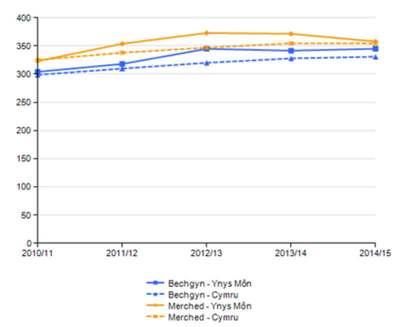

CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio (cyfartaledd)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	304.09	317.93	344.82	341.48	344.85
Bechgyn - Cymru	298.75	309.85	320.05	327.83	330.85
Merched - Ynys Môn	323.09	353.80	372.90	371.49	357.76
Merched - Cymru	325.01	337.96	346.89	354.52	354.34

17.5 CA4 DPC - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni

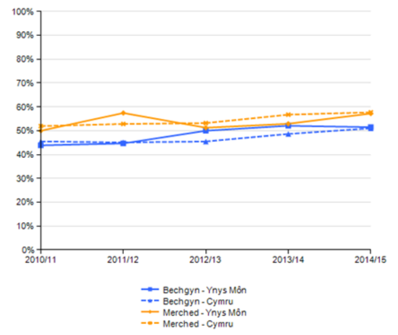

CA4 DPC (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	43.86	44.68	50.00	52.09	51.48
Bechgyn - Cymru	45.51	45.10	45.50	48.66	51.02
Merched - Ynys Môn	50.00	57.44	51.27	52.92	57.23
Merched - Cymru	51.96	52.85	53.21	56.75	57.72

17.6 CA4 Saesneg - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni L2

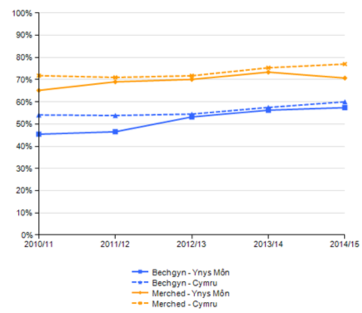

CA4 Saesneg (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	45.43	46.54	53.23	56.27	57.41
Bechgyn - Cymru	54.12	53.88	54.50	57.51	60.03
Merched - Ynys Môn	65.19	69.05	70.14	73.39	70.74
Merched - Cymru	71.83	71.02	71.77	75.37	77.05

17.7 CA4 Cymraeg fel Iaith Gyntaf - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni L2

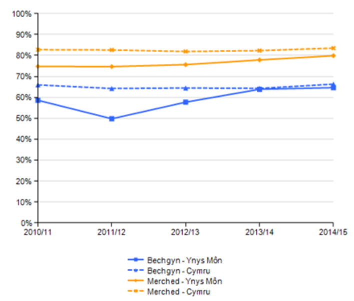

CA4 Cymraeg fel Iaith Gyntaf (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	58.61	49.79	57.71	63.86	64.66
Bechgyn - Cymru	65.95	64.23	64.46	64.30	66.30
Merched - Ynys Môn	74.77	74.70	75.63	77.87	79.90
Merched - Cymru	82.75	82.62	81.90	82.33	83.50

17.8 CA4 Mathemateg - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni L2

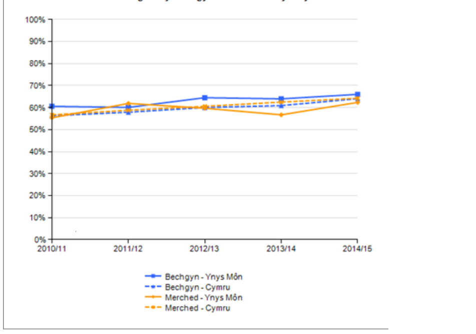

CA4 Mathemateg (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	60.57	60.11	64.52	63.99	66.04
Bechgyn - Cymru	56.29	57.93	60.05	60.93	64.07
Merched - Ynys Môn	55.38	61.90	59.72	56.73	62.38
Merched - Cymru	56.72	58.82	60.59	62.52	64.28

17.9 CA4 Gwyddoniaeth - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni L2

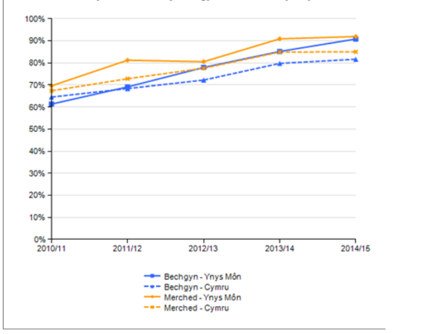

CA4 Gwyddoniaeth (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Bechgyn - Ynys Môn	61.36	69.15	77.96	85.21	90.84
Bechgyn - Cymru	64.54	68.40	72.25	79.80	81.69
Merched - Ynys Môn	69.62	81.25	80.56	90.94	91.96
Merched - Cymru	67.38	72.84	77.61	84.94	85.05

Yn 2015, mae perfformiad bechgyn Môn, ymhob un o'r prif ddangosyddion, yn well na pherfformiad eu cyfoedion yn genedlaethol. Mae'r bwlch rhwng perfformiad bechgyn/merched hefyd yn llai na'r bwlch welir yn genedlaethol. Fodd bynnag, rhaid cymryd i ystyriaeth mai dim ond yn y SPC y gwelir perfformiad y merched yn rhagori ar eu cyfoedion cenedlaethol. Mae'r darlun yn fwy mympwyol yn y pynciau craidd gyda pherfformiad bechgyn Môn yn uwch na'u cyfoedion cenedlaethol mewn Mathemateg a Gwyddoniaeth ond yn is mewn Saesneg a Cymraeg. Dim ond mewn Gwyddoniaeth y gwelir perfformiad merched Môn yn uwch na'u cyfoedion cenedlaethol. Mae'r bwlch bechgyn/merched yn llai ym Môn ar gyfer Cymraeg, Saesneg a Gwyddoniaeth.

Mae'r graffiau isod [Tabl 21] yn dangos dosraniad y 5 ysgol uwchradd yn y chwarteli cenedlaethol prydau ysgol am ddim ar gyfer y prif ddangosyddion a'r pynciau craidd dros y cyfnod 2011-15.

Tabl 21: Dosraniad ysgolion unigol ym meincnodau cenedlaethol PYD

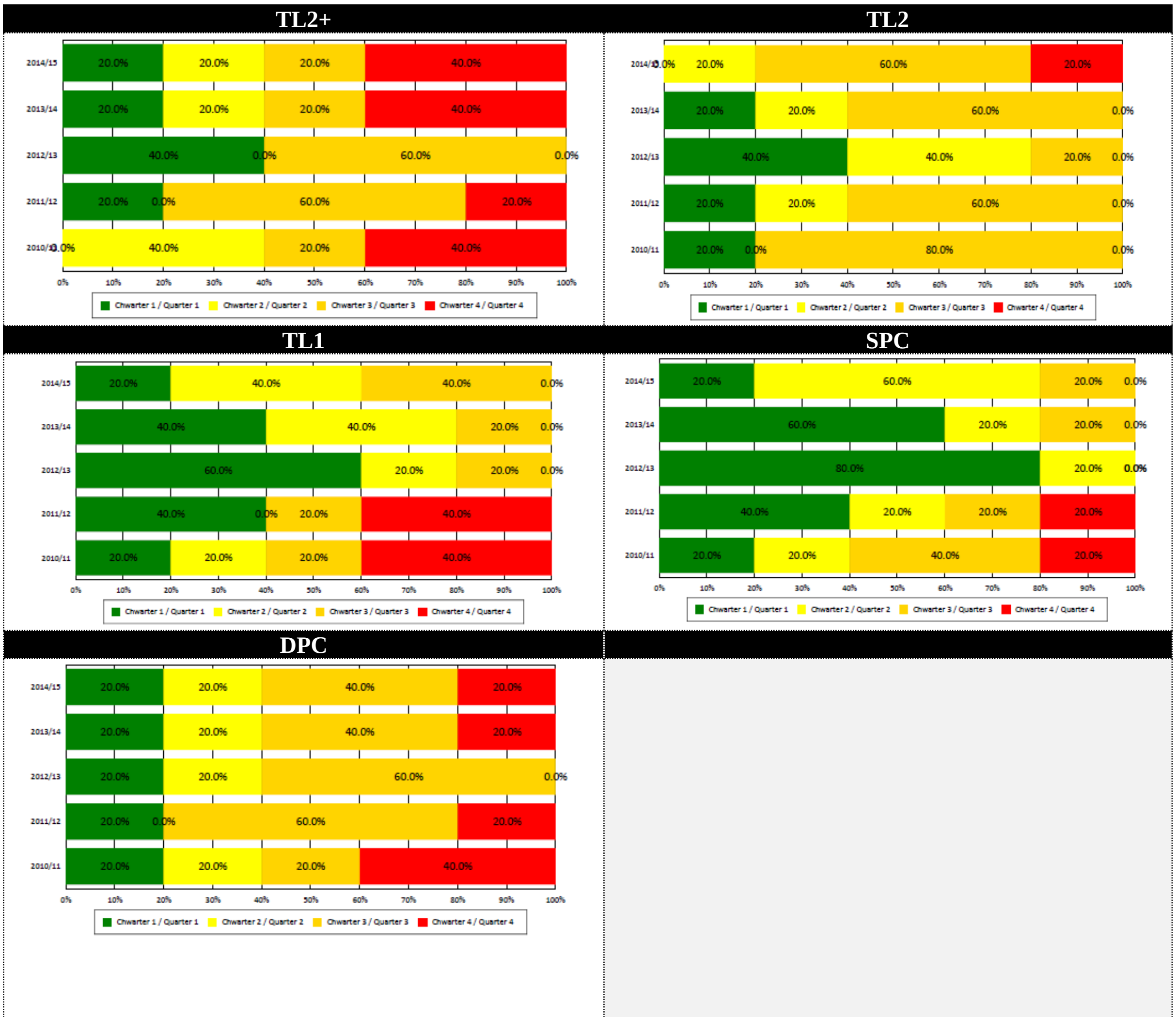

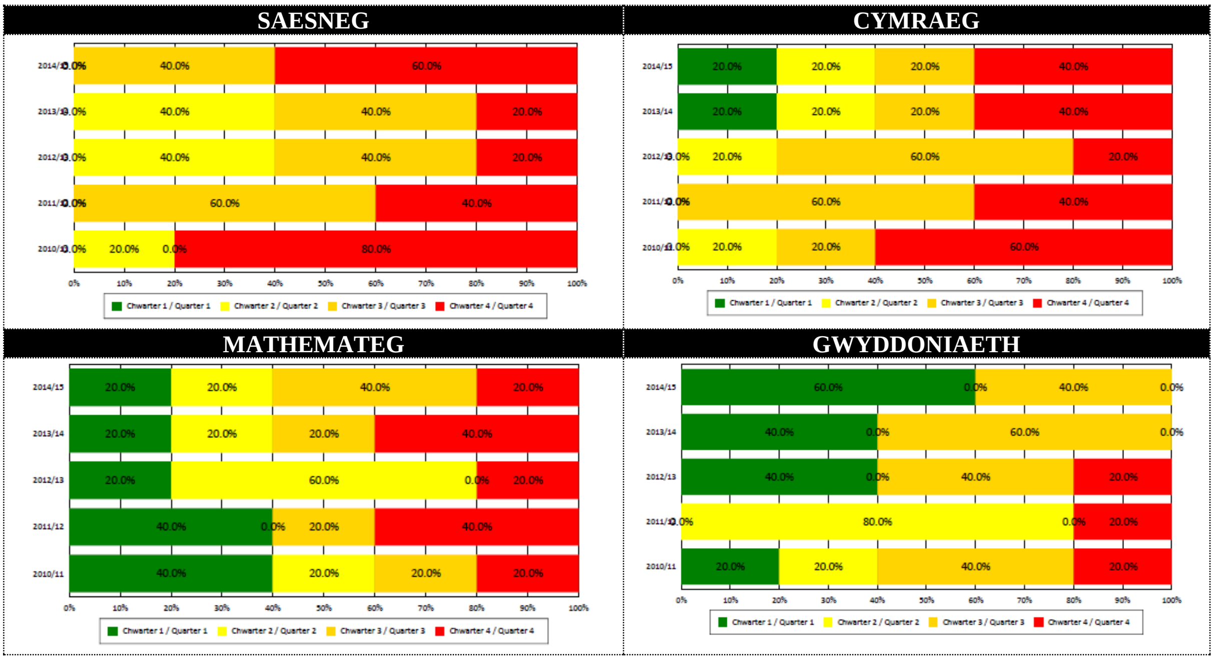

Yn 2015, mae dosbarthiad y prif ddangosydd TL2+ yn erbyn meincnodau cenedlaethol yn adlewyrchiad o'r sefyllfa yn 2014 ac mae'n siomedig bod 60.0% o'r ysgolion yn y 50% isaf. Mae 2 ysgol wedi bod yn y 50% isaf dros gyfnod treigl. Gwelir patrwm cyffelyb yn y DPC.Gwelir gostyngiad yn y nifer ysgolion yn y chwartel uchaf ar gyfer y TL2, TL1 a'r SPC ac mae'r perffomriad o ran y TL2 yn siomedig yn 2015 a dros y cyfnod treigl gyda 3 ysgol yn y 50% isaf.

Yn y pynciau craidd mae'r sefyllfa o ran y Gymraeg yn adlewyrchu patrwm 2014; Saesneg yn hynod siomedig gyda pob ysgol ymhlith y 50% isaf a 60.0% yn y chwartel isaf; Mathemateg yn debyg i sefyllfa 2014 ond gydag un ysgol yn llai yn y chwartel isaf a Gwyddoniaeth yn amlygu gwelliannau yn y ganran sydd yn y chwartel uchaf.

Yn y Gymraeg mae 2 ysgol wedi bod yn y chwartel isaf dros gyfnod treigl – 3 blynedd yn achos un, a 2 flynedd yn achos y llall; yn y Saesneg mae 3 ysgol wedi bod yn y 50% isaf dros gyfnod o 4 blynedd; mewn Mathemateg mae un ysgol wedi bod yn y 50% isaf ers 4 blynedd ac mewn Gwyddoniaeth mae 2 ysgol wedi bod islaw'r canolrif dros gyfnod treigl.

Tabl 22 : % rhai 15 oed sy'n ennill dim cymwysterau heb fod yn gadael addysg llawn amser.

Gadael heb gymhwyster heb fod yn gadael addysg llawn amser					
	2011	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Môn	0.57	0.84	0.00	0.31	I'w gadarnhau
Cymru	1.74	1.40	1.18	1.06	I'w gadarnhau

Mae'r ganran o ddysgwyr sydd yn gadael addysg llawn amser heb gymhwyster cydnabyddedig wedi lleihau dros y cyfnod 2009-2014 ond gyda chynnydd bychan rhwng 2013-2014. Fodd bynnag, mae'r perfformiad treigl yn cymharu'n dda iawn gyda'r ffigwr cenedlaethol cyfatebol.

Mae'r tabl isod [Tabl 23] yn crynhoi effaith y gweithredu yn y 2 ysgol gafodd gynhaliaeth/ymyrraeth ddwysach yn ystod 2014-15 [un fel rhan o raglen genedlaethol Her Ysgolion Cymru ac un fel rhan o weithredu y Gwasanaeth Rhanbarthol GwE a'r Awdurdod).

Tabl 23 : Effaith gweithredu mewn ysgolion melyngoch/coch gafodd gynhaliaeth ac ymyrraeth ddwysach yn ystod 2014-15 [+/-]

Ysgolion	**TL2+**			**Cymraeg**			**Saesneg**			**Mathemateg**		
	2014	**2015**	**+/-**	**2014**	**2015**	**+/-**	**2014**	**2015**	**+/-**	**2014**	**2015**	**+/-**
Ysgol A	43.4%	48.6%	+5.2%	47.4%	46.2%	-1.2%	48.8%	58.3%	+13.5%	65.1%	57.6%	-7.5%
Ysgol B	46.9%	62.8%	+5.9%	68.1%	78.4%	+10.3%	66.4%	65.7%	-1.3%	50.0%	66.4%	+16.4%

Ôl-16

Rhwng 2014-2015, mae'r ganran o rai 17 mlwydd oed sy'n cyflawni L3 wedi gostwng -1.8% i 96.5%. Dros yr un cyfnod, mae'r ffigwr cenedlaethol wedi gostwng -0.1% i 97.0%. Mae'r Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Ehangach [843.6] hefyd wedi gostwng eleni [875.9 yn 2014] ond mae'n parhau i fod yn sylweddol uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol [799.7]. Mae'r ganran enillodd 3 gradd A*/A yn 4.5% ac mae hyn yn sylweddol is na'r cyfartaledd o 7.9% yn genedlaethol. Llwyddodd 70.0% i ennill 3 gradd A*-C ac mae hyn yn uwch na'r ffigwr cenedlaethol o 68.1%.

Presenoldeb

Yn y sector cynradd, mae'r ganran absenoldeb wedi gostwng -0.1% rhwng 2014-2015 ac mae bellach yn 5.3% [5.1% yn genedlaethol]. Mae hyn yn gosod Môn yn safle 16 o blith holl awdurdodau Cymru. Er bod y ganran o absenoldebau heb eu hawdurdodi wedi cynyddu +0.1% ers 2014, mae'r cyfartaledd o 0.6% yn 2015 [cyfartaledd Cymru 1.0%] yn gosod yr awdurdod yn safle 5 yn genedlaethol. Mae 1 ysgol wedi bod yn chwartel isaf meincnodau cendlaethol PYD am gyfnod o 3 blynedd; 7 ysgol wedi bod yn y chwartel isaf am y ddwy flynedd diwethaf ac mae 9 ysgol wedi bod yn y 50% isaf dros gyfnod treigl o 2 neu 3 blynedd.

Tabl 24 : % Presenoldeb ysgolion cynradd Môn o'i gymharu â Chymru [i'w diweddaru gyda data 2015]

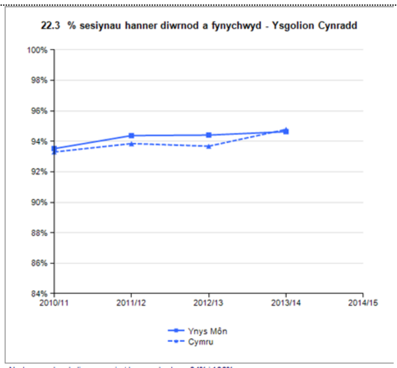

Noder: mae'r echelin-y yn y siart hwn yn rhedeg o 84% i 100%

Presenoldeb Cynradd (% sesiynau hanner diwrnod a fynychwyd)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	93.52	94.38	94.41	94.63	
Cymru	93.30	93.85	93.68	94.78	

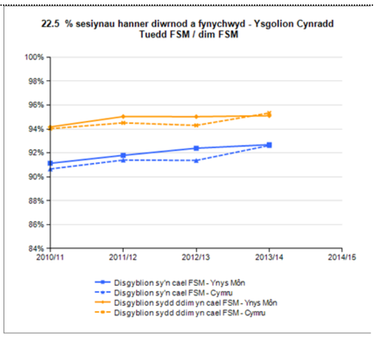

Noder: mae'r echelin-y yn y siart hwn yn rhedeg o 84% i 100%

Presenoldeb Cynradd (% sesiynau hanner diwrnod a fynychwyd)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	91.13	91.80	92.39	92.68	
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	90.65	91.40	91.37	92.62	
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	94.17	95.04	95.03	95.11	
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	94.03	94.51	94.30	95.34	

Yn y sector uwchradd, mae'r ganran absenoldeb wedi lleihau -0.2% i 6.4% [-0.2% a 6.2% yn genedlaethol]. Mae hyn yn gosod Môn yn safle 16 o blith holl awdurdodau Cymru. Fodd bynnag, mae'r ganran absenoldebau heb eu hawdurdodi wedi cynyddu ers 2014 [+0.2% i 1.1% mewn cymhariaeth â chyfartaledd o 1.3% yn genedlaethol – ffigwr sydd wedi cronni ers 2014]. Mae hyn yn gosod Môn yn safle 9 o blith holl awdurdodau Cymru. Mae presenoldeb yn yr ysgolion uwchradd felly wedi cynyddu ymhellach yn 2015 [93.5% a chynnydd o +0.2% ar ffigwr 2014] a hynny ar ôl cynnydd cyffelyb rhwng 2013-2014. Fodd bynnag, mae'r ffigyrau ar gyfer 2015 yn is na'r ffigyrau cenedlaethol cyfatebol [93.8%] ac mae hyn yn siomedig. Gwelwyd cynnydd bychan yng nghanran presenoldeb dysgwyr PYD i 89.7%,cynnydd o +0.1% ar 2014 a hynny mewn cymhariaeth â chynnydd o +0.3% yn genedlaethol a chynnydd lleol o +0.1% ar gyfer dysgwyr Dim PYD.

Tabl 25 : % Presenoldeb ysgolion uwchradd Môn o'i gymharu â Chymru

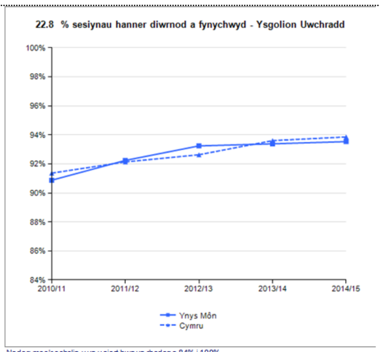

Noder: mae'r echelin-y yn y siart hwn yn rhedeg o 84% i 100%

Presenoldeb Uwchradd (% sesiynau hanner diwrnod a fynychwyd)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ynys Môn	90.87	92.24	93.24	93.38	93.53
Cymru	91.36	92.14	92.63	93.61	93.86

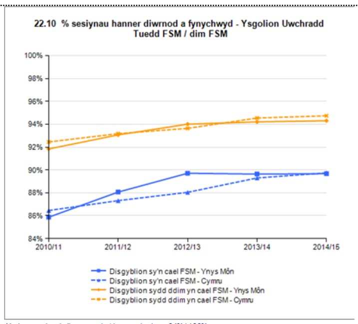

Noder: mae'r echelin-y yn y siart hwn yn rhedeg o 84% i 100%

Presenoldeb Uwchradd (% sesiynau hanner diwrnod a fynychwyd)	Blwyddyn				
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	85.87	88.06	89.71	89.64	89.68
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	86.45	87.32	88.04	89.30	89.75
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	91.84	93.07	94.01	94.21	94.31
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	92.45	93.18	93.64	94.55	94.74

Ar sail nifer ysgolion uwchradd yn chwartel isaf meincnodau cenedlaethol PYD, mae safle Môn wedi bod yn isel ymhlith awdurdodau eraill Cymru dros y cyfnod treigl 2012-2015 – safle 18 yn 2012; safle 10 yn 2013; safle 18 yn 2014 a safle 20 yn 2015 [gweler Tabl 26 isod].

Tabl 26 : Dosraniad presenoldeb ysgolion uwchradd Môn ym meincnodau cenedlaethol PYD o'i gymharu â'r holl awdurdodau

2012

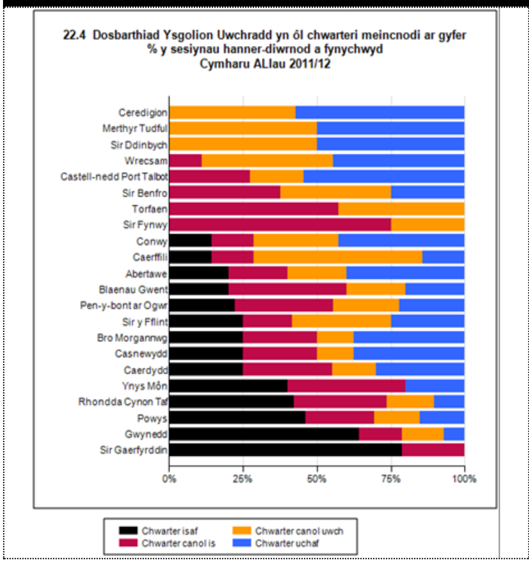

2013

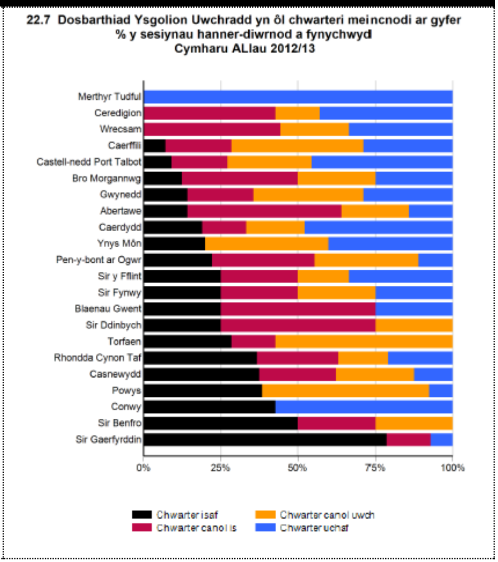

2014

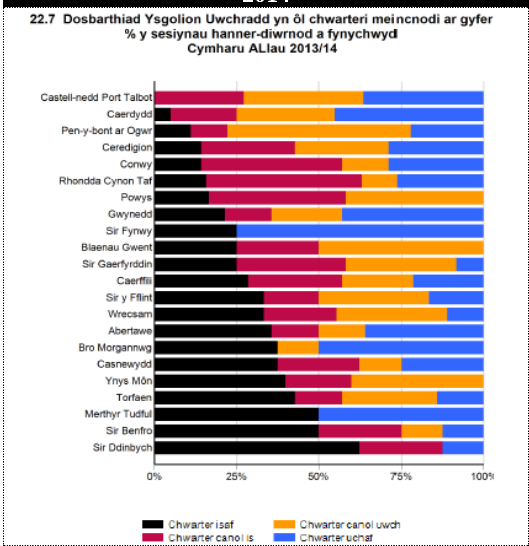

2015

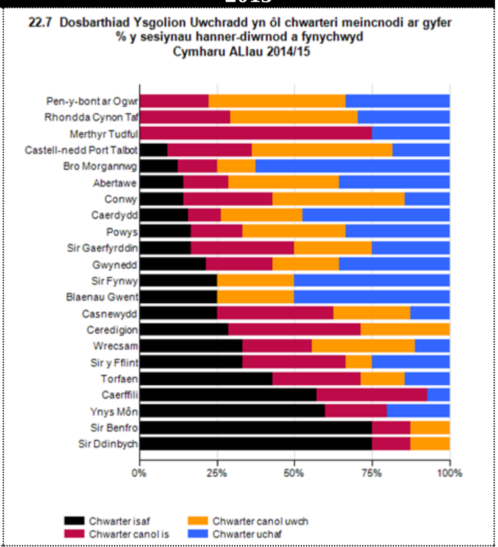

Deilliannau Arolygiadau Ysgolion

Yn ystod blwyddyn addysgol 2014-2015, bu i Estyn gynnal arolygiad mewn 9 ysgol [8 cynradd ac 1 uwchradd]. Mewn 4 ysgol [44.4%], dyfarnwyd nad oedd angen unrhyw weithredu dilynol; mewn 2 ysgol [22.2%] dyfarnwyd categori Monitro Awdurdod. Mewn 2 ysgol [22.2%] dyfarnwyd yr angen am ymweliad monitro pellach gan Estyn. Gosodwyd 1 ysgol [11.1%] yn y categori statudol Mesurau Arbennig. Yn ystod Tymor yr Hydref 2015, arolygwyd 5 ysgol arall ac mae un ohonynt wedi ei gosod mewn categori statudol Mesurau Arbennig. Mae'r ffaith bod 2 ysgol bellach mewn categori ststudol yn golygu bod y proffil uchod yn annerbyniol ac mae gweithredu brys a dwys ar waith i sicrhau bod holl ysgolion yr Awdurdod yn '*Estyn barod'*. Ar draws y 9 ysgol arolygwyd yn 2014-15, roedd y proffil barnau ar gyfer y tri chwestiwn allweddol a'r ddwy farn gyffredin fel â ganlyn :

Tabl 27 : Proffil barnau arolygiadau 2014-15

	Rhagorol	**Da**	**Digonol**	**Anfoddhaol**
Cwestiwn Allweddol 1	0%	66.6%	33.3%	0%
Cwestiwn Allweddol 2	0%	66.6%	33.3%	0%
Cwestiwn Allweddol 3	11.1%	55.5%	22.2%	11.1%
Barn Gyffredinol 1 : Perfformiad Presennol	0%	66.6%	33.3%	0%
Barn Gyffredinol 2 : Gallu i Wella	11.1%	55.5%	22.2%	11.1%

Tabl 28 : Crynhoi sefyllfa gategoreiddio ysgolion Môn

Mae 3 cam i'r broses gategoreiddio genedlaethol :

- Cam 1 '*Grwp Data'* : LlC yn gosod ysgol mewn grwp safonau [1-4] seiliedig ar berfformiad treigl mewn ystod o ddangosyddion
- Cam 2 '*Gallu i Wella'* : dyfarnu gradd leol [A-D] ar allu'r ysgol i wella [barn sydd yn cymryd i ystyriaeth ansawdd arweinyddiaeth a'r dysgu/addysgu]
- Cam 3 '*Categori Cefnogaeth'* : categori fydd yn sbarduno rhaglen o gymorth, her ac ymyrraeth ar sail angen.

Nodir isod y categoriau sydd yn gyfredol weithredol i'w cyhoeddi ar ddiwedd Ionawr eleni ac ar gael ar safle 'My School'[nodir hefyd, ble'n berthnasol, unrhyw gategori dilyniant yn dilyn arolygiad Estyn – *Monitro Awdurdod/Monitro Estyn/Gwelliant Sylweddol/Mesurau Arbennig*] :

	Cynradd	Categori Estyn	Categoreiddio Cenedlaethol		
			Cam 1	Cam 2	Cam 3
Bodedern					
1			1	C	
2			2	B	
3			1	B	
4		Monitro Estyn	1	C	
5			2	B	
6			3	B	
7			1	C	
8		Monitro Awdurdod	1	B	
9			1	C	
Caergybi					
1			1	C	
2			1	B	
3		Monitro Awdurdod	2	B	
4			3	B	
5			1	B	
6			2	B	
7			3	B	
8		Monitro Awdurdod	1	B	
9			1	C	
10			2	B	
11			2	A	
David Hughes					
1			2	B	
2			2	B	
3			2	A	
4			2	B	
5		Monitro Estyn	1	C	
6			2	C	
7		Monitro Awdurdod	3	B	
8		Monitro Awdurdod	2	B	
9			1	B	
Llangefni					
1			1	A	
2			1	A	
3			3	C	
4			3	B	
5		Monitro Estyn	3	C	
6			2	B	
7			3	B	
8			2	C	
9			3	B	
10					
11		Mesurau Arbennig	2	D	
1			3	C	
2			3	B	
3			1	B	
4			2	B	
5			3	B	
6		Mesurau Arbennig	3	D	
7			2	B	

8			3	B	
Ysgolion Arbennig					
1			-	C	
2			-	D	
	Uwchradd	**Categori Estyn**	**Cam 1**	**Cam 2**	**Cam 3**
1			2	B	
2			2	C	
3			2	C	
4			2>3	B	
5			1	A	

Materion sydd angen sylw :

- Cynyddu cyfran y dysgwyr sy'n cyflawni Trothwy Lefel 2+ ar ddiwedd CA4 gan leihau'r nifer o ysgolion sydd yn 50% isaf meincnodau PYD [Cymraeg, Mathemateg a Saesneg yn benodol].
- Gwella perfformiad dysgwyr sy'n gymwys i gael Prydau Ysgol am Ddim ar draws y cyfnodau allweddol.
- Datblygu arweinyddiaeth ac addysgu a dysgu o ansawdd ar bob lefel er mwyn sicrhau nad oes yr un ysgol yn cael ei gosod mewn categori dilyniant statudol yn dilyn arolygiad Estyn.
- Cefnogi ysgolion i ddatblygu prosesau mwy grymus ar gyfer asesu, safoni a chymedroli.
- Datblygu gwell gwydnwch i weithdrefnau pennu targedau, asesu a thracio ysgolion yn y ddau sector ac hyrwyddo gwell defnydd o ddata a rhaglenni ymyraeth i yrru gwelliannau angenrheidiol.
- Gwella presenoldeb yn y ddau sector.
- Sicrhau rhaglen effeithiol o dargedu cynhaliaeth a chefnogaeth mewn ysgolion ble gwelir tanberfformiad a pherfformiad cyfforddus.
- Hyrwyddo gwell cydweithio Ysgol-i-Ysgol er mwyn sicrhau bod yr arferion gorau yn cael eu rhaeadru a'u coleddu.

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

SCRUTINY

RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL

Cadeirydd: Y Cynghorydd R Meirion Jones
Is-Gadeirydd: Y Cynghorydd Gwilym O Jones

Y tabl isod yw Rhaglen Waith y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol o fis Mai, 2015 hyd at fis Mai, 2016. Adroddir ar y Rhaglen Waith i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini i bwrpas adolygu ei chynnwys, ystyried eitemau newydd neu i ohirio/tynnu eitemau yn ôl.

Cyswllt: Anwen Davies (Rheolwr Sgriwtini Dros Dro)
Ffôn: 01248 752039
E-bost: AnwenDavies@ynysmon.gov.uk

Dyddiad y Cyfarfod	Eitem	Pwrpas	Lleoliad /Amser cychwyn
Eitemau Sefydlog ar bob rhaglen Pwyllgor: • **Ymddiheuriadau** • **Cofnodion** • **Cyhoeddiadau'r Cadeirydd/Is-Gadeirydd** • **Rhaglen Waith - Adolygiad**			
1 Chwefror 2016	Ymateb i ymgynghoriad cyhoeddus ar Gyllideb 2016/17 y Pwyllgor Gwaith	Sgriwtini cyn penderfyniad	Ystafell Bwyllgor 1 / 3yp
	Panel Canlyniad Sgriwtini: Arbedion Effeithiolrwydd [2015/16] – Adroddiad Terfynol ac argymhellion	Adolygiad Sgriwtini/Gwerth ychwanegol	
	Paneli Canlyniad Sgriwtini Effeithiol – Datganiad Sefyllfa ac argymhellion	Trefniadau sgriwtini effeithiol	
	Adolygiad o'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd [i'w gadarnhau]	Sgriwtini cyn penderfyniad	
	Adroddiad Perfformiad Ysgolion	Monitro	
	Gwasanaethau Iechyd Meddwl	Sgriwtini o drefniadau cyfredol	
	Paneli Canlyniad Sgriwtini: Diogelu Corfforaethol, Gofalwyr Anffurfiol a Gosod Tai'r Awdurdod Lleol- sgôp/cylch gorchwyl/ aelodaeth	Trefniadau sgriwtini effeithiol	
	Blaen Raglen Waith	Trefniadau sgriwtini effeithiol	
14 Mawrth 2016	Cerdyn Sgorio Corfforaethol CH3 2015/16	Monitro perfformiad	Ystafell Bwyllgor 1 / 2yp
	Adroddiad Monitro Refeniw CH3 2015/16	Monitro perfformiad	
	Adroddiad Monitro Cyfalaf CH3 2015/16	Monitro perfformiad	
	Cofrestr Risgiau Corfforaethol	Monitro perfformiad	

Dyddiad y Cyfarfod	Eitem	Pwrpas	Lleoliad /Amser cychwyn
Eitemau Sefydlog ar bob rhaglen Pwyllgor: • **Ymddiheuriadau** • **Cofnodion** • **Cyhoeddiadau'r Cadeirydd/Is-Gadeirydd** • **Rhaglen Waith - Adolygiad**			
	Dogfen Cyflawni Blynyddol	Sgriwtini cyn penderfyniad	
	Panel Canlyniad Sgriwtini: Rheoli Dyledion – Adroddiad Terfynol ac argymhellion	Adolygiad Sgriwtini/Gwerth ychwanegol	
	Paneli Canlyniad Sgriwtini Newydd : Diogelu Corfforaethol, Gofalwyr Anffurfiol a Gosod Tai'r Awdurdod Lleol-sgôp ac cylch gorchwyl/ aelodaeth	Sgriwtini i gymeradwyo ac i symud ymlaen angen enwebu aelodaeth.	
	Blaen Raglen Waith	Trefniadau sgriwtini effeithiol	
11 Ebrill 2016	Gwasanaethau Anableddau Dysgu – trawsnewid	Sgriwtini o drefniadau cyfredol	Ystafell Bwyllgor 1 / 3yp
	Trefniadau Ôl-ofal (Gwasanaethau Plant)	Sgriwtini o drefniadau cyfredol	
	Blaen Raglen Waith	Trefniadau sgriwtini effeithiol	

This page is intentionally left blank

DATGANIAD SEFYLLFA – PANELI CANLYNIAD SGRIWTINI

Rhif	**Enw**	**Aelodaeth**	**Swyddog Arweiniol**	**Cefndir, Cylch Gorchwyl a Chynnydd Hyd Yma**	**Statws**
					Gwyrdd – Ar amser. Ambr- Ar ei hôl hi ond y dasg ar y ffordd i gael ei chwblhau. Coch – Ar ei hôl hi a risg sylweddol o beidio â chwblhau.
1. Tudalen 115	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Gwaredu Asedau**	Cynghorwyr Meirion Jones (Cadeirydd), Llinos Medi Huws, Jim Evans a Raymond Jones	Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) (DRW)	**Cefndir** • 01/09/ 2014 – Sefydlwyd y Panel gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol; • 13/10/14 a 18/12/14 – Cyfarfod cyntaf y Panel wedi'i drefnu ond bu'n rhaid ei ohirio oherwydd amgylchiadau annisgwyl; • 01/07/2015 – Cyfarfod cyntaf y Panel. **Cylch Gorchwyl** Edrych mewn manylder ar: • Bolisi a Gweithdrefnau Rheoli Asedau cyfredol y Cyngor er mwyn sicrhau bod y Polisi'n: ➢ Galluogi 'r Awdurdod i waredu eiddo'n effeithiol ac effeithlon; ➢ Cael ei weithredu. • Restr eiddo/asedau'r Awdurdod i graffu gweithrediad y Polisi a Gweithdrefnau Rheoli Asedau; • Gyfraniad y Prosiect Gweithio'n Gallach i waredu asedau gan roi ystyriaeth benodol i'r gyrrwyr allweddol canlynol ar gyfer gweithredu Gweithio'n Gallach: ➢ Cau adeiladau; ➢ Llety gyda chyfyngiadau arnynt. • Gynllun Rheoli Asedau Corfforaethol y Cyngor (Tiroedd ac Adeiladau) er sicrhau craffu cyn-penderfyniad a hynny cyn ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith. **Cynnyd Hyd Yma** • Cyfanswm o 9 cyfarfod o'r Panel wedi'u cynnal dros cyfnod o 4 mis(rhwng Gorffennaf a Tachwedd 2015); • Adroddiad Terfynol y Panel wedi i'w cytuno gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol (rhiant bwyllgor) ar 01/12/15 a'r Pwyllgor Gwaith ar 14/12/15;	

Eitem 10 ar y Rhaglen

Rhif	Enw	Aelodaeth	Swyddog Arweiniol	Cefndir, Cylch Gorchwyl a Chynnydd Hyd Yma	Statws
					Gwyrdd – Ar amser. Ambr- Ar ei hôl hi ond y dasg ar y ffordd i gael ei chwblhau. Coch – Ar ei hôl hi a risg sylweddol o beidio â chwblhau.
2.	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Adolygu achos benodol yn y Gwasanaethau Plant**	Cynghorwyr Gwilym Jones, Llinos Medi Huws a Lewis Davies.	Pennaeth Gwasanaethau Plant (AMH)	**Cefndir** • Rhagfyr 2014 – Derbyniodd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol gais i sefydlu Panel Canlyniad Sgriwtini. **Cylch Gorchwyl** • Cais i Sgriwtini adolygu/ymchwilio achos benodol yn y Gwasanaethau Plant a oedd wedi bod yn destun adroddiadau yn yr Wasg; • 25/06/15 – cynhaliwyd cyfarfod o'r Panel. **Cynnydd Hyd Yma** • Adroddiad Terfynol y Panel wedi i'w cytuno gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol (rhiant bwyllgor) ar 01/12/15.	
3.	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Dileu Dyledion**	Cynghorwyr Meirion Jones, Llinos Medi Huws, Jim Evans a Robert Llewelyn Jones gyda gwahoddiad i'r Deilydd Portffolio Cyllid yn ôl yr angen	Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/ Swyddog Adran 151 (RMJ)	**Cefndir** • 24/03/2015 - Y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn sefydlu'r Panel; • 30/06/2015 – Cyfarfod cyntaf y Panel. **Cylch Gorchwyl** Edrych mewn mwy o fanylder ar: • Ddileu dyledion; • Reoli dyled yn yr Awdurdod. trwy edrych mewn mwy o fanylder ar y gwahanol elfennau ym mhroses rheoli dyledion yr Awdurdod: ➢ Diffiniad o ddyledwr, pa ddyled sy'n ddyledus gan Wasanaethau a'r gweithredu gan Wasanaethau unigol; ➢ Codi dyled a beth sy'n digwydd. Sut y derbynnir taliadau ➢ Gorfodaeth - egwyddorion a dulliau/gweithdrefnau; ➢ Dileu dyledion. **Cynnydd Hyd Yma** • 28/07/15, 06/10/15, 03/11/15, 03/12/15 a 5/01/16 - – cynhaliwyd cyfarfodydd pellach o'r Panel; • 1 gyfarfod pellach o'r Panel wedi'u rhaglennu ar gyfer diwedd Chwefror 2016 I gytuno ar	

Rhif	Enw	Aelodaeth	Swyddog Arweiniol	Cefndir, Cylch Gorchwyl a Chynnydd Hyd Yma	Statws
					Gwyrdd – Ar amser. Ambr- Ar ei hôl hi ond y dasg ar y ffordd i gael ei chwblhau. Coch – Ar ei hôl hi a risg sylweddol o beidio â chwblhau.
				adroddiad terfynol y Panel; • Rhagweler y cyflwynir Adroddiad Terfynol y Panel I'w gadarnhau gan y Rhiant Bwyllgor Sgriwtini yn Mawrth, 2016.	
4.	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Grŵp Adolygu Cynnydd Ysgolion**	Cynghorwyr Derlwyn Hughes, Alun Mummery, Meirion Jones, Gwilym Jones, Lewis Davies, Richard Owain Jones, Dylan Rees a Jim Evans. [Ar gais yr UDA, ystyried y priodoldeb o ymestyn ymhellach ar yr aelodaeth. Amcan: Cyfraniad i waith y Panel ar draws ystod ehangach o Aelodau].	Pennaeth Gwasanaeth – Dysgu (DM)	**Cefndir** • Sefydlwyd y Panel Canlyniad Sgriwtini'n dilyn Arolwg Estyn o ddarpariaeth addysgol yr Awdurdod ac mae'n cynnwys Aelodau o'r ddau bwyllgor sgriwtini; • Cynhaliwyd cyfarfodydd ar 20/05/14, 05/06/14, 09/12/14, 05/02/15, 13/02/15, 10/03/15, 17/03/15 a 10/07/15 a 21/10/15. **Cylch Gorchwyl** ➢ Cylch gorchwyl y Panel ydy monitro cynnydd ysgolion unigol sydd angen cefnogaeth fel y nodwyd yn y fframwaith categoreiddio ysgolion Llywodraeth Cymru; ➢ Gall y Panel argymell i'r Adran Dysgu Gydol Oes fod angen cefnogaeth ychwanegol ar ysgol benodol gan y Gwasanaeth Addysg a/neu'r Gwasanaeth Gwella Ysgolion Rhanbarthol (GwE). Mae gwaith y Panel yn parhau. **Cynnydd Hyd Yma** ➢ Cynhelir cyfarfod o'r Panel ar 21 Hydref 2015 gyda threfniadau mewn llaw i gynnal cyfarfodydd pellach o'r Panel yn ystod 2016 er mwyn monitro perfformiad amryw o ysgolion. Mae'r cyfarfod cyntaf in 2016 I gymeryd lle ar y 21 Chwefror. ➢ Nid oes dyddiad terfyn ffurfiol i'r Panel gyda'r gwaith yn parhau o flwyddyn i flwyddyn. Cyflwynir adroddiad ar waith y Panel i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio ar 2 Chwefror 2016 ac yna i'r Cyngor Llawn ym Mai trwy gyfrwng yr Adroddiad Blynyddol Sgriwtini.	

<u>Rhif</u>	<u>Enw</u>	<u>Aelodaeth</u>	<u>Swyddog Arweiniol</u>	<u>Cefndir, Cylch Gorchwyl a Chynnydd Hyd Yma</u>	<u>Statws</u> Gwyrdd – Ar amser. Ambr- Ar ei hôl hi ond y dasg ar y ffordd i gael ei chwblhau. Coch – Ar ei hôl hi a risg sylweddol o beidio â chwblhau.
5. Tudalen 118	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Cyd Graffu'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol**	Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio ynghyd â'r Cynghorydd John Griffith. (Cynghorydd Dylan Rees fel Eilydd)	Uwch Reolwr Gwasanaeth Cyflawni a Chefnogi Newid (Cyngor Gwynedd) (JR)	**Cefndir** • 14/01/15 – Y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio'n cytuno i sefydlu Cyd-Banel Craffu Bwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd ac Ynys Môn. • Mawrth, 2015 – Cyngor Gwynedd yn cytuno i enwebu Aelodau ar gyfer y Panel. **Cylch Gorchwyl** • Darparu her "ffrind beirniadol" i'r BGLl/BGC; • Craffu, gwerthuso ac hyrwyddo mewn modd rhagweithiol y gwella yn y gwaith a gyflawnir yn unol â blaenoriaethau'r BGLl/BGC (yn hytrach na blaenoriaethau'r sefydliadau unigol a gynrychiolir ar y BGLl); • Craffu, gwerthuso ac hyrwyddo mewn modd rhagweithiol y gwella wrth ddatblygu a gweithredu ar brosiectau i gyfarch y blaenoriaethau a gytunwyd gan y BGLl/BGC; • Cyflwyno adroddiadau i bartneriaid neu'r BGLl/BGC a gwneud argymhellion ar fesurau all wella effaith; • Adlewyrchu llais a phryderon dinasyddion a chymunedau ar Ynys Môn a Gwynedd. **Cynnydd Hyd Yma** • Haf, 2015 – Bu i'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol (BGLl) gyfarfod ar 26/06/15 ac argymhellwyd y dylid symud ymlaen gyda'r Cyd-Banel Craffu ar y sail bod yr aelodaeth yn cael ei diwygio i adlewyrchu aelodaeth statuduol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) arfaethedig a fydd yn cymryd lle'r BGLl o Ebrill, 2016. Mae Tîm Cefnogi'r BGLl bellach yn adnabod enwebiadau gan yr asiantaethau statudol eraill (Bwrdd Iechyd, Gwasanaeth Tân ac Achub a Chyfoeth Naturiol Cymru). Cyflwynwyd adroddiad cynnydd i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio ar 15/09/16 • I baratoi am sefydlu'r Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus yn Ebrill 2016 bydd swyddogion priodol o Ynys Môn a Gwynedd yn cyfarfod gydag arbenigwr llywodraethu'r i sopio'r ffordd ymlaen.	
6.	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Arbedion Effeithiolrwydd**	Cynghorwyr Meirion Jones, Llinos Medi Huws a Victor	Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/ Swyddog Adran 151 Dros Dro (RM)	**Cefndir** • 17/04/14 – Y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn sefydlu'r Panel; • 15/05/14 – Cyfarfod cyntaf y Panel a chynaliwyd 4 cyfarfod dilynol o'r Panel; • 20/04/15 – Cyflwynwyd Adroddiad Terfynol y Panel i'r Pwyllgor Gwaith a derbyniwyd yr	

Rhif	Enw	Aelodaeth	Swyddog Arweiniol	Cefndir, Cylch Gorchwyl a Chynnydd Hyd Yma	Statws
					Gwyrdd – Ar amser. Ambr- Ar ei hôl hi ond y dasg ar y ffordd i gael ei chwblhau. Coch – Ar ei hôl hi a risg sylweddol o beidio â chwblhau.
Tudalen 119	**(2015/16)**	Hughes.		argymhellion; • 10/06/15 –. Y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn cytuno i ail gynnull y Panel yn ystod 2015/16 i ymchwilio'r arbedion effeithiolrwydd yn erbyn y targedau a osodwyd. **Cylch Gorchwyl** Edrych mewn manylder ar: • Y graddau y cyflawnir arbedion effeithiolrwydd 2015/16 yn erbyn targedau Gwasanaethau; • A oes trefniadau rheoli prosiect cadarn mewn lle i gefnogi'r gwaith o wireddu ar strategaeth arbedion yr Awdurdod; • A ydy lefel wirioneddol yr arbedion a gyflawnir yn unol â'r rhagamcanion; • Reolaeth risgiau'n gysylltiedig â'r strategaeth arbedion. **Cynnydd Hyd Yma** • Cyfarfodydd o'r Panel wedi'u cynnal dros cyfnod o 4 mis (rhwng Medi , 2015 a Ionawr, 2016); • Adroddiad Terfynol y Panel I'w gyflwyno I'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ar 1 a'r Pwyllgor Gwaith ar 8 Chwefror 2016 .	
7.	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Diogelu Corfforaethol**	I'w chadarnhau gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ar 16/11/15	Pennaeth Gwasanaethau Plant (AMH) [Swyddogaeth ddirprwyiedig: rôl Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol]	**Cefndir** • 06.07.15 - Y Pwyllgor Sgriwtini'n sefydlu'r Panel er mwyn cwblhau adolygiad cynhwysfawr o drefniadau sicrwydd ac atebolrwydd yr Awdurdod er sicrhau bod trefniadau Corfforaethol ar gyfer diogelu mewn lle ac yn gweithio'n effeithiol **Cynnydd Hyd Yma** • 4.1.16 - Trafodaeth rhwng y Rheolwr Sgriwtini, Pennaeth Gwasanaeth Plant (syn arwain ar Diogelu Corfforaethol) a Rheolwr Gwasanaeth (Diogelwch a Rheoli Ansawdd) ynglŷn â'r Cylch Gorchwyl a'r pwynt penodol * ac ystyriwyd yn y Datganiad Sefyllfa flaenorol . • Cytunwyd medru bod yn adolygiad byr; 1) i gadarnhau'r cyd-destun, beth mae'r polisi yn ymdrin â , pwy sy'n gwneud be, a chytuno 'r swyddog cyfrifol gyda strwythur gwasanaethau cymdeithasol wedi newid 2) Rhoi ystyriaeth i ffyrdd monitro i sicrhau cydymffurfiad. Mae'r Cylch Gorchwyl a'r gwaith wedi eu cytuno gan y Pennaeth Gwasanaeth. • 22.1.16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl I fforwm Cyd-Gordio Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion	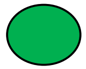

Rhif	Enw	Aelodaeth	Swyddog Arweiniol	Cefndir, Cylch Gorchwyl a Chynnydd Hyd Yma	Statws
					Gwyrdd – Ar amser. Ambr- Ar ei hôl hi ond y dasg ar y ffordd i gael ei chwblhau. Coch – Ar ei hôl hi a risg sylweddol o beidio â chwblhau.
				Pwyllgorau Sgriwtini am sylwadau. • 8.2.16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl I'r Uwch Dim Rheoli am sylwadau. • 14.3..16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl I'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol I'w mabwysiadu a gofyn am enwebiadau aelodaeth i'r Panel. [*Bydd angen i Gylch Gorchwyl terfynol y Panel adlewyrchu oblygiadau'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (cyfrifoldebau statudol diogelu a rôl Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol)]	
8	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Gosod Tai (VOIDS)**			**Cefndir** • 17.09.15 - Y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ymateb i'r Sgôr ffwrdd Corfforaethol Chw1 yn benderfynnu sefydlu'r Panel er mwyn cwblhau adolygiad cynhwysfawr o pam mae'r dangosydd perfformiad Tai P123, ynglyn a nifer cyfartalog y diwrnodau calendr i osod unedau llety (heb gynnwys AEG), yn tan berfformio. **Cynnydd Hyd Yma** • 6.1.16 - Trafodaeth rhwng y Rheolwr Sgriwtini, Pennaeth Gwasanaeth Tai ynglŷn â cylch gorchwyl drafft wedi cymryd lle ac y cylch gorchwyl a'r gwaith wedi eu cytuno gan y Pennaeth Gwasanaeth. • 22.1.16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl i fforwm Cyd-Gordio Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau Sgriwtini am sylwadau. • 8.2.16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl I'r Uwch Dim Rheoli am sylwadau. • 14.3.16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl I'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol i'w mabwysiadu a gofyn am enwebiadau aelodaeth i'r Panel.	
9	Panel Canlyniad Sgriwtini: **Cynhalwyr Anffurfiol**			**Cefndir** • 17/09/15 - Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol, mewn ymateb i Sgor Ffwrdd Chw1, yn penderfynu sefydlu Panel er mwyn cynnal adolygiad cynhwysfawr o pam fod y Dangosydd Perfformiad mewn Gofal Oedolion ynglyn a : canran y gofalwyr oedolion yn gofyn am asesiad neu adolygiadf , a gafodd asesiad neu adolygiad,yn eu hawl eu hunain yn ystod y flwyddyn, roedd yn tan berfformio.	

Rhif	**Enw**	**Aelodaeth**	**Swyddog Arweiniol**	**Cefndir, Cylch Gorchwyl a Chynnydd Hyd Yma**	**Statws** Gwyrdd – Ar amser. Ambr- Ar ei hôl hi ond y dasg ar y ffordd i gael ei chwblhau. Coch – Ar ei hôl hi a risg sylweddol o beidio â chwblhau.
Tudalen 121				**Cynnydd Hyd Yma** 5.1.16 - Trafodaeth rhwng y Rheolwr Sgriwtini, a Pennaeth Gwasanaeth – Oedolion ynglŷn â cylch gorchwyl drafft wedi cymryd lle ac y cylch gorchwyl a'r gwaith wedi eu cytuno gan y Pennaeth Gwasanaeth. • 22.1.16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl I fforwm Cyd-Gordio Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau Sgriwtini am sylwadau. • 8.2.16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl I'r Uwch Dim Rheoli am sylwadau. • 14.3.16 - Cyflwyno'r Cylch Gorchwyl I'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol i'w mabwysiadu a gofyn am enwebiadau aelodaeth i'r Panel.	

This page is intentionally left blank